

ΘΜΗΡΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ

ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Georges Pandelides

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο ΤΥΠΟΣ.

(Ἐντός τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ἀριθ. 8.)

1875.

Έτος Γ΄.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ 1875.

Φυλ. Α΄.

**ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΠΡΟΦΗΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ.**

Κύριοι!

Μετὰ χαρᾶς ἀναβαίνω καὶ αὐθις τὴν ἔδραν ταύτην ὅπως λαλήσω, κατὰ τὴν προεκτεθεισάν ὑμῖν ἀγγελίαν, περὶ τῆς προφητικῆς ἱστορίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἐξέλεξα τὸ θέμα τοῦτο διότι φρονῶ ὅτι πᾶσα ἐνέργεια τῶν ἀπανταχοῦ συλλόγων δεόν νὰ στρέφηται ἐπὶ τῆς δια ὁσεως τοῦ παρ' ἡμῖν δυστυχῶς ἐλλείποντος θρησκευτικοῦ αἰσθηματός, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἀναγεννήσεως τῶν ὁμογενῶν. Τὸ ἔθνος ἡμῶν πάσχει ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀκραίων χαρακτήρων καὶ ἔνεκεν τακτικῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς. Βελτίωσις λοιπὸν τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος, δηλαδὴ τῆς ἀνατροφῆς (ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Α΄.)

ἡμῶν, ἀνύψωσις τοῦ κλήρου καὶ θρησκευτικῆ ἀναμόρφωσις, ἰδοὺ ἢ ἐνδελεχῆς μέριμνα τῶν προσπαθειῶν ἡμῶν, ἰδοὺ ποῖον πρέπει νὰ ᾔηται τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα. Ἀνάπτυξις, πολιτισμὸς, φιλοσοφικὰ συστήματα, ἐπιστῆμαι, κοινωνικὴ πρόοδος καὶ ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι συνέπεια τούτων, εἶναι ἐπόμενα. Ἡ θρησκεία δεόν νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, καθότι λαὸς ἕστις δὲν ἔχει ἢ δὲν αἰσθάνεται θρησκείαν εἶναι ἀνάξιος νὰ ὑπάρχῃ, εἶναι ἀνάξιος αἰσιωτέρου μέλλοντος. Λαὸς ὁ περιφρονῶν τὸ ἱερατεῖον καὶ μὴ σεβόμενος τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου, εἶναι λαὸς ἀμαθῆς, ἄγριος καὶ ἀπολίτευτος. Τὰ ἔθνη ἄνευ ἀρετῆς, ἄνευ δικαιοσύνης, ἄνευ ὑψηλῶν αἰσθημάτων, ἄνευ φιλοπονίας παρακμάζουσι καὶ δὲν δύνανται νὰ ἴδωσιν ἡμέρας εὐτυχεῖς. Ὑπερβολικὴν θεωρῶ τὴν ἰδέαν ἐκείνων οἵτινες στηρίζουσι τὴν προαγωγὴν τῶν λαῶν μόνον καὶ μόνον εἰς τὰ γράμματα. Αἱ πολλὰ θεωροῦσι ἄνευ πρακτικοῦ σκοποῦ σκοτίζουσι ἐνίοτε τὸν

ἐγκέφαλον καὶ προξενούσιν εἰς τὰ ἔθνη μᾶλλον βλάβην ἢ ὠφέλειαν. Ἡ κατάχρησις τῶν γραμμάτων, ὅποταν μάλιστα δὲν συνοδεύεται ὑπὸ τῆς θρησκείας, γεννᾷ τὴν οἴησιν, τὴν σχολαστικότητα, τὴν προπέτειαν καὶ τὴν ἀπιστίαν. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἦσαν ἀγράμματοι, ἐντούτοις διὰ τῆς πίστεως κατώρθωσαν ἔργα μεγάλα καὶ θαυμαστά. Πίστις λοιπὸν ζῶσα καὶ διακαῆς ὀφείλει νὰ προηγήται τῶν ἐπιχειρήσεων ἡμῶν, τὸ δὲ αἰώνιον ἀντικείμενον τῆς πίστεως ταύτης ἔστω ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἐκεῖνο ὅπερ διακρίνει τὸν χριστιανισμόν ἐκ τῆς φιλοσοφίας, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὅτι ὁ μὲν χριστιανισμὸς εἶναι προσωπικὴ καὶ ζῶσα ἀποκάλυψις, ἡ δὲ διδασκαλία τοῦ Θεοῦ ἢ ἐνσάρκωσις εἰς γεγονός τι. Νὰ ἦναι τις πλατωνικὸς τοῦτο σημαίνει ὅτι ἀσπάζεται τὰς ἰδέας τοῦ Πλάτωνος, ἀλλὰ νὰ ἦναι τις χριστιανὸς τοῦτο σημαίνει ὅτι πιστεύει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὅστις μόνος ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ: « Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ ἡ ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα, ὁ μένων ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. »

Ἄλλ' ἡ ἡμετέρα γενεὰ εἶναι ἄρα χριστιανική; πιστεύει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν; Ὅτι ἡ ἀνατροφή, τὰ ἦθη, οἱ θεσμοὶ αὐτῆς εἶναι ὑποτεταγμένοι εἰς τὴν εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν τοῦ Εὐαγγελίου ὅτι σέβεται τὰς ἠθικὰς διδασκαλίας ὅτι προπάντων ὑπάρχουσιν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς χριστιανοὶ εἰλικρινεῖς, πραγματικοὶ ὁπαδοὶ ἐν συγκοινωνίᾳ διατελοῦντες μετὰ τοῦ Διδασκάλου, οὐδόλως περὶ τούτου ἀμφιβάλλομεν ἠθέλομεν ἀδικήσαι τὸν αἰῶνά μας καὶ τρόπον τινὰ κατηγορήσαι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς ἀνίσχυρον, τὸ δὲ ὑπόβλημα αὐτοῦ ἄγονον καὶ στείρον. Ἄλλ' ὅτι ἡ κοινωνία ἡμῶν εἶναι κατὰ βάθος χριστιανική, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον πιστεύεται γενικῶς ὑφ' ἕλων ἐκείνων οἵτινες ἐδέχθησαν τὸ βάπτισμα, ὅτι αἱ πεποιθήσεις εἶναι

εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν πραγματικαί, βαθεῖαι, ζῶσαι, ἀλλοίμονον! μετὰ βαθυτάτου αἰσθήματος λύπης λέγομεν ὅτι τοῦτο μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ διαβεβαίωσωμεν. Ἡ συγκροτηθεῖσα μεγάλη μάχη κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα κατὰ τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ τῆς ἀπιστίας δὲν ἀπωλέσθη εἰσέτι, ἡ δὲ κατάπτωσης τῆς ἠθικῆς αἰσθήσεως, διὰ τὴν ὁποῖαν ἕκαστος σπουδαῖος ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ λυπηται, ἐπιμαρτυρεῖ τὴν ἀδυναμίαν τῶν πεποιθήσεων καὶ τὴν ἐπιμονὴν τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας. Καὶ αὐτεῖ οἱ συμμεριζόμενοι τὴν θρησκείαν δὲν ζητοῦσι παρ' αὐτῆς ἐκεῖνο τὸ ἔσπευον ὑπόσχεται, δηλαδὴ τὴν αἰώνιον ζῶην, ἀλλὰ τὴν ἐκθειάζουσιν ὡς προφυλακτικὸν μέσον ἐναντίον τῶν κοινωνικῶν σπαραγμῶν, κρίνοντες μόνον αὐτὴν ἱκανὴν ὅπως δώσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν δύναμιν νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὴν τύχην του. Ἐὰν εἰς τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ συχνάκις ἐπεκαλέσθη, τοῦτο ἔγινε μόνον καὶ μόνον μὲ σκοπὸν ἐπίγειον καὶ κερδοσκοπικόν ὀλίγοι εἶναι οἱ ἀκολουθοῦντες τὰ παραγγέλματα τοῦ Διδασκάλου αἱ μᾶλλον ἐπικίνδυνοι θεωροῦνται προσεπάθησαν νὰ εἰσχωρήσωσιν ἐν ὀνόματι τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ. Οὕτως ἀντὶ νὰ καθυποβληθῶσιν εἰς τὴν θρησκείαν μετεχειρίσθησαν αὐτὴν ὡς μέσον καὶ οὐχὶ ὡς σκοπὸν. Οἱ φρονιμώτεροι μεριμνῶσι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς κοινωνίας, ὀλίγοι δὲ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς. Ἄλλὰ μία κοινωνικὴ ἀναγέννησις δὲν δύναται νὰ ἦναι εἰμὴ ἢ συνέπεια τῆς ἀτομικῆς ἀναγεννήσεως διὰ ταύτης λοιπὸν δέον ν' ἀρχίσῃ τις. Ἡ κοινωνία ὀφείλει νὰ ἐξαλειφθῇ ἐνώπιον τοῦ ἀτόμου, καθότι τὸ ἄτομον εἶναι τὸ πᾶν ἢ κοινωνία, ἐν περιληπτικῶν καὶ ἐπομένως ἀφηρημένων, δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ συμπόρησις ἀτόμων ἐπιτετραμμένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τινὰ καιρόν. Βεβαίως εἶναι δίκαιον νὰ μεριμνᾷ τις δι' αὐτὴν, νὰ ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς παγίωσεως καὶ εὐημερίας τῶν πο-

λιτῶν, εἴτε μεταδίδων εἰς αὐτοὺς γνώσεις καὶ ἀρχὰς τάξεως, εἴτε συναρμόζων τὰ διάφορα αὐτῆς στοιχεῖα ἄλλ' ἐπὶ τέλους ὁ προορισμὸς αὐτῆς εἶναι ὁ θάνατος. Μόνον τὸ ἄτομον κατέχει ἐν ἑαυτῷ μόνιμον ἀρχὴν, μίαν ψυχὴν ἀθάνατον. Τί θέλει γείνη λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἡμῶν; Ἰδοὺ, κύριοι, τὸ θεμελιώδες ζήτημα, περὶ τοῦ ὁποῖου δυστυχῶς ὀλίγοι σκέπτονται. Ἡ ἀφροντισία αὐτὴ εἶναι τὸ σημεῖον βαθείας, πραγματικῆς καὶ ἀδιαφιλονεικῆτος διαφορᾶς. Ὁ ἡμέτερος αἰὼν εἶναι ὑλικὸς, καὶ εἶναι περισσώτερον ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ ἢ ἐν τῇ θεωρίᾳ. Ρῆτωρ τις, πρό τινων ἐτῶν ἔλεγεν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ γαλλικοῦ βήματος: *Ἡ κοινωρία ἐπιθυμεῖ νὰ ἐντροφῆ.* Ἰδοὺ τὸ σύνθημα τὸ ἀπεικονίζον τὴν κατάστασίν μας. Ναι, ὁ κόσμος δὲν θέλει νὰ ζῇ αἰώνιος ἐν τῇ συγκοινωνίᾳ τοῦ Θεοῦ του, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐντροφῆ ἀσέμνως καὶ ἀπρεπῶς. Νὰ ἐντροφῆ, τοιαύτη εἶναι ἡ ἐπιθυμία, ἐξ ἧς προκύπτει ἡ διάπυρος ἔφρασις τῶν ἀποκλήρων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου, ὡς ἐπίσης ὁ τραχὺς ἐγωϊσμὸς ἐκείνων, οἵτινες τὰ κατέχουσιν. Ἄλλ' ὁποῖος ἠθικὸς ἐξευτελισμὸς! Πῶς λοιπὸν ἡ κοινωνία θέλει ἀνορθωθῆ ἐκ τῆς καταπτώσεως ταύτης; Διὰ τῆς ἀτομικῆς ἀναγεννήσεως ἐκείνων, οἵτινες ἀπαρτίζουν αὐτὴν, ἡ δὲ ἀναγέννησις αὐτὴ δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ εἰμὴ διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. Μόνη ἡ πίστις αὐτὴ δύναται νὰ μᾶς ὑψώσῃ ὑπεράνω τῶν ὑλικῶν καὶ ἐπικήρων συμφερόντων μόνη δύναται νὰ ὑψώσῃ τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐκ τῆς ταπεινωτικῆς ἀθλιεστάτης καὶ ψευδοῦς αὐτοῦ θέσεως μόνη δύναται νὰ μᾶς μεταδώσῃ τὴν πνευματικὴν ζῶην, νὰ μᾶς ἐνώσῃ μετὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν νῦν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζῶην. Καὶ σημειώσατε καλῶς, ἡ κοινωνικὴ αὕτη πρόδοσις, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἀποκλειστικῶς ἐνασχολοῦνται, θέλει προέλθῃ φυσικῶς τῷ λόγῳ ἐκ τῆς ἐνόητος ἡμῶν μετὰ τοῦ Θεοῦ, καθότι κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, « ἡ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστίν, ἐπαγγε-

λίαν ἔχουσα ζωὴς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης » μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι ἡ πρόδοσις αὕτη δὲν θέλει εἶναι εἰμὴ δευτερεύουσα συνέπεια, καθότι δι' ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἡ πρωτίστη καὶ σπουδαιότερα τῶν συνεπειῶν τῆς ἐνώσεως ταύτης εἶναι ἡ σωτηρία. Τῶντι εἰς τί ἠθελε χρησιμεύσει νὰ μεταβάλωμεν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς σμῆνος καλῶς διοργανισμένον, ἐὰν ἢ θέλομεν ἀμελήσει νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν αἰώνιον μακαριότητα εἰς τὰ ἐκ θείας καταγωγῆς ἐκεῖνα ὄντα, τὸ σῶμα τῶν ὁποίων, εἶναι ἀληθές, διαλύεται, ἀλλ' ἡ ψυχὴ μένει ἀθάνατος; Κύριος σκοπὸς λοιπὸν τῆς συνδιαλέξεως ταύτης εἶναι νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν ἀπιστίαν, τὸν ὑλισμὸν, τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν, αἵτινες δίκην φθοροποιᾶς νόσου καταμαστίζουσι τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν, καὶ νὰ ἀποδείξωμεν τὴν ἀπύλυτον κυριαρχίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄνευ τοῦ ὁποῖου οὐδὲν καλὸν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Θέλομεν λοιπὸν ἀκολουθήσει ἐνταῦθα τὴν ἱστορικὴν σειρὰν, ἣτις συμβαδίζει πληρέστατα μετὰ τῆς λογικῆς τάξεως. Διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν προαισθητέων τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου καὶ δι' ἐκείνης τῶν προφητῶν θέλομεν ὀρίσει ὅτι εἰς Μεσίτης μετὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἦτο ἀναγκαῖος, ὅτι προηγγέλθη καὶ ἐπεριμένετο. Διὰ τῆς μαρτυρίας, ἣν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του ἔδωκε, θέλομεν ἀποδείξει ὅτι ἡ διδασκαλία αὐτοῦ, ὁ δημόσιος καὶ ὁ ἰδιωτικὸς αὐτοῦ βίος εἶναι διὰ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν συνείδησιν ἡμῶν τραπὰ ἐχέγγυα τῆς θείας αὐτοῦ ἀποστολῆς. Τέλος διὰ τῆς μαρτυρίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας θέλομεν ἀποδείξει ὅτι τὸ μεγαλεῖον τῶν ἀποκτηθέντων ἀποτελεσμάτων βεβαίως ὅτι τὸ ἔργον του ἦτο ὕλως θεῖον. Σήμερον περιορίζομαι μόνον νὰ σᾶς φανερώσω τὴν γενικὴν προσδοκίαν, ἐν ἣ ἡ ἀνθρωπότης ἐζήσῃ περιμένουσα Μεσίτην τινὰ μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ Θεοῦ. Περὶ τοῦ ἐπιθυμητοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τῶν ἔθνῶν θέλω λοιπὸν σᾶς ἐμιλήσει. Εἴθε

οί λόγοι μου να συντελέσωσιν ὅπως διαχύσωσιν εἰς τὴν ψυχὴν ὑμῶν τὴν χαρὰν ἐκείνην, ἣν ἠσθάνετο ὁ πρεσβύτερος Συμεὼν, ὅποτε ρίπτων ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Παρθένου ἔλεγε «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.»

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀρχαιότερου τῶν βιβλίων, τῆς Γενέσεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἀναφέρω τὴν στιγμὴν ταύτην εἰμὴ ὡς ἱστορικὸν ἔγγραφο, εὐρίσκομεν τὴν ἀφήγησιν γεγονότος παριστανομένου διὰ γλώσσης συμβολικῆς, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπάγονται δύο μεγάλα ἀλήθειαι, αἵτινες, ἐξεληθῆσαι ἐκ τῆς κοιτίδος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ εἰς τὸ πείσμα τῆς πλάνης καὶ τῶν μύθων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, διηωνίσθησαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Αἱ ἀλήθειαι αὗται εἶναι ἡ πτώσις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως. Συγκεφαλαιοῦνται δὲ εἰς τὴν θείαν ταύτην ὑπόσχεσιν «Τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς θέλει συντρίψει τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφους.» Τὸ κακὸν ὑφίσταται, πλὴν θέλει ἀφανισθῆ ἡ ἀνθρωπότης πάσχει, πλὴν ἐλπίζει ὅτι ἐν τῇ προσδιορισμένῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ ὁ Λυτρωτὴς ἐλευσεται. Ἐρευνήσατε τὰ ἀρχαιότερα μνημεῖα τῆς ἱστορίας, ἐμβαθύνετε εἰς τὰ χρονικὰ ἔλων τῶν λαῶν, συμβουλευθετε τοὺς φιλοσόφους αὐτῶν, τὰ μαντεῖα αὐτῶν, τοὺς ποιητὰς αὐτῶν παντοῦ ἀναφαίνεται ἡ πικρὰ ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος καὶ ἡ προσδοκία τοῦ μέλλοντος παντοῦ ἀνηχοῦσι φωναὶ κηρύττουσαι τὴν δυστυχίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐλπίδα ἐνὸς Λυτρωτοῦ.

Ἀφίνων ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο ἔθνος τὸ ὀνομασθὲν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὸ ὅποιον προτίθεμαι νὰ δώσω εἰς τὴν μελέτην ταύτην ἐξαιρετικὴν θέσιν, ἦν ἐντὸς ὀλίγου θέλω δικαιολογήσει, φθάνω ἐν πρώτοις εἰς τοὺς ἀρχαί-

ους ἐκείνους λαοὺς, ὁ πολιτισμὸς τῶν ὁποίων ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας ἔγγραφα τινὰ μνημεῖα τῆς διανοίας αὐτῶν. Μεταξὺ τῶν λαῶν τούτων ὑπάρχει εἰς, ὅστις ἔνεκεν τῆς ἐκουσίας αὐτοῦ ἀπομεινωμένης ζωῆς, τῆς ἀκινήσιας του καὶ τοῦ μίσους ὅπερ τρέφει διὰ τοὺς ξένους. Ἐτυχεν ἀτελεστάτων ἀνιχνεύσεων ἐκ μέρους τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ὁ λαὸς οὗτος εἶναι οἱ Σιναι. Καὶ ἐντούτοις ἐκ τῶν ὀλίγων γνώσεων, ἃς κατέχομεν περὶ τῶν ἱερῶν βιβλίων τοῦ Οὐρανοῦ Κράτους, ἐξάγομεν ὅτι ὁ λαὸς οὗτος δὲν ἔπαυσε περιμένων ἕνα Λυτρωτὴν, ὅστις μέλλει νὰ ἐξαλείψῃ τὰ ἐγκλήματα ὑποφέρων αὐτὸς ὁ ἴδιος πλείστας ὄσας κακουχίας. Τοιούτοτρόπως ἕβδ ἔτη Π. Χ. ὁ Κομφύκιος κηρύττει ὅτι εἰς ἄγιος, γινώσκων καὶ δυνάμενος τὰ πάντα, μέλλει νὰ καταβῆ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν. Τὴν ιδέαν ταύτην ἐνὸς Σωτῆρος τὴν εὐρίσκομεν ὑπὸ διάφορα σχήματα εἰς ὅλους τοὺς μύθους τῆς Ἀνατολῆς, καὶ διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνω τὴν μνήμην σας μὲ ὀνόματα σχεδὸν ἄγνωστα ἀναφέρω μόνον τὸν Βισνοῦ τῶν Ἰνδῶν, τὸν Μίθραν τῶν Περσῶν, τὸν Ὀρον τῶν Αἰγυπτίων, τὸν Θῶρ τῶν Σκανδιανῶν, οἵτινες πάντες προσωποποιοῦσι τὴν μυστηριώδη προσδοκίαν ἐνὸς Λυτρωτοῦ, ἐνὸς Θεανθρώπου μέλλοντος νὰ κατατρέψῃ τὴν κακὴν ἀρχὴν καὶ ν' ἀνορθώσῃ τὴν πεπτωκυῖαν ἀνθρωπότητα. Ἄλλ' ὑπερπηδῶ τὰ συμβάντα τῶν ἀπομεινωμένων ἐκείνων αἰώνων, ὅπως φθάσω εἰς τὰ ἔγγραφα μνημεῖα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας.

Καὶ ἐν πρώτοις ἡ προσδοκία τοῦ μεγάλου βασιλέως τοῦ μέλλοντος νὰ ἰδρῶσῃ γενικὴν μοναρχίαν, νὰ θεραπεύσῃ ὅλα τὰ δεινὰ καὶ ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀρχέγονον αὐτοῦ ἀθωότητα, ἀπεθανάτισθη εἰς ποίημά τι τοῦ Βιργιλίου, ὅστις θέλων νὰ κολικεύσῃ ἐνδοξόν τι πρόσωπον, ὑποτίθεισιν ὅτι ὁ υἱὸς του ἐμελλε νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν μεγάλην ταύτην ἐλπίδα ἐπαναφέρων τοὺς ἀνθρώπους εἰς καλλιτέραν κατάστασιν.

«Ἰδοὺ, ἐκφωνεῖ ὁ ρωμαῖος ποιητὴς ἐν τῷ λυρικῷ αὐτοῦ ἐνθουσιασμῷ, νέα γενεὰ καταβαίνει ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ οὐρανοῦ ὁ σιδηροῦς αἰὼν θέλει παύσει, ὁ δὲ χρυσοῦς μέλλει νὰ ἀρχίσῃ κατ' ἄπασαν τὴν οἰκουμένην ἢ γῆ ἀπαλλαγθεῖσα ἐκ τοῦ τρόμου ἐκείνου, ὅστις τὴν ἐκράτει δεσμευμένην, θέλει μετ' οὐ πολὺ λάβει νέαν ζωὴν. Ὁ μέλλον νὰ πράξῃ τὰ θαύματα ταῦτα θέλει γεννηθῆ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς θεότητος ἢ θέλει διακριθῆ μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπουρανίων ὄντων, ὑπεράνω τῶν ὁποίων μέλλει νὰ ἐμφανισθῆ, καὶ θέλει κυβερνήσει τὸν εἰρηνοποιηθέντα κόσμον διὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ὁ χρόνος ἐπέρχεται ἑτοιμάσθητι, περιφανέστατε βλαστὲ τῶν θεῶν εἰς τὰς ὑψηλὰς ταύτας τιμὰς! Βλέπε πῶς ὁ οὐρανός, ἢ γῆ καὶ ἡ θάλασσα ταράττονται! Βλέπε πῶς τὸ πᾶν ἀγάλλεται ἐν τῇ προσδοκίᾳ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος!»

Πολλὸν καιρὸν πρὶν τοῦ Βιργιλίου, μέγας τραγικὸς ποιητὴς Ἕλληνας, ὁ Αἰσχύλος, εἰς τὸν δεσμώτην αὐτοῦ Προμηθεά, ἐφανέρωσε τὸ αὐτὸ προαίσθημα, τὴν αὐτὴν μυστηριώδη προσδοκίαν ἐνὸς παντοδυνάμου λυτρωτοῦ. Ὁ Προμηθεὺς εἶναι ἡ προσωποποιημένη ἀνθρωπότης. Ὁ ποιητὴς διηγῆται τὰς διαφόρους φάσεις, καὶ παριστάνει αὐτὴν ὑπὸ τὴν φρικτὴν εἰκόνα δυστυχοῦς προσκεκολλημένου ἐπὶ ἐνὸς βράχου, τοῦ ὁποίου γύψ κατασπαράττει τὰ ἐντόσθια, ἅτινα ἀκαταπαύστως ἀναγεννῶνται. Ὁ διαγγελεὺς τοῦ Διὸς ὀργισθέντος ἐναντίον του τῷ ἀναγγέλλει ὅτι ἢ τιμωρία του δὲν θέλει παύσει εἰμὴ ὅπταν εἰς Θεὸς τὸν ἀντικαταστήσῃ αὐτοπροαιρέτως εἰς τὰ παθήματά του προσφέρων ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ζωὴν του.

Ἐρευνήσωμεν τώρα τὴν ἥττον ὑποπτον μαρτυρίαν τῶν φιλοσόφων. Ἀκούσατε τὸν σοφὸν Σωκράτην λέγοντα «Ἐκτός καὶ ἂν ὁ Θεὸς εὐδοκῆσῃ νὰ μᾶς πέμψῃ ἀνθρώπον τινα ὅπως μᾶς διδάξῃ ἐκ μέρους του, μὴν ἐλπίζητέ ποτε ὅτι θέλετε ἐπιτύχει νὰ ἀναμορφώσῃτε τοὺς ἀνθρώπους.» Καὶ ἀλλοῦ «Πρέπει νὰ περι-

μένωμεν ὅπως ἔλθῃ τις ἵνα μᾶς διδάξῃ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐφείλομεν νὰ φερόμεθα πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.» — «Ἐπικαλεσθῶμεν, λέγει ὁ Πλάτων, τὸν λυτρωτὴν Θεὸν, ὅπως σώσῃ ἡμᾶς δι' ἐκτάκτου καὶ θαυμασίας παραίνεσως, διδάσκων ἡμᾶς τὴν ἀληθῆ σοφίαν.»

Τέλος, ἀφοῦ ἠρευνήσαμεν τὰς ἀρχαίας παραδόσεις, τοὺς ὀρηκτικικοὺς μύθους τῶν ἀρχαίων λαῶν, τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς φιλοσόφους, ἐὰν ἐρευνήσωμεν καὶ τὴν ἱστορίαν, ἥτις δὲν ἐφευρίσκει οὔτε λεπτολογεῖ, ἀλλ' ἐγγράφει τὰ παρελθόντα γεγονότα πρὸς διδασκαλίαν τοῦ μέλλοντος, μανθάνομεν παρὰ τοῦ Τακίτου, ὅτι συμφωνῶς πρὸς τὰς δοξασίας τῆς ἐποχῆς του ἢ κατὰκτησις τοῦ κόσμου ἐμελλε νὰ ᾖ τὸ ἔργον ἀνθρώπων καταγομένων ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ὁ δὲ Σουετώνιος ἐπιβεβαιεῖ ὡς ἐγγιστα τὴν ἀξιοσημείωτον ταύτην διαβεβαίωσιν.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο, κύριοι, τῆς γενικῆς προσδοκίας ἐνὸς Λυτρωτοῦ δὲν διεπιλονεῖ κήθη οὐδὲ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀπιστίας, ἥτις τὸ ἀπῆντησεν εἰς τὰς μελέτας αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἀλλὰ τὸ διεπραγματεῖσθαι περιφρονητικῶς, ὀνομάσασα αὐτὸ γενικὴν χίμαιραν. Ἄλλοι ἀπ' ἐναντίας παραλόγως ὑπέθεσαν ὅτι ἡ προσδοκία αὐτὴ ἐγενήθη ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν ἐθνικῶν λαῶν μετὰ τοῦ μόνου λαοῦ, ὅστις ἦτο τότε ὁ μόνος κάτοχος τῆς ἀληθείας. Οὔτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ, φρονῶ, δὲν σκέπτονται ὀρθῶς. Ἡ προσδοκία, περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλῶ, δὲν δύναται νὰ ᾖ εἰμὴ ἐνθύμησις μεταδοθεῖσα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἢ προαίσθημά τι τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιθυμούσης τὴν ἀπελευθέρωσίν της. Ἄλλως τε, ὅποιον καὶ ἂν ᾖ τὸ προνοητικὸν μέσον τὸ ὅποιον ὁ κοινὸς Πατὴρ τῶν ἀνθρώπων μετεχειρίσθη πρὸς διατήρησιν τῆς πίστεως ταύτης, ἃς εὐχαριστήσωμεν αὐτὸν διότι τὸ πλάσμα του μετὰ τὴν ἀμαρτίαν δύναται νὰ ἐλπίσῃ εἰσεῖτι εἰς τὴν μέλλουσαν αἰωνιότητα, καὶ διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἐμεινεν ἄνευ μαρτυρίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἐρχομαι τώρα εἰς τὸν ἑβραϊκὸν λαὸν, πρὸς τὸν ὅποιον χρεωστῶ ἐξαιρετικὴν θέσιν ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ περὶ τῆς προσδοκίας ἐνὸς ἐλευθερωτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ Ἰσραὴλ τῶντι εἶναι λαὸς, ὅστις ἔχει διακεκριμένην φυσιογνωμίαν, ἰδιαιτέρον χαρακτήρα. Ἐάν διαφέρῃ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὡς φυλὴ καὶ ὡς κοινωνικὸν φαινόμενον, διαφέρει ἐπίσης ὑπὸ τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἐποψίαν. Εἶναι μοναδικὸς τύπος, ὅστις ὑπάρχει πρὸ 4000 ἐτῶν, καὶ ὅστις πιθανὸν δὲν θέλει ἐξαλειφθῆ ἐπὶ πολλὸν καιρὸν εἰσέτι. Τὸ πᾶν εἰς τὸν βίον τοῦ ἔθνους τούτου εἶναι παράδοξον καὶ ὑπερβαίνει τοὺς κοινούς νόμους τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως. Καταγωγὴ, πεπρωμένον, θρησκεία, ἤθη, ἔθιμα, τὸ πᾶν συντελεῖ νὰ κάμῃ ἐξ αὐτοῦ τὸ δυσκολώτερον πρόβλημα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προξενεῖ ἐντύπωσιν ἐν τῷ ἑβραϊκῷ λαῷ εἶναι, ὡς εἶπομεν, ἡ καταγωγὴ του. Ἡ γενεαλογία αὐτοῦ δὲν χάνεται εἰς τὸ σκότος τῶν αἰώνων, ὡς ἐκείνη τοσοῦτων ἄλλων ἐθνῶν, ἀλλ' ἱστορικῶς μᾶς εἶναι γνωστὴ. Οὐδαμοῦ μῦθοι, οὐδαμοῦ πεπλασμένα ἐνσαρκώσεις, ὡς εἰς τὰς ἀνατολικὰς παραδόσεις, ἢ ὑποτεθειμένα ἀποθεώσεις, ὡς ἐκεῖναι τῆς Δύσεως. Ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Ἰακώβ εἶναι ἱστορικὰ πρόσωπα. Βλέπομεν αὐτοὺς νὰ γεννῶνται καὶ νὰ ἀποθνήσκωσιν, ὡς γεννῶνται καὶ ἀποθνήσκουσι τὰ πρόσωπα τῶν νέων χρόνων. Ἀναγινώσκοντες τὴν ἀφήγησιν τῆς Γενέσεως, αἰσθανόμεθα ὅτι ἡ ἀνθρώπινος οἰκογένεια οὐτε ἔπρεπε νὰ συστηθῆ, καὶ ὅτι εἰς αὐτὴν μόνον εὐρίσκομεν τὴν καταγωγὴν τῶν λαῶν. Οἱ ἀπόγονοι τῶν πατριάρχων, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ πολλαπλασιάζονται ἐπὶ τῆς ξένης γῆς καὶ ἀναμιγνύονται μετὰ τῶν καταδυναστευόντων αὐτοὺς, χωρὶς ὅμως νὰ συγχωνευθῶσι· σχηματίζουσι λαὸν ἐντὸς λαοῦ. Ἀλλ' ἐνῶ ἡ σοφὴ Αἴγυπτος ὠνειροπόλει μυθώδεις βασιλείας, φαντασιώδεις δυναστείας, καὶ διῆγε τὸν βίον τοῦτον ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας· ἐνῶ ἀμφοταλαντεύετο ἀ-

καταπαύστως μετὰ τὸν νεφελώδους πανθεισμοῦ καὶ γελοίου πολυθεϊσμοῦ, ὁ Ἰσραὴλ, ὁ ποιμενικὸς οὗτος λαὸς, διετήρησε τὴν σειρὰν τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. Συντρίψας εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Μωϋσέως τὸν βαρὺν ζυγὸν τῆς δουλείας, ἔφερε τοὺς δύο τούτους θησαυροὺς καὶ τοὺς ὑπερήσπισε μετ' ἡρωϊκὸν θάρρος καὶ σταθερὰν ἐπιμονήν. Προσκεκολλημένος εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ κόσμου προὐκάλεσεν εἰς τὸ διάστημα 4,300 ἐτῶν τὰς προσβολὰς τῶν ἰσχυροτέρων βασιλείων. Ἐλεύθεροι ἢ ὑποδεδουλωμένοι, κυβερνώμενοι ὑπὸ δικαστῶν ἢ ὑπὸ βασιλέων, ἐξησθενημένοι ὑπὸ ἀνεπανορθώτου σχίσματος, ἐξόριστοι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου ἢ συνηγμένοι πέριξ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, οἱ Ἑβραῖοι ἀποτελοῦσι πάντοτε ἓν ἔθνος, διατηροῦσι τὴν γλῶσσάν των, τὰς παραδόσεις των, τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν βιβλία, τὸν διακριτικὸν αὐτῶν χαρακτήρα, καὶ πρὸ πάντων τὰς ἐλπίδας των. Ἡ Νινευί, ἡ Βαβυλῶν, ἡ Μέμφις, ἡ Ἀντιόχεια, ἡ Ρώμη εἰς μάτην ἔρριψαν ἐναντίον τοῦ μικροῦ τούτου λαοῦ τὰ ἀναρίθμητα αὐτῶν στρατεύματα· ὁ Ἰσραὴλ ἔμεινεν ἀκλόνητος ὡς τοὺς βράχους ἐκείνους τοὺς ὁποίους ὁ παρωργισμένος Ὀκεανὸς καλύπτει διὰ τῶν ἀφρίζοντων κυμάτων, χωρὶς νὰ δυνηθῆ οὐδέποτε νὰ τοὺς καταβροχθίσῃ. Βεβαίως τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἄξιον νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχήν. Ἀξιοθαύμαστος εἰς τὰς σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὁ ἑβραϊκὸς λαὸς, εἶναι ἔτι περισσότερο ὁπότεν τὸν παρατηρῆ τις εἰς τὸν ἐνδόμυχον αὐτοῦ βίον. Μόνος λατρεύει τὸν Σαββᾶθ, τὸν ἀληθινὸν Θεόν· μόνος ἐν τῇ ἀρχαιότητι εἶναι ὁ θεματοφύλαξ τῆς ἀληθείας ταύτης, ἢ ἐκφράζουσιν αἱ πρῶται γραμμαὶ τοῦ ἀρχαιότερου τῶν ἱερῶν αὐτοῦ βιβλίων « Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. » Εἰς ἐνιαῖος Θεός, δημιουργὸς καὶ κύριος τοῦ παντός· εἰς Θεὸς προνοητικὸς, δίκαιος καὶ ἀγαθός, ἐπεκτείνων τὴν μέ-

ριμναν αὐτοῦ ἐφ' ὅλων τῶν πλασμάτων του, τοιοῦτος ἦτο ὁ Θεὸς τῶν Ἑβραίων, ὅστις εἶναι καὶ ὁ ἡμέτερος. Ἡ μᾶλλον πνευματικὴ φιλοσοφία δὲν εἶπε τίποτε, ὅπερ δύναται νὰ παραβληθῆ μετὰ ὅσα ὁ Ἰσραὴλ ἐβεβαίωσε πρὸ 3000 ἐτῶν περὶ Ἐκείνου, ὅστις καλεῖται: Ὁ ὦν. Ὁλόκληρος ὁ κόσμος προσπίπτει ἐνώπιον τῶν εἰδώλων, ἀλλ' ὁ Ἰσραὴλ τὰ ἀποστρέφεται· ὁ κόσμος εἶναι βυθισμένος εἰς βαθύτατον σκότος, πλὴν ὁ Ἰσραὴλ φωτίζεται ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς θείας ἀληθείας· οἱ θεοὶ πολλαπλασιάζονται εἰς τὴν Βαβυλῶνα, εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν Ρώμην, πλὴν ἡ Ἱερουσαλὴμ δὲν ἀναγνωρίζει εἰμὴ ἓνα, τὸν Αἰώνιον, τὸν ἀόρατον Θεόν, πανταχοῦ παρόντα, ἀναλλοίωτον, δίκαιον καὶ ἅγιον. Τὴν αὐτὴν ὑπεροχὴν βλέπομεν εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, ὁ μέγας αὐτοῦ κώδικς εἶναι αἱ δέκα ἐκεῖναι ἐντολαί, τὰς ὁποίας ἀναγινώσκωμεν εἰσέτι εἰς τοὺς ναοὺς ἡμῶν, θεῖα σελις, ἢν ὀφείλομεν νὰ ἀκούωμεν μετὰ μεγίστης κατανύξεως καὶ προσοχῆς, ὡς τὴν ἐκφρασιν ὅλων τῶν καθήκοντων ἐπικυρουμένων ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν.

Ἡ τύχη τοῦ παραδόξου τούτου λαοῦ σᾶς εἶναι γνωστὴ. Τὰ τέκνα του διεσκορπισμένα ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι ἡ ζῶσα μαρτυρία τῶν ἀποφάσεων τῆς θείας Προνοίας. Μόνα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ νεωτέρου κόσμου ὑπάρχουσιν ὡς οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Δι' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει πλέον πατρὶς, ἡγεμών, σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἐντούτοις εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην εἶναι μᾶλλον ἐκπληκτικοὶ παρά ὅποτε ἦσαν ἔθνος ἰσχυρόν. Ἡ ἀπιστία των εἶναι δι' ἡμᾶς λιπαρὰ πρόσκλησις εἰς τὸ νὰ πιστεῦωμεν. Γινώσκετε καλῶς ὅτι ἡμέραν τινα πλησίον τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐσταύρωνον ἄνθρωπον καταδικασθέντα ὑπὸ τοῦ Καϊάφα καὶ τοῦ Πιλάτου, δηλαδὴ ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ λαοῦ. Πάντες εἶχον συγκατανέουσι εἰς τὸν θάνατόν του· πάντες τὸν εἶχον διατάξει. Τὸν

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΓΛ. Α΄.)

ἐχλεύασαν, τὸν ἐξύβρισαν, καὶ ἐν τῇ παραφορᾷ φρενετικῆς λύσεως ἐκράυγασαν: Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμῶν καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν! Μετὰ τινα ἔτη, ἐνῶ ἡ ἔνοχος γενεὰ ὑπῆρχεν εἰσέτι, ἡ δυσσεβὴς καὶ βλάσφημος ἐκείνη εὐχὴ εἰσηκούσθη, ἡ ἀκούσιος ἐκείνη προφητεία ἐλάμβανε διαπρῶσιν ἐκτέλεσιν. Τὸ ἔθνος, ὅπερ ἔπαται ὡς ἀστὸς καὶ κατασπαράττει ὡς ὁ γοῦψ, ἤλθεν ὅπως τιμωρῆτῃ ἀνήκουστον ἔγκλημα δι' ἀπαρδειγματίστου τιμωρίας. Αἱ ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες ἐξεδικήθησαν τὸν ἅγιον, τὸν δίκαιον, ὅστις παρεγνώρισθη, ἐξυβρίσθη, παρεδόθη εἰς τὴν ἄτιμον καταδίκην τοῦ σταυροῦ. Ἐκτοτε τὰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ διεσκορπισμένα εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, περιάγουσι καθ' ὅλον τὸν κόσμον τὰ λείψανα τῆς καταστραφείσης αὐτῶν ἐθνικότητος. Δὲν εἶναι πλέον ὁ ἀντέχων εἰς τὰς προσβολὰς τῆς τρικυμίας βράχος, ἀλλ' εἶναι ἡ ἐλαφρὰ σφαῖρα τὴν ὁποίαν ἡ θάλασσα κυλεῖ αἰώνως εἰς τὰ κύματά της, χωρὶς οὐδέποτε νὰ τὴν καταβροχθίσῃ. Ἀσημος θάνατος δὲν ὄφειλε νὰ ἦναι ὁ κλῆρος τοῦ Ἰσραὴλ, δὲν ὑπάρχει τάφος διὰ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ζῆ εἰσέτι, ἀντικείμενον θαυμασμοῦ διὰ τὰ ἔθνη· ζῆ, διαρκὲς θαῦμα, ὅπερ ἀφικρεῖ ἐκ τῆς ἀπιστίας πᾶσαν πρόφασιν καὶ ἐπιμαρτυρεῖ τὴν εὐσπλαγγνίαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις, καίτοι τιμωρῶν, περιμένει πάντοτε ἐν τῇ ἄκρᾳ αὐτοῦ ἀγαθότητι, τὴν μετάνοιαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

Τὸ περίεργον λοιπὸν τοῦτο ἔθνος, κύριοι, ἔλαθεν ἰδιαιτέραν ἀποστολήν· τῇ ἐπαφῇ καὶ συνεργείᾳ τοῦ Θεοῦ Πνεύματος, ἡδυνήθη ν' ἄρῃ τὸν πέπλον ὄντερ καλύπτει εἰς τὰ ὄμματα τῶν θνητῶν τὸ μέλλον· οὐ μόνον προσηθάνθη, ὡς ἡ ἀνθρωπότης, τὴν ἔλευσιν ἐνὸς Λυτρωτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπροφήτευσεν, προσδιόρισαν τὴν φύσιν του, τὸ ἔργον του, καὶ ἐξιστορήσαν ὅλα τὰ ἐπουσιώδη χαρακτηριστικὰ τοῦ βίου του.

Δὲν θέλω ἀναιρέσει ἐνταῦθα τὰς ἐνστάσεις τῶν ἀπίστων ὡς πρὸς τὰς προ-

φητείας, προτιμῶ μᾶλλον νὰ συντρέξω εἰς τὸν ἀμερόληπτον ἐλεγχον τῆς μεσαιωνικῆς ἰουδαϊκῆς ἰδέας. Ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ἐπικαλοῦμαι καὶ αὐτῆς τὴν σύντονον προσοχὴν ὑμῶν ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἀντικειμένου.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον προξενεῖ ἐν πρώτοις θαυμασμὸν ἐν τῇ μεσσιανικῇ ἰδέᾳ, εἶναι ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ συνέχεια αὐτῆς. Παρατεινομένη πλατύνεται ὡς τὰ ποτάμια ἐκεῖνα ἅτινα ἐν παιδίον δύναται ἀβρόχοις ποιεῖν νὰ διαβῆ, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα αὐξανόμενα ὑπὸ τῶν συμβαλλόντων ρυακίων, μεταβάλλονται ἐπὶ τέλους εἰς ποταμοὺς καὶ ρίπτονται εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ἐσημειώσαμεν ἤδη τὸν πρῶτον κρίκον τῆς μακρᾶς ταύτης ἀλύσεως τῶν ἀποκαλύψεων, σκοπὸν ἔχουσῶν νὰ διεγείρωσιν εἰς τὰς ψυχὰς μυστηριώδη τινὰ προσδοκίαν περὶ μελλούσης ἀποκαταστάσεως. « Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνά μέσον σου καὶ ἀνά μέσον τῆς γυναικὸς, καὶ ἀνά μέσον τοῦ σπέρματός σου, καὶ ἀνά μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν. » Ἡ ὑπόσχεσις αὕτη καὶ μὲν εἶναι ἀόριστος καὶ συγκεχυμένη, ἀλλὰ προμηνύει τὴν ἔλευσιν ὄντος τινὸς ἐντολὴν ἔχοντος νὰ ἀποκαταστήσῃ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθημάτων τὸ ἀνθρώπινον γένος. Μέλλει νὰ συντρέψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφρα, δηλαδὴ θέλει καταστρέψει τὰς συνεπείας τῆς ἀμαρτίας· μέλλει νὰ πληρωθῇ εἰς τὴν πτέρναν, τουτέστι θέλει ὑποφέρει ἐκπληρῶν τὸ ἐπανορθωτικὸν τοῦτο ἔργον. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς μεσσιανικῆς ἰδέας, τὴν ὁποῖαν τεσσαράκοντα αἰῶνες ὤφειλον εἶναι μᾶλλον νὰ διευκρινήσωσιν ἀναπτύσσοντες αὐτήν. Ἄλλ' ἐνῶ παραμορφοῦται ἐν τῷ ἐθνικῷ κόσμῳ ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς, ὁ προφητικὸς λαὸς τῆν θεωρεῖ ὡς τὸ ἀντικείμενον τῶν σκέψεων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐλπιδῶν του, καὶ ὡς μέλλουσιν νὰ πραγματοποιηθῇ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ. Ὁ Ἀβραάμ, ὁ πατὴρ τῶν πιστῶν, προσκαλεῖται ἐκ τοῦ βάλου τῆς Χαλδαίας. Ἀφοῦ δὲ ἔδωκε

δείγματα ἱκανὰ τῆς πίστεώς του καὶ τῆς ὑπακοῆς του, ὁ Αἰώνιος τῷ λέγει: « Καὶ εἰς τὸ σπέρμα σου θέλουσιν εὐλογηθῆ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. » Ὁ Ἰακώβ, ὅτε ἠσθάνθη πλησιάζον τὸ τέρας τῆς ζωῆς του, ἐπροσκάλεσε τοὺς υἱοὺς του, τοὺς ὁποῖους κύλόγησε παραγγείλας εἰς αὐτοὺς νὰ μένωσι πιστοὶ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἀφ' οὗ δὲ προεῖπεν εἰς ἓνα ἕκαστον τὴν μέλλουσαν τύχην των, ἐκτεῖνας τὰς ἐξησθενημένας χεῖράς του ἐπὶ τοῦ Ἰούδα προφέρει τὴν ἐκπληκτικὴν ταύτην προφητείαν « Σκύμνος λέοντος εἶναι ὁ Ἰούδας. Ἀπὸ βλαστὸν, υἱέ μου, ἀνέβης. Ἀναπεσὼν ἐκοιμήθης ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος· τίς θέλει τὸν ἐγείρη; Δὲν θέλει λείψη ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἀρχηγὸς ἐκ τῶν μπρῶν αὐτοῦ, ἕως οὗ ἔλθῃ ὃ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν. »

Ἐντούτοις τὰς ἀμυδράς ταύτας προφητείας, ὁμοίως μὲ τὴν ὑποφώσκουσαν λάμψιν ἣτις προηγείται τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἔμελλε νὰ ἀντικαταστήσῃ λαμπρότερον φῶς. Δὲν ἤρκει νὰ γείνη γνωστὴ ἡ φυλὴ εἰς τὴν ὁποῖαν ἔμελλε νὰ γεννηθῇ ὁ Ἐπιθυμητὸς τῶν ἐθνῶν, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ὀρισθῇ ἡ φύσις αὐτοῦ, τὸ ἔργον του καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐλευσεώς του. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀποστολὴ τοῦ Δαβὶδ, Ἡσαίου, Μιχαίου, Ἰερεμίου, Δανιήλ. Μηνυταὶ τῆς διανοίας τοῦ Θεοῦ, ἀνεσήκωσαν μὲ στιβαρὰν χεῖρα τὸν πέπλον, ὅσπερ ἐκάλυπτε τὸ μέλλον εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὰ συγγράμματα αὐτῶν, μνημεῖα ἄφθαρτα τῆς θείας σοφίας, ὀφείλομεν νὰ ἀναγνώσωμεν τὴν προλαβοῦσαν ἱστορίαν τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὁ τόπος καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς γεννήσεώς του, ἡ φύσις αὐτοῦ συγχρόνως θεῖα τε καὶ ἀνθρώπινος, ἡ τελεία αὐτοῦ ἀγιότης, ὁ βίος του, τὰ παθήματά του, ὁ θάνατός του, ὁ θρίαμβός του, τὸ κήρυγμα τῶν λόγων του, τὸ πᾶν εὐρίσκειται σημειωμένον μετὰ τὸσαύτης ἀκριβείας ἢν δυνάμεθα νὰ κα-

λέσωμεν ἱστορικῶν. Πᾶς ὅστις ἀναγινώσκει τὸ Εὐαγγέλιον, ἕκαστον παιδίον τὸ ὁποῖον ἔμαθε τὴν κατήχησίν του καὶ τὸ σύμβολον τῶν ἀποστόλων, δύναται νὰ βεβαιωθῇ, ἀναγινώσκων τὰς ἐκπληκτικὰς ταύτας προφητείας, ὅτι ἐξεπληρώθησαν ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ. Περιορίζομαι μόνον ν' ἀναφέρω τεμάχια τινὰ, ἀφίνων εἰς ἕκαστον τὴν φροντίδα νὰ ἐκτιμῆσθαι δεόντως τὴν ἀξιοθαύμαστον ταύτην ὁμοφωνίαν.

Καὶ ἐν πρώτοις ἰδοὺ ὡς πρὸς τὸν τόπον « Καὶ σὺ Βηθλεὲμ οἶκος Ἐφραθᾶ, ὀλιγοστός εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιᾶσιν Ἰούδα ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἀρχὸν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐξοδοὶ αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. » (*)

Ἰδοὺ τώρα ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν « Καὶ ἔτι ἐμοὶ λαλοῦντος ἐν τῇ προσευχῇ, λέγει ὁ προφήτης Δανιήλ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Γαβριήλ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ὁράσει ἐν τῇ ἀρχῇ πετόμενον, καὶ ἤψατό μου, ὡσεὶ ὤραν θυσίας ἐσπερινῆς. Καὶ συνέτισέ με, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, καὶ εἶπε, Δανιήλ, νῦν ἐξῆλθον συμβιβᾶσαι σοὶ σόνεσιν. Ἐν ἀρχῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθε λόγος, καὶ ἐγὼ ἤλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοι, ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σὺ, καὶ ἐννοήθητι ἐν τῷ ῥήματι, καὶ σόνες ἐν τῇ ὀκτασίᾳ. Ἐβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετημήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, τοῦ συντελεσθῆναι ἀμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἀμαρτίας, καὶ ἀπελεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιλιάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἕρασιν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρίσαι ἄγιον ἅγιον. Καὶ γνώση καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομησῆσαι Ἱερουσαλήμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ἐξήκοντα δύο· καὶ ἐπιστρέψει, καὶ οἰκοδομηθήσεται πλατεῖα καὶ τεῖχος, καὶ ἐκκενωθήσονται οἱ καιροί. Καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἐξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται χρεῖμα, καὶ κρέμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ· καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸ ἅγιον δια-

(*) Μιχαίας V, 2.

φθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ ἐκκοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ, καὶ ἕως τέλους πολέμου συντετημημένου τάξει, ἀφανισμοῖς. Καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται μου θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων, καὶ ἕως τῆς συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. » (*)

Ὁ καιρὸς δὲν μοι ἐπιτρέπει ν' ἀναλύσω τὰ καθέκαστα τῆς προφητείας ταύτης. Περιορίζομαι μόνον νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω ὅτι ἑπτὰς ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες χρόνων, ἤγουν 490 ἔτη μετὰ τὸ διάταγμα τοῦ Ἀρταξέρξου, ὁ Ἰησοῦς ἐπισφραγίζων τὴν προφητείαν καὶ πύων τὴν σπονδὴν καὶ τὴν θυσίαν, ἐξέκρινεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, μετὰ δὲ τινὰ ἔτη ἡ Ἱερουσαλήμ καὶ τὸ θυσιαστήριον δὲν ἦτο εἰμὴ σωρὸς καπνίζοντων ἐρείπιων.

Ὁ Ἡσάϊας καὶ ὁ Μαλαχίας ἐκ συμφώνου ἀναγγέλλουσι τὴν ἔλευσιν ἐνὸς προδόμου μέλλοντος νὰ προετοιμάσῃ τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου. « Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται πάντα τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν, καὶ ἡ τραχεῖα εἰς πεδία. Καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα Κυρίου, καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, ὅτι Κύριος ἐλάλησε· Φωνὴ λέγοντος, βόησον· καὶ εἶπα, Τί βοήσω; Πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε, τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών, ὕψωσον τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνὴν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἱερουσαλήμ· ὕψωσατε, μὴ φοβεῖσθε· εἶπον ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, ἰδοὺ ὁ Θεὸς ὑμῶν. Ἰδοὺ Κύριος· Κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχεται, καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ θέλει ἐξουσιάζει δι' αὐτόν. »

(*) Δανιήλ IX. 22—27.

ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον ἐναντίον αὐτοῦ. Ὡς ποιμὴν ποιμανεὶ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ συναΐξει ἄρνας, καὶ ἐν γαστρὶ ἐγούσας παρακαλέσει.» (*) — « Ἴδοὺ, λέγει ὁ προφήτης Μαλαχίας, ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου, καὶ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξαίφνης ἔξει εἰς τὸν ναὸν ἑαυτοῦ Κύριος, ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης, ὃν ὑμεῖς θέλετε ἰδοὺ ἔρχεται, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.» (**)

Ὁ ἄγγελος οὗτος τῆς νέας διαθήκης, ὁ ἐπιθυμητὸς οὗτος Σωτὴρ, θέλει εἶναι ἅγιος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. « Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ρίζης ἀναθήσεται. Καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλήσας καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας. Ἐμπλήσει αὐτὸν πνεῦμα φόβου Θεοῦ οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλίαν ἐλέγξει. Ἄλλα κρινεῖ ταπεινῶν κρίσιν, καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς, καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ τοῦ στόματός αὐτοῦ, καὶ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀσεβῆ. Καὶ ἔσται δικαιοσύνη ἐξωσμένος τὴν ὁσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἀληθεία εἰλημένος τὰς πλευράς.» (**)

Ὁ κατ' ἐξοχὴν οὗτος Ἅγιος, τὸ ἄκρον ἄκρον πάσης ἀρετῆς καὶ τελειότητος, ὁ δυνάμενος μόνος νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους: *Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;* θέλει ἔλκει τὸ γένος ἐκ θείας καταγωγῆς: θέλει εἶναι Θεάνθρωπος. « Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.» — « Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Μεγάλης βουλήσας ἄγγελος, Θαυμαστὸς, Σύμβουλος, Θεὸς

(*) Ἠσαΐας XL. 3—11. (*) Μαλ. III. I.
(*) Ἠσαΐας XI. 4—5.

ἰσχυρὸς, Πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, Ἄρχων εἰρήνης.» (**)

Τὸ ἔργον τοῦ θέλει εἶναι ἐκεῖνο ἐνὸς πνευματικοῦ λυτρωτοῦ: θέλει ἔλθει ὅπως φωτιστὴς, ἐλευθερώσῃ, παρηγορήσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς « παρακαλεῖτε παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ Θεός. Ἰερεῖς, λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἰερουσαλήμ, παρακαλέσατε αὐτήν, ὅτι ἐπλήσθη ἡ ταπεινωσις αὐτῆς, λέλυται αὐτῆς ἡ ἁμαρτία, ὅτι ἐδέξατο ἐκ χειρὸς Κυρίου διπλὰ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῆς.» (**)

Ἐντούτοις ὁ Σωτὴρ οὗτος θέλει ὑποστῆ τὰ βέλη τοῦ φθόνου, τῆς ἀντιλογίας, καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἢ ταπεινώσεως αὐτοῦ θέλει εἶναι βαθεῖα, ἢ δὲ θλίψις τοῦ ἢ πηγὴ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. « Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτὸν, τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. Πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν ἄνηρωπος τῆ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη καὶ Κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίας ἡμῶν. Καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχηθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα.» (**)

Προδοθεὶς ὑπ' ἐνὸς φίλου, πωληθεὶς ὡς αἰχμάλωτος διὰ τριάκοντα ἀργύρια, θέλει ἐκπνεύσει ἐν τῷ μέσῳ τῶν τρομερωτέρων βασάνων, ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ πάντων καὶ ἐμπαιζόμενος ὑπὸ τῶν περιεστώτων « Θεέ μου! Θεέ μου! ἐκφωνεῖ ὁ οὐρανοβάμων Δαβὶδ 1074 ἐτη Π. X., ἵνα τί ἐγκατέλιπές με; μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παραπτωμάτων μου. Ἐγὼ δὲ εἶμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνηρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπων καὶ ἐξουβένημα λαοῦ. Πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χεῖλεσιν, ἐκίνησαν κεφαλήν. Ὡσεὶ ὑδὼρ ἐξεχύθη, καὶ διε-

(*) Ἠσαΐας VII. 14 IX. 6. (*) Ἠσαΐας XL. 1. 2.
(*) Ἠσαΐας LIII. 2—7.

σκοπίσθη πάντα τὰ ὀστέα μου, ἐγεννήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς τηκόμενος ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. Ἐξηράνθη ὡσεὶ ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἡ γλῶσσά μου κεκόλληται τῷ λάρυγγί μου, καὶ εἰς χροὺν θανάτου κατήγαγέ με. Ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοὶ, συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με ὄρουσαν χεῖράς μου καὶ πόδας. Ἐξηρήθησαν πάντα τὰ ὀστέα μου αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπειδὸν με. Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Σὺ δὲ, Κύριε, μὴ μακρόνης τὴν βοήθειάν μου, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχε.» (**)

Ὁ παραγωνρισθεὶς οὗτος Δίκαιος, ὁ Πουητὸς οὗτος τῶν ἐθνῶν δὲν θέλει γείνηθῃ ἔρμαιον τοῦ θανάτου, καὶ ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον αὐτοῦ ἥττα θέλει εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ θριάμβου του. Ὁ Θεὸς δὲν θέλει ἐπιτρέψει ὥστε ὁ Ἀγαπητὸς αὐτοῦ νὰ υποκύβῃ εἰς τὴν φθοράν. « Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν γενεάν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; (λέγει ὁ προφήτης Ἠσαΐας) ὅτι αἰρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον. Καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ δόλος εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Καὶ Κύριος βούλεται καθαρίσαι αὐτὸν τῆς πληγῆς ἂν δώτε περὶ ἁμαρτίας, ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὄψεται σπέρμα μακρόβιον καὶ βούλεται Κύριος ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐτῷ φῶς, καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιοῦσαι δίκαιον εὖ δουλεύοντα πολλοῖς, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει.» (**)

« Εὐφράνητι, λέγει ὁ προφήτης ἀποτεινόμενος εἰς τοὺς ἐθνικοὺς, στεῖρα ἢ οὐ τίχτουςα, ῥῆξον καὶ βόησον ἢ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα» εἶπε

(*) Ψαλ. XXI. 4, 6, 7, 14—19.
(*) Ἠσαΐας LIII, 8—11.

γὰρ Κύριος. Ἐτι εἰς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ ἐκπέτασον, καὶ τὸ σπέρμα σου ἔθνη κληρονομήσει, καὶ πόλεις ἐρημωμένας κατοικίεις, χρόνον μικρὸν κατέλιπόν σε, καὶ μετ' ἐλέους μεγάλου ἐλέησω σε.» (**)

Καὶ ἀλλαχοῦ λαλῶν περὶ τῆς δόξης τοῦ Μεσσίας, λέγει: « Ἴδοὺ μαρτύριον ἐν ἔθνεσιν ἔδωκα αὐτὸν, ἄρχοντα καὶ προστάσσοντα ἔθνεσιν. Ἐθνη δὲ οὐκ οἶδασί σε, ἐπικαλέσονται σε, καὶ λαοὶ οὐκ ἐπίστανταί σε, ἐπὶ σὲ καταφύζονται, ἕνεκεν Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου τοῦ ἁγίου Ἰσραὴλ, ὅτι ἐδόξασέ σε.» (**)

Ἡδυνάμην, κύριοι, νὰ πολλαπλασιάσω τὰς μαρτυρίας ταύτας. Εἰς τὰς σημειώσεις, ἂς ὄφειλον νὰ λάβω ὅπως ἐκθέσω τὴν προφητικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἠναγκάσθη νὰ προβῶ διὰ τῆς ἐξισώσεως, εὐρισκόμενος ἐν ἀμνηχανῇ ἕνεκεν τῆς ἀφθονίας καὶ τοῦ πλοῦτου τῶν μεσσιανικῶν προφητειῶν. Ὡς ἐκ τούτου παρέλειψα ἀπὸ σκοποῦ τὰς προφητείας ἀφορώσας τὴν φυγὴν ἐν Αἰγύπτῳ, τὸ ὄνομα τοῦ Ναζωραίου τὸ ὅποιον ὁ Ἰησοῦς ἔμελλε νὰ φέρῃ, τὴν θριαμβευτικὴν αὐτοῦ εἴσοδον εἰς Ἰερουσαλήμ, τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰουδα, τὴν παράδοξον χρῆσιν ἣν ἔκαμε τῆς ἀντιμισθίας αὐτοῦ, τὸν τραγικὸν αὐτοῦ θάνατον, καὶ ἄλλα καθέκαστα ἐπὶ τῆς ταπεινώσεως καὶ τριημέρου ἐγέρσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶπα εἶναι ἀρκετὸν, μοὶ φαίνεται, ὅπως ἀναιρέσω τοὺς λόγους ἐκείνων, οἵτινες δὲν διορατῖν εἰς τὰς προφητείας εἰμὴ ἐνθουσιώδη ἐνύπνια καὶ φανταστικὰς παρακρούσεις. Ἐὰν ἦναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τὸ διάστημα τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν ἐσηματίσθη προφητεία τοσοῦτον γενικὴ καὶ λεπτομερὴς, ἀποκαλύπτουσα τὸν χαρακτήρα καὶ τὸν βίον μέλλοντος προσώπου, διαγράφουσα τὴν περιφέρειαν ἔργου ἔχοντος γιγαντιαίας τὰς διαστάσεις, καὶ τὸ ὅποιον δεκαοκτῶ αἰῶνες οὐ μόνον ἐξησθ-

(*) Ἠσαΐας LIV, 4, 3, 7.
(*) Ἠσαΐας LV, 4, 5.

νησαν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐστερέωσαν. Ἐάν ἦναι ἀληθές ὅτι αἱ προφητεῖαι, περὶ τῶν ὁποίων ἐλαλήσαμεν, ἐξετελέσθησαν κατὰ γράμμα, εἰς τρόπον ὥστε δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι προετοιμασία τῆς νέας, ὁ Ἰουδαϊσμός ἡ κρηπίς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀναμφιβόλως οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ὠνόμασαμεν προφήτας, πρέπει νὰ ὑπῆρξαν τὸ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας εὐνοίας ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Ἦθελον εἶσθαι μωρία νὰ νομίσῃ τις ἢ ὅτι ἡ τυφλὴ τύχη εἰργάσθη διὰ πολλοὺς αἰῶνας ὑπὲρ τῆς ἡθικῆς προπαρασκευῆς ὀλοκλήρου λαοῦ, καὶ ὅτι ἡ πραγματοποίησις τοιούτων μεγαλοπρεπῶν ὑποσχέσεων ἐξηρτάτο ἐκ τινος λέξεως πολλὰκις σκοτεινῆς καὶ διφορούμενης. Ὅπως ἀκυρώσῃ τις τὴν ἰσχὺν τῆς αὐθεντικῆς ταύτης ἀποδείξεως, πρέπει νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ προφητεία εἶναι μεταγενεστέρα τῆς ἱστορίας, ἢ ὅτι τὰ συμβάντα ἐξετελέσθησαν ἕνεκεν τῆς προφητείας ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων. Πλὴν αἱ δύο αὗται ἀδικαιολόγητοι ὑποθέσεις, τελευταῖα χαρακτηριστικά τῆς ἀπιστίας, εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτοι. Δύο ἀναμφίλεκτοι μαρτυρία συντρέχουσιν ὅπως καταστρέψωσι τὴν πρῶτην· τὰ δὲ γεγονότα καὶ ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅπως καταστρέψωσι τὴν δευτέραν.

Δὲν εἴμεθα μόνον ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ οἱ κατέχοντες τὴν Παλαιὰν Διαθήκην· εὐρίσκεται ὡσαύτως εἰς τὰς χεῖρας ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους ἰδιαιτέρως ἐνεπιστεύθη· καὶ μολοντί αἱ μεσσιανικαὶ ἰδέαι τοὺς ταράττουσι καὶ τοὺς στενοχωροῦσι, μολοντί εἶναι αἰώνιος κατηγορία ἀποτεινομένη εἰς τοὺς προγόνους αὐτῶν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, οὐχ ἦττον ὁμως διατηροῦσι θρησκευτικῶς τὴν πολυτιμον ταύτην παρακαταθήκην, ἥτις ἀπροκαλύπτως τοὺς καταδικάζει. Ὅποτε οἱ Ἑβραῖοι ἀπεβλήθησαν ἐκ τῆς πατρίδος των, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὰ ἱερά βιβλία τὰ ὁποῖα εἰσέτι κατέ-

χουσιν. Ἡ Παλαιὰ αὐτῶν Γραφή εἶναι ὁμοία τῆς ἰδικῆς μας, καὶ οὐδέποτε ἐπέτρεψεν τὴν ἀλλοίωσιν πρὸς ὄφελος τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἐσταυρωμένου τοὺς ὁποίους ὀλοφύχως ἀποστρέφονται. Γινώσκουμεν ὅτι ἡ συναγωγὴ διαρκῶς ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῶν ἱερῶν τούτων βιβλίων μετ' ἀκαμάτου ζήλου καὶ μητρικῆς στοργῆς. Πῶς λοιπὸν καὶ πότε ἡ ἀπάτη ἤθελον εἰσχωρήσει;

Εἰς τὴν μὴ ὑποκτον μαρτυρίαν τῆς αὐθεντίας τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ἡ Θεία Πρόνοια ἐπρόσθεσε καὶ ἑτέραν, ἐκείνην δηλαδὴ τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου. Ὑπὸ τὴν βασιλείαν Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδελφῆος 250 ἔτη Π. Χ. ὀλόκληρος ἡ Παλαιὰ Γραφή μετεφράσθη εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Περικλέους. Ὁ ἑλληνικὸς καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς κόσμος ἐγίνωσκε τὴν περίφημον ταύτην μετάφρασιν. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἤθελον λείψαι εἰς τὴν ἐντολήν αὐτῶν ὡς ἀρχαιοφύλακες τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, ἡ μετάφρασις τῶν ἐβδωμήκοντα ἤθελον ἐπαρκέσει ὅπως ἀποδείξῃ τὴν προτεραιότητα τῆς μεσσιανικῆς προφητείας ὡς πρὸς τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πᾶσα ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο εἶναι ἀδύνατος· ἡ Παλαιὰ Γραφή ἦτο συντεταγμένη δύο αἰῶνας Π. Χ., ὅλα δὲ τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὴν βιβλία ἦσαν ἠνωμένα· ὁ Μωϋσῆς, ὁ Δαβὶδ, ὁ Ἡσαΐας, ὁ Δανιὴλ, ὁ Μιχαίας εἶναι λοιπὸν οἱ συγγραφεῖς τῶν ἐξαισιῶν προφητειῶν ἃς ἀνερέραμεν.

Ἡ ὑπόθεσις ὅτι τὰ γεγονότα προπαρασκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ εἰς τρόπον ὥστε νὰ συμφωνῶσι μετὰ τῶν προφητειῶν, εἶναι ἐπίσης ἀπαράδεκτος. Πῶς δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ τὴν σύμπτωσιν ταύτην, τεχνηέντως προπαρασκευασθεῖσαν, ἀπέναντι τοσούτων σπουδαίων γεγονότων καὶ πολλαπλῶν περιστάσεων; Πρέπει νὰ παραδεχθῇ τις γενικὴν συνωμοσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελον λάβει μέρος οὐχὶ μόνον ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ ἀπόστολοι, ἀλλ' οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ ἐθνικοὶ, οἱ ἀδιάφοροι καὶ

οἱ ἐναντίοι. Βεβαίως διατάττων τὴν γενικὴν ἀπογραφὴν τῶν ὑπηκόων τοῦ κράτους ὁ Αὐγουστος Καίσαρ οὐδόλως ἐφαντάζετο, ὅτι διὰ τῆς πολιτικῆς ταύτης πράξεως ἤθελε πραγματοποιήσῃ τὴν προφητείαν τοῦ Μιχαίου. Ἀναμφιβόλως δὲ συνέτεινεν ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ οὔτε ὁ Ἰούδας ἐκεῖνος, ὅστις τὸν ἐπρόδιδεν, οὔτε ὁ Καΐαφας καὶ ὁ Πιλάτος, οἵτινες τὸν κατεδίκαζον, οὔτε οἱ δῆμιοι ἐκεῖνοι οἵτινες εἰρωνικῶς τὸν προσεκάλουν *Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων*, τῷ ἔδιδον ὡς διάδημα ἀκάνθινον στέφανον καὶ κάλαμον διὰ σκῆπτρον, τὸν ἐσταύρωνον διατροπήσαντες τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, τὸν ἐπότηζον μὲ ἄξο· μετὰ χολῆς μεμιγμένον, διαιμοιράζοντο τὰ ἱμάτιά του καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν του ἔβαλον κλῆρον. Εἰς μόνον συνέτεινεν ὑπὲρ τοῦ Υἱοῦ τῆς Παρθένου, εἰς μόνον ἐπραγματοποίησε τὰς προφητείας τῶν προφητῶν, ἐξάγων τὸ καλὸν ἐκ τοῦ κακοῦ καὶ συναρμολογῶν τὰ πάντα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν φιλανθρωπικῶν αὐτοῦ σχεδίων, καὶ οὗτος εἶναι ὁ Αἰώνιος. Οὗτος ἐπεμψε τὸν Χριστὸν ἐπὶ τῆς γῆς. — Οὗτος ἐξ ὑπερβολικῆς ἀγάπης διὰ τοὺς ἀνθρώπους παρέδωκε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱὸν εἰς θάνατον, ὅπως διὰ τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ αἵματος ἐξαγοράσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος. — Οὗτος ὁ ἀπαλλάξας αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου — Οὗτος ὁ τιμωρήσας τὸν σκληροτράχηλον Ἰσραὴλ καὶ εἰπάξας τοὺς Ἑθνικοὺς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δώσας εἰς τὸν Ἰησοῦν ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ὅπως ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσῃ ὅτι ὁ Κύριος πρὸς δόξαν Θεοῦ Πατρός.

Καὶ τώρα, ἀδελφεῖ μου, ἐννοεῖτε τὴν χαρὰν, ἣν ἠσθάνετο ὁ Συμεὼν, ὁ εὐσεβὴς ἐκεῖνος πρεσβύτες, ὅποτε κρατῶν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ τὸ βρέφος, πρὸς τὴν κοιτίδα τοῦ ὁποίου ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης εἶχεν ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐθεώρει ἐν Αὐτῷ τὸν ὑποσχεθέντα Μεσσίαν, τὸν Αὐτρωτὴν τοῦ κόσμου, καὶ ἐκ

βάθους τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐξεφώνει « Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου. » Ω! ἃς τὸ ὁμολογήσωμεν παρηρησία, ὅλοι οἱ θεόπνευστοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ μνηνταὶ ἐκεῖνοι τῆς θείας ἀληθείας, οἱ Δαβὶδ, οἱ Ἡσαΐαι, οἱ Δανιὴλ, ἔχουσι δικαίωμα ἐπὶ τοῦ θαυμασμοῦ ἡμῶν· ὑπῆρξαν τὰ ὄργανα τῆς σοφίας τοῦ Ὑψίστου, τὰ ὄργανα τῶν συμβουλῶν αὐτοῦ. Ἐνῶ ἡ Ἀνατολὴ καὶ ἡ Δύσις ἀνυπομόνως ἐπεριέμενον τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Αὐτρωτοῦ Θεοῦ, οἱ ἄγιοι οὗτοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἰσραὴλ προπαρασκεύαζον τὴν ἔλευσίν του καὶ ἐξεπλήρουν βραδέως καὶ βαθμυδῶν τὸ ἔργον ὑπερσυνοψίζεταί ἐν τῷ τελευταίῳ τούτω λόγῳ τοῦ τελευταίου τῶν προφητῶν « Ἴδοὺ ὁ Ἄμνός τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. » Ἀλλὰ τέλος πάντων τί εἶναι οἱ προφήται ἀπέναντι Ἐκείνου ὃν ἀναγγέλουσι; Τί εἶναι ἡ ὑπόσχεσις ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος; Καὶ τί θὰ ἦσαν αἱ χορδαὶ τῆς λύρας, ἄνευ τῆς ἐμπνευστικῆς ἰδέας τοῦ καλλιτέχνου τοῦ κρούοντος αὐτάς; Ἡ ἐμπνευστικὴ ἰδέα τῶν προφητῶν εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, Αὐτὸς τοὺς κυριεύει, Αὐτὸς τοὺς ἐνουσηαῖ. Ὁ θεὸς αὐτοῦ βίος ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος δὲν εἶναι μόνον συμβάν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἀλλ' ἔχει τὰς ρίζας του εἰς τὰ σπλάγγνα τοῦ παρελθόντος. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ αἰώνιος ἐκεῖνος λόγος « ὅστις ἐν ἀρχῇ ἦν, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. » Εἰς ἐσὲ λοιπὸν ἡ προσκύνησις καὶ ἡ λατρεία ἡμῶν, Ἀρνίον σφαγιασθὲν πρὶν κτίσεως κόσμου! « Ἡ-ξιώθης πλείονος δόξης παρὰ Μωϋσῆν, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. » (*) Ἄ! ἡμεῖς οἱ δρέψαντες τοὺς καρποὺς τῆς θυσίας σου, ἡμεῖς οἱ ἰδόντες πραγματοποιουμένην τὴν ἀσυνείδητον προφητείαν τοῦ Καΐαφα « Ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ » (*) ἡμεῖς, τοὺς ὁποίους

(*) Ἑβρ. ΙΙΙ, 3. (*) Ἰωαν. ΧΙ, 49, 50.

ήλευθέρωσας, έπαρηγόρησας, δέν έχομεν πλέον νά σέ έρωτήσωμεν « Σὺ εἶ ὁ έρχόμενος, ἢ έτερον προσδοκώμενος; » Ἄλλ, ὀφείλομεν μετά τῶν μαθητῶν σου νά ἀνακράζωμεν « Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ρήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· καί ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, καί ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. » (*) Ἀμήν.

Α. ΚΟΥΡΝΙΑΚΤΗΣ.

Ἡ ἀνωτέρω ὁμιλία ἐρανισθεῖσα ἐκ τῶν ἀπολογητικῶν συνδιαλέξεων τοῦ Κυρίου *Menard Saint-Martin* ἐξεφωνήθη ἐν τῷ φιλ. Συλλόγῳ « ὁ Ὀμηρος » τὴν 10 Νοεμβρίου 1874.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ.

Ἐν πολλοῖς μὲν ὁ ἄνθρωπος δικαιούται νά ἐναθρόνηται ἐπὶ ταῖς ἐπιστημονικαῖς αὐτοῦ ἀνακαλύψεσιν, ἀλλὰ καί πλείστα ὄσαι ὑπάρχουσι περιστάσεις ἀναμιμνήσκουσαι αὐτῷ τὴν σμικρότητα καί ἀδυναμίαν του. Παρὰ τὰς ἐπιμόνους καί ἐμβριθεῖς μελέτας τῶν ἐξερευνητῶν τῆς φύσεως ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ ἄβυσσοι τοσοῦτον σκοτειναί καί βαθεῖαι, ὥστε, ὅσάκις θελήσωμεν νά ριψώμεν φωτεινὴν τινα ἀκτίνα εἰς τοὺς μυστηριώδεις αὐτῶν λαβυρίθους, οὐδὲν ἄλλο βλέπομεν ἐν αὐταῖς, εἰμὴ τὸ φάσμα τῆς ἡμετέρας ἀμαθείας καί νέον ποριζόμεθα τεκμήριον τῆς ἀδυναμίας καί τῆς σμικρότητος ἡμῶν. Τὸν σκοτεινὸν τοῦτον πέπλον ἐπέθηκε βεβαίως ἡ θεία Πρόνοια, ὅπως ἀναχαιτίζη τὴν ματαιοφροσύνην τῶν ἀνθρώπων· τοῦτο δ' ἔτι μᾶλλον κατάδηλον γίνεται ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ παράδοξόν τινα ἀντίθεσιν πάντα τὰ ἄλυτα ζητήματα, καθ' ὧν πᾶσα σκέψις καί θεωρία ἐναυάγησεν, εἰσὶν ἐκεῖνα, ὧν τὰ ἀποτελέσματα ἄριστα ἐκ πείρας γινώσκουμεν, ἢ δὲ γνῶσις τῶν ἀποτελεσμάτων οὐδόλως βοηθεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν αἰτίων.

(*) Ἰωαν. VI. 68, 69.

Αἱ σκέψεις αὗται ἰδίως ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κληρονομικῶν φαινομένων. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ σπέρμα περιέχει ἐν τῇ φαινομένη αὐτοῦ ὁμογενεῖ οὐσίᾳ οὐ μόνον τὸν ἀνατομικὸν ὄργανισμὸν τοῦ γεννηθησομένου ἀνθρώπου, ἀλλὰ συνάμα καί τὴν κρᾶσιν, τὸν χαρακτήρα, τὰς κλίσεις, τὰ αἰσθήματα καί τὰς σκέψεις αὐτοῦ. Οἱ γονεῖς ἐναποθέτουσιν ἐν τῷ μορίῳ τούτῳ τὰ στοιχεῖα ὑπάρξεως ὁμοιομόρφου πρὸς τὴν ἑαυτῶν σχεδὸν πάντοτε μὲν ὑπὸ φυσιολογικὴν ἔποψιν, συχνάκις δὲ ὑπὸ παθολογικὴν, εἰς οὐκ ὀλίγας δὲ περιστάσεις καί ὑπὸ ψυχολογικὴν. Τοιοῦτον εἶναι τὸ πόρισμα τῶν νεωτάτων ἐρευνῶν περὶ τοῦ θαυμασίου ζωϊκοῦ διοργανισμοῦ, περὶ οὗ θέλομεν πραγματευθῆ ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ.

Ἐπάρχει νόμος βιολογικὸς, καθ' ὃν τὰ ζωϊκὰ ὄντα μεταδίδουσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν ἰδίου τινὰς αὐτῶν χαρακτήρας. Δὲν πρόκειται βεβαίως νά ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα, ἀν εἰς τὸν νόμον τοῦτον πρέπει νά ἀποδώσωμεν τὴν μεταβίβασιν τῶν ἀνατομικῶν τύπων καί τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν, ὧν τὸ σύστημα ἀποτελεῖ τὰ γένη. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἄνευ τῆς ἐνοτελοῦς ταύτης ὁμοιότητος τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς δέν ἠθελον ὑπάρχει γέννη, εἰμὴ μόνον ὄντα διαδοχικὰ οὐδεμίαν ἄλλην πρὸς ἄλληλα σχέσιν ἔχοντα ἢ τὴν τῆς γενέσεως. Οἱ χαρακτήρες οἱ διακρίνοντες τὰς φυλὰς καί αἱ μεταξὺ αὐτῶν διαφοραὶ μεταβιβάζονται μετ' ἐλάχιστος ἀκριθείας καί σταθερότητος. Ἄλλ' ἔτι μᾶλλον μεταβάλλεται καί ποικίλλει ἢ μεταβίβασις τῶν χαρακτήρων ἐκεῖνων, εἰτινες, μερικώτεροι ὄντες τῶν τοῦ γένους καί τῆς φυλῆς, δύνανται νά θεωρηθῶσιν ὡς ἰδίαί τοῖς ἀτόμοις. Ὅσω ἄρα μερικώτεροί εἰσιν οἱ χαρακτήρες, τοσοῦτω μᾶλλον ἀφίστανται τοῦ βιολογικοῦ νόμου τῆς κληρονομικῆς ὁμοιότητος, τοσοῦτω μᾶλλον πιθανώτερον εἶναι νά ὑπάρχωσι μείζονες διαφοραὶ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς. Παρατηρήσεις ὁ-

μωσ, ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου χρονολογούμεναι, μαρτυροῦσιν, ὅτι οἱ ὄλως ἀτομικοὶ οὗτοι χαρακτήρες δύνανται νά μεταβιβασθῶσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν.

Αἱ κληρονομικαὶ ὁμοιότητες ἐκδηλοῦνται μάλιστα ἐν τῇ μεταβίβασί τῶν φυσιολογικῶν καί παθολογικῶν διαθέσεων ἰδίως ὅμως ἀναφαίνονται εἰς τὴν ἔκφρασιν καί τοὺς χαρακτήρας τοῦ προσώπου. Τοῦτο παρετήρησαν καί οἱ ἀρχαῖοι· ἔθεν παρὰ Ῥωμαίοις οἱ μακρόρρινες (*nasones*), οἱ χεῖλωνες (*labéones*), οἱ στομίαι (*buccones*), οἱ κέφαλοι (*capitones*) κτλ. Πρὸ πάντων δὲ τῶν χαρακτήρων ὁ τῆς ρινὸς διατηρεῖται μᾶλλον κληρονομικῶς, ἢ εἰς λ. χ. τῶν Βουρβόνων εἶναι διάσημος. Ἐπίσης ἀναφαίνεται ἐν τῇ γονιμότητι καί τῇ μακροβιότητι. Ὁ *Anne de Montmorency* ἦτο πατὴρ 12 τέκνων· τρεῖς τῶν προγόνων του, *Ματθαῖος Α'*, *Ματθαῖος Β'*, καί *Ματθαῖος Γ'*, εἶχον ὁμοῦ 48 τέκνα, ὧν τὰ 15 ἄρρενα. Ὁ υἱὸς καί ὁ ἔγγονος τοῦ μεγάλου *Condé* εἶχον ὁμοῦ 49 τέκνα, ὁ δὲ πρόπαππος αὐτῶν 40. Οἱ τέσσαρες πρῶτοι *Guises* εἶχον 43 τέκνα, ἐξ ὧν τὰ 30 ἄρρενα. Ὁ *Achille de Harlay*, ὁ πατὴρ τοῦ πρώτου προέδρου, εἶχεν 9 τέκνα, ὁ πατὴρ του 40 καί ὁ πρόπαππος του 48. Ἡ δὲ γονιμότης αὕτη διετηρήθη παρὰ πολλὰς οἰκογενεῖαις ἐπὶ πέντε καί ἕξ γενεάς. Ἡ μακροβιότης ἐν γένει ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν τοπικῶν περιστάσεων, τῆς διαίτης καί τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλ' ἢ ἀτομικὴ μακροβιότης εἶναι ὄλως ἀνεξάρτητος τῶν αἰτίων τούτων, διότι παρατηρεῖται οὐ μόνον παρὰ τοῖς διάγουσι εἶον τραχύτατον, ἀλλὰ καί παρὰ τοῖς περιποιούμενοις τὰ μέγιστα τὴν ὑγείαν αὐτῶν, καί φαίνεται πηγάζουσα ἐκ τινος ἐσωτερικῆς ζωτικῆς δυνάμεως, ἢν τὰ άτομα λαμβάνουσι παρὰ τῶν προγόνων αὐτῶν· τοῦτο δὲ εἶναι τοσοῦτον βέβαιον, ὥστε αἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι ἐπὶ τῆς ζωῆς ζητοῦσι παρὰ τῶν πρακτόρων αὐτῶν πληροφορίας περὶ τῆς μακροβιότητος τῶν προπατόρων τοῦ ἀσφαλισθησομένου. Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας *Turgot* οὐδέποτε ὑπερέβαινον τὰ πενήκοντα (ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Α')

ἐννέα ἔτη, ὁ δ' εὐκλείσας αὐτὴν προσηθάνθη, ἅμα εἰσῆλθεν εἰς τὸ πεντηκστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅτι προσήγγιζε τὸ τέλος τοῦ βίου του· καίτοι δ' ἀπολαύων ἐντελοῦς ὑγείας καί ἰσχυρὰν ἔχων κρᾶσιν προητοιμάσθη ἔκτοτε νά ἀποθάνῃ, καί ἀπέθανε τῶνδ' εἰς ἡλικίαν πενήκοντα τριῶν ἔτων.

Ἡ δύναμις τῶν μυῶν καί ἡ εὐκινησία μεταβιβάζονται συχνάκις κληρονομικῶς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχον οἰκογενεῖαι ἀθλητῶν· οἱ ἄγγλοι ἔχουσιν οἰκογενεῖας πυγμαίων. Αἱ περὶ τῶν παλαιστῶν καί τῶν ἀγωνιζομένων κωπηλατῶν πρόσφατοι τοῦ Γάλτωνος (*Galton*) ἐρευναι μαρτυροῦσιν, ὅτι ἐν γένει οἱ νικηταὶ ἀνήκουσιν εἰς ὀλίγας τινὰς οἰκογενεῖας, ὧν ἡ εὐκινησία καί ἡ ἐπιδεξιότης εἰσὶ κληρονομικαί. Ἐπίσης κληρονομικῶς μεταβιβάζεται ἡ εὐκαμψία καί ἡ χάρις εἰς τὰς κινήσεις τοῦ χοροῦ, ὡς μαρτυρεῖ τοῦτο ἡ περίφημος οἰκογένεια *Vestris*. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καί εἰς διαφόρους τῆς φωνῆς ιδιότητας, τὸν τραυλισμὸν, τὸν ὑπορρινισμὸν καί τὸ βραδύγλωσσον. Πολυάριθμοι εἶναι αἱ οἰκογενεῖαι τῶν ἀοιδῶν. Τὰ πλείστα τέκνα φλυάρων γονέων εἰσὶν ἐκ γενετῆς φλύαρα. Ὁ διδάκτωρ *Λουκάς* μνημονεύει ὑπηρετρίας τινὸς, ὑπερβαλλόντως φλύαρου, συνεχῶς λαλούσης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς τὰ ζῶα καί πρὸς αὐτὰ τὰ ἄψυχα ὄντα· ἐλάλει δὲ μεγαλοφώνως καί πρὸς ἑαυτήν. Δι' ὃ ἠναγκάσθη νά τὴν ἀποπέμψῃ ἐκ τῆς οἰκίας· «δέν εἶναι ἰδικόν μου σφάλμα, ἔλεγε πρὸς τὸν κύριόν της, τὸ ἐκκληρονόμησα ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ αὐτὸ σφάλμα καί ὁ πατὴρ του ἦτο φλύαρος ὡς ἐγώ.»

Ἐπίσης ἀπεδείχθη, ὅτι αἱ ἀταξίαι τοῦ ὄργανισμοῦ πολλάκις μεταβιβάζονται κληρονομικῶς. Ἐκ τῶν παραδοχοτέρων εἶναι ἡ τοῦ Ἐδουάρδου *Λαμβέρτου*, οὗτινος τὸ σῶμα, ἐκτὸς τοῦ προσώπου, τῆς καλάμης τῶν χειρῶν καί τοῦ πέλματος τῶν ποδῶν, ἦτο κεκαλυμμένον ὑπὸ τινος κεραιοειδοῦς παρασαρκώματος. Ἐπὶ τῶν ἕξ αὐτοῦ τέκνων, ἀπὸ τῆς ἡλικίας ἕξ ἐβδομάδων ἀνεφάνη ἡ αὐτὴ ἀταξία τοῦ ὄργανισμοῦ. Τὸ

μόνον ἐπιζήσαν ἐκ τῶν τέκνων του μετεβίβασεν εἰς τοὺς υἱοὺς του τὸ αὐτὸ παρὰ σάρκωμα, ἢ δὲ μεταβίβασιν αὐτὴ ἐξηκολούθησεν ἀναφαινομένη εἰς τὰ ἄρρυνα ἐπὶ πέντε γενεάς. Ἐπίσης μνημονεύεται ἡ οἰκογένεια Colburn μεταβιβάσασα εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῆς τὸν ἐξαδακτυλιισμόν ἐπὶ τέσσαρας γενεάς. Ἡ λευκίτις (albinisme), ἡ χλωτότης, ἡ λαγωχειλία (τὰ σχιστὰ χεῖλη, le bec-de-lièvre) καὶ ἄλλαι ἀταξίαι τοῦ ὀργανισμοῦ ἀναφαίνονται κληρονομικῶς. Ὁ Girou de Buzareingues ἀναφέρει, ὅτι ἐγνώρισεν ἄνθρωπον ἔχοντα τὴν ἕξιν, ὡσάκις ἦτο ἐπὶ τῆς κλίνης του, νὰ κατακλίνεται ἐπὶ τῆς ράχους καὶ νὰ θέτῃ τὸν δεξιὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ. Μία τῶν θυγατέρων αὐτοῦ ἅμα γεννηθεῖσα εἶχε τὴν αὐτὴν ἕξιν λαμβάνουσα τὴν θέσιν ταύτην ἐπὶ τῆς κοιτίδος αὐτῆς καίτοι ἐμποδιζομένη ὑπὸ τῶν σπαργάνων. Ὁ Δάρουιν ἀναφέρει τὸ ἐπόμενον παράδειγμα. Παιδίον τι εἶχε τὴν παράδοξον ἕξιν νὰ κινῆ ταχέως τοὺς δακτύλους του, ὡσάκις ἦτο εὐχαριστημένον. Ὁσάκις δὲ σφοδρῶς ὠργίζετο ὑψωνεν ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας ἑκατέρωθεν τοῦ προσώπου μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν κινῶν συνάμα τοὺς δακτύλους. Ἄνδρῶθεν εἶχε τὴν αὐτὴν ἕξιν καὶ μετέδωκεν αὐτὴν εἰς μίαν τῶν θυγατέρων του, ἥτις ἀπὸ τετραετοῦς ἡλικίας ἐκίνει τοὺς δακτύλους καὶ ὑψώνει τὰς χεῖρας αὐτῆς ἀπαρράλλακτως ὡς ὁ πατήρ της. Ἐπάρχουσιν οἰκογένειαι παρ' αἷς ἡ χρῆσις τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς εἶναι κληρονομικὴ. Πάντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας Montmorency ἦσαν παραβλῶπες. Ἡ ἀνικανότης τοῦ διακρίνειν τὰ διάφορα χρώματα εἶναι κληρονομικὴ, ὅπερ ἔπασχεν ὁ διάσημος ἄγγλος χημικὸς Δάλτων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, σπανίως δὲ ἡ κωφότης καὶ ἡ χλωτότης καὶ ἔτι σπανιώτερον τὸ κωφάλαλον. Μνημονεύονται περίεργά τινα παραδείγματα κληρονομίας διαστροφῶν τῆς ὀρέξεως. Ὁ Λουκάς ἀναφέρει τὸ ἐπόμενον. Ἄνθρωπός τις εἶχεν ἀκατάσχετον κλίσειν νὰ τρώγῃ ἀνθρώπινον κρέας. Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ καίτοι μείνασα ὄρφανὴ

τῶν γονέων αὐτῆς εἰς ἡλικίαν ἑνὸς ἔτους, ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀπίστευτον ἀνάγκην τοῦ νὰ τρώγῃ ἀνθρώπινον κρέας· τούτο βεβαίως πλησιάζει πρὸς τὴν παραφροσύνην.

Καὶ ἡ παραφροσύνη μεταβιβάζεται κληρονομικῶς. Ὁ Ἐσκουίρὸν ὑπελόγησεν ὅτι ἐκ 1375 παραφρόνων οἱ 337 ἦσαν κληρονομικῶς τοιοῦτοι. Ὁ Guislain καὶ ἄλλοι ἱατροὶ ὑπολογίζουσιν ἐν γένει ὅτι τὸ τέταρτον τῶν παραφρόνων εἶναι κληρονομικοί, ἐνῶ ἄλλοι, ἐν οἷς ὁ Μορώ δὲ Τούρ παραδέχονται μεγαλειότεραν ἀναλογίαν. Ἡ παραφροσύνη δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἄμεσον κληρονομικὴν μεταβίβασιν τῆς ἰδίως λεγομένης φρενοβλαθείας· ἀλλὰ καὶ ἡ ὑστερίτις, ἡ ἐπιληψία, ἡ σκελοτύρβη (la chorée), ἡ ἠλιθιότης, ἡ ὑποχονδρία δύνανται νὰ γεννηθῶσιν ἐκ τῆς παραφροσύνης, καὶ τάνάπαλιν. Μεταβιβαζόμεναι ἐκ μιᾶς εἰς ἑτέραν γενεάν αἱ διάφοροι αὗται νευρικαὶ ἀσθένειαι μετατρέπονται αἱ μὲν εἰς τὰς δέ (1). Ὁ Ἑρπίνος (Herpin) ἐκ Γενεύης ἀπέδειξεν, ὅτι ἐκ τῶν ἀπογόνων 243 ἐπιληπτικῶν, 7 ἦσαν ἐπιληπτικοί, 21 φρενοβλαθεῖς καὶ 27 εἶχον νοσήματα ἐγκεφαλονωτιαία. Ὁ διδάκτωρ Μορέλ ἐπεσκεψέθη τέσσαρας ἀδελφοὺς τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Ὁ πάππος αὐτῶν εἶχεν ἀποθάνει φρενοβλαθῆς, ὁ πατήρ των οὐδέποτε ἔπραξέ τι λογικὸν καὶ συνεπές, ὁ δὲ θεὸς των εὐφύεστατος καὶ διάσημος ἱατρός, ἦτο γνωστός διὰ τὰς ἰδιοτροπίας του. Οἱ δὲ τέσσαρες οὗτοι ἀδελφοὶ ἐκ τῶν αὐτῶν καταγόμενοι γονέων εἶχον ποικίλας ψυχικὰς

(1) Ἀπλὴ μέθη ἐκ πνευματωδῶν ποτῶν δύνανται νὰ μεταβληθῇ εἰς πραγματικὴν νευρικὴν ἀσθένειαν. Τὰ συλλαμβανόμενα ἐν καιρῷ μεγάλης μέθης παιδία γίνονται συνήθως ἐπιληπτικά, φρενοβλαθῆ, ἠλιθία κτλ. Ταῦτα παρετηρήθησαν πρὸ πολλοῦ. Ἐν Καρχηδόνι ὑπῆρχε νόμος ἀπαγορεύων, ἐκτός τοῦ ὕδατος οἷο δῆποτε ποτὸν τὴν ἡμέραν τῶν γάμων· ὁ δὲ Ἀμυότης λέγει ὅτι «ὁ μέθυσος οὐδὲν ἄξιον λόγου δύνανται νὰ γεννησῇ». Αἱ προσφάτως γενόμεναι ἀκριβεῖς παρατηρήσεις ἀπέδειξαν, ὅτι τὰ ἐν καιρῷ μεγάλης μέθης συλλαμβανόμενα παιδία φέρουσιν ἀνεξάλειπτα δείγματα ἐκφυλισμοῦ.

νόσους· ὁ μὲν ἦτο μανιακὸς πάσχων περιοδικὰ καὶ ἀτάκτους προσβολὰς· ὁ δὲ μελαγχολικὸς ὑπέπεσεν εἰς παντελῆ ἠλιθιότητα, ὁ τρίτος διεκρίνετο διὰ τὴν ὑπερμετρον αὐτοῦ ὀφθαλμῶν καὶ τὴν πρὸς τὴν αὐτοκτονίαν κλίσειν του· ὁ δὲ τελευταῖος εἶχε μεγάλην πρὸς τὰς τέχνας κλίσειν, ἀλλ' ἦτο δειλὸς καὶ ὑποπτος.

Αἱ χοιράδες, ὁ καρκίνος, ἡ φθίσις, ἡ σύφιλις, ἡ ἀρθρίτις, ὁ ἔρπης καὶ ἐν γένει αἱ ἔμφυτοι χρόνιοι νόσοι μεταβιβάσσονται συνήθως ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα ἐπίσης ὅπως καὶ αἱ νευρικαί. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἐνίοτε καὶ εἰς τὰς τοῦ δέρματος νόσους καὶ μάλιστα εἰς τὴν ψωρίασιν.

Πόσον περίεργος καὶ λυπηρὰ συνάμα εἶναι ἡ μετατροπὴ τῶν κληρονομικῶν τούτων ἀσθενειῶν, αἵτινες ὡς σπόρος ἐναποτιθέμεναι ἐν τοῖς ἐμβρυοῖς ὅτε μὲν ἀνεπιστρεπτει θεραπεύονται διὰ συνεχῶν προφυλάξεων καὶ θεραπείας ἐπιτυχούς, ὅτε δὲ ἀμέσως ἀρχίζουσι τὴν ἐλευθρίαν αὐτῶν ἐνέργειαν, ἄλλοτε πάλιν λεληθότως ὑπάρχουσαι ἐπὶ πολλὰ ἔτη αἴφνης ἀναφαίνονται ἄκαμπτοι καὶ ἐλεύθριοι, ὑπὸ διαφόρων αἰτιῶν ἀφυπνιζόμεναι. Ἡ ἡλικία λόγου χάριν, τὸ φύλον, ἡ κρᾶσις, τὰ ἔθνη, αἱ ἕξεις, ἡ ὑγιεινὴ, τὸ κλίμα ἐπενεργοῦσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νοσηρῶν κληρονομικῶν διαθέσεων. Ἡ παραφροσύνη σπανίως ἀναφαίνεται ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ· ἡ ἐπιληψία συνήθως ἐμφανίζεται ἐν τῇ ἐφηβικῇ. Ἡ ὑστερίτις, αἱ χοιράδες (scrofule), ἡ ραχίτις, ἡ φθίσις ἀναφαίνονται ἐν τῇ παιδικῇ καὶ τῇ ἐφηβικῇ ἡλικίᾳ, ἡ ἀρθρίτις, ἡ λιθίασις, ἡ ἀλωπσικίασις, ὁ καρκίνος εἶναι ἴδια τοῖς ἐφήβοις. Ἡ γυνὴ ὑπόκειται εἰς τὴν παραφροσύνην, τὴν ἐπιληψίαν, τὴν ὑστερίτιδα μᾶλλον τοῦ ἀνδρὸς, οὗτος δὲ πάλιν προσβάλλεται συνήθετερον ὑπὸ τῆς ἀρθρίτιδος καὶ τῆς λιθίασεως. Ἡ νευρικὴ κρᾶσις εἶναι μᾶλλον προδιαθεμιμένη εἰς τὰς νευρικὰς ἀσθενείας, ἡ ἰχωρικοαιματώδης (lymphatico-sanguin) εἰς τὴν ἀρθρίτιδα καὶ τὸν ἔρπητα (dartre), ἡ ἰχωρική εἰς τὰς χοιράδας. Αἱ διαταρά-

ξεις τῆς φυσιολογικῆς ἰσορροπίας τοῦ ἀνθρώπου μεγάλην ἔχουσιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν νοσηρῶν διαθέσεων. Οὕτω λ. χ. ἡ παραφροσύνη ἀναφαίνεται συχνάκις μετὰ τὴν ἐμμηνον κάθαρσιν, τὴν ἐγκυμοσύνην, τὸν τοκετόν· ἡ δὲ ἐπιληψία καὶ ἡ ὑστερίτις ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας. Τὴν αὐτὴν ἐπιρροὴν ἔχουσιν ἡ ἀνατροφή καὶ τὰ ἔθνη. Ἡ βάρβαρος καὶ τραχεῖα πρὸς τὰ παιδία συμπεριφορὰ βλάπτει μεγάλως τὸν ἐγκέφαλον αὐτῶν. Αἱ οἰνοπνευματικαὶ καταχρήσεις καὶ ἡ κραιπάλη εἰσὶν ἐλεύθριοι εἰς τοὺς ἔχοντας γονεῖς πάσχοντας λιθίασιν καὶ ἀρθρίτιν, ἐπίσης ἡ κακὴ διαίτα καὶ τὸ νοσηρὸν κλίμα προξενοῦσι τὸν ἐλευθρον εἰς τοὺς ἔχοντας σπέρματα φθίσεως.

Ἐν γένει αἱ κληρονομικαὶ ἀσθενεῖαι εἰσι θέαμα σπαραξικάρδιον, οὐτινος μόνοι οἱ ἱατροὶ γίνονται καθ' ἑκάστην θεαταί. Πρέπει νὰ ἴδῃ τις ἰδίους ὄμμασι τὰς πρώτους ἀσθενείας, τὰς μακροχρόνιους ἐδίνας, τὰς ἀνεπανορθώτους καταστροφὰς, τὴν σκληρὰν καὶ βραδείαν ἀγωνίαν, εἰς ἣν οἱ γονεῖς συχνάκις καταδικάζουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, φρονούντες ὅτι δίδουσιν αὐτοῖς τὸ δῶρον τῆς ὑπάρξεως, πρέπει, λέγομεν, νὰ ἴδῃ τις ταῦτα πάντα, ἵνα ἐννοήσῃ ὅποιον νοσηρὸν σπέρμα ἐγκρούπτεται ἐν αὐτοῖς. Πρέπει νὰ ἀναγνώσῃ τοὺς εἰδικούς περὶ τούτων συγγραφείς, ἵνα μάθῃ τὴν μυστηριώδη καὶ φθοροποιὰν δύναμιν, ἣν, ἅμα ἴδῃ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀθῶον καὶ ἀσθενὲς πλάσμα, ὑπερ τὴν βραχείαν ἐκείνην στιγμήν εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς χαρᾶς, τῶν εὐχῶν καὶ τῶν ἐλπίδων των.

Ἡ κληρονομικὴ μεταβίβασις ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν τινῶν ἰδιοτήτων καὶ κλίσεων παρατηρεῖται εἰς οὐκ ὀλίγας περιστάσεις, πλὴν σπανιώτερον. Κατὰ τὸν Γάλτωνα, ἡ μνήμη τῆς οἰκογενείας τοῦ Ριχάρδου Πόρσονος (Richard Porson), διασήμευ Ἄγγλου Ἑλληνιστοῦ, ἦτο τοσοῦτον ἰσχυρὰ, ὥστε κατέστη παροιμία ἢ φράσις, μνήμη Πόρσονος. Ἡ Δαίδη Ἐσθέρ Στάνοπ εἶχεν

επίσης εκτός των άλλων χαρακτηριστικών και την μνήμη του πάππου της. Επίσης ή φαντασία, ήτις έχει τοσαύτην επιρροήν εις τὰς τέχνας και την ποιήσιν μεταβάλλεται ενίοτε κληρονομικῶς. Ὁ Γάλλων και ὁ Ριβὸτ (*Ribot*) ἀναφέρουσι πλείστα ὕσα παραδείγματα ζωγράφων, ποιητῶν και μουσικῶν, ἵνα ἀποδείξωσι τὴν κληρονομικὴν μεταβάσιν τῶν φυσικῶν δωρημάτων τῶν καλλιτεχνῶν ἐκείνων. Πολλὰ τῶν παραδειγμάτων τούτων εἰσὶν ἀναμφισβήτητα, ἀλλὰ και πλείονα δύνανται νὰ ἀμφισβητηθῶσιν. Οὕτω λ. χ. οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἀποδίδουσι εἰς τὴν κληρονομικὴν μεταβάσιν τὴν ποιητικὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Βύρωνος, τοῦ Γκαίτη (*Goethe*) και τοῦ Σχιλλέρου, διότι ἀνευρίσκουσι παρὰ τοῖς προγόνους αὐτῶν πάθη, ἐλαττώματα ἢ ἀρετὰς τινάς. Ἡ κληρονομικὴ ὁμοιωσις μεταβάσεως τῶν ἀρετῶν και κλίσεων πρὸς τὴν ζωγραφικὴν εἶναι βεβαιότερα. Ἐκ 42 ἐξόχων ζωγράφων Ἰταλῶν, Ἰσπανῶν ἢ Φλαμανδῶν, ὁ Κύριος Γάλλων ἀναφέρει, ὅτι οἱ 21 εἶχον διασήμεους προγόνους. Αἱ οἰκογένειαι τῶν *Bellini*, *Carache*, *Téniers*, *Van Ostade* και πολλῶν ἄλλων ἀρκούντως ἀποδεικνύουσι τὴν ὑπαρξίν τῶν οἰκογενειῶν τῶν ζωγράφων. Παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ Τιτιανῶ (*Titien*) ὑπῆρχον ἐννέα ζωγράφοι. Ἡ ἱστορία τῶν μουσικῶν περιέχει ἐκπληκτικώτερα παραδείγματα. Ἡ οἰκογένεια τῶν μουσικῶν *Bach* ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1550 και φθάνει μέχρι τοῦ 1800 ἀρχηγὸς αὐτῆς ἦτο ὁ *Weit Bach*, ἀρτοποιὸς εἰς *Presbourg*, ὅστις κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἀναπαύσεών του διεσκέδαζεν ἀσχολούμενος εἰς τὴν ᾠδὴν και τὴν μουσικὴν εἶχε δὲ δύο υἱοὺς, ἀφ' ὧν ἀρχεται συνεχῆς ἄλυσος μουσικῶν, ἐχόντων τὸ αὐτὸ ἔθνος, ἐπὶ δύο ὁλοκλήρους αἰῶνας. Ὅτε δὲ αὐξηθέντες δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ζήσωσι πλησίον ἀλλήλων, διεσκορπίσθησαν συμφωνήσαντες νὰ συνέρχωνται ἅπαξ τοῦ ἔτους ἐν ὀρισμένῃ ἡμέρᾳ, ἵνα οὕτω διατηρήσωσι πατριαρχικὸν τινὰ οἰκογενειακὸν δεσμόν. Ἡ συνήθεια αὕτη

διετηρήθη μέχρι τῶν μέσων τοῦ 18 αἰῶνος, και πολλάκις συνῆλθον 120 ἄνθρωποι, ἄνδρες, γυναῖκες και παιδία, πάντες φέροντες τὸ ὄνομα *Bach*. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ταύτῃ ἀριθμοῦνται 29 ἔξοχοι μουσικοὶ, και 28 δευτέρας τάξεως. Ἐπίσης ὁ πατὴρ τοῦ *Mozart* ἦτο μουσικὸς, ὁ τοῦ *Beethoven* βαρύτονος, ὁ δὲ προπάππος του ψάλτης ἐν τινὶ ἐκκλησίᾳ. Ὡσαύτως και οἱ γονεῖς τοῦ *Rosini*.

Μνημονεύονται ἐπίσης παραδείγματα κληρονομικῆς μεταβάσεως φάσεων τινῶν κλίσεων, τῆς πρὸς τὴν μέθην και τὴν κραυπάλην τάσεως, τοῦ πάθους πρὸς τὰ τυχερὰ παίγνια, τὴν κλοπὴν και τὰ τοιαῦτα. Ἐπίσης ἀναφέρονται οἰκογένειαι σοφῶν, οἷον αἱ τῶν *Cassini*, τῶν *Jussieu*, τῶν *Bernoulli*, τῶν *Δάρουιν*, τῶν *Geoffroy* και ἄλλων. Εἰς τὴν φιλολογίαν και τὴν πολυμαθειαν μνημονεύονται οἱ *Estienne*, οἱ *Grotius*, και τινες ἄλλοι. Οἱ *Montremart* ἦσαν διάσημοι διὰ τὴν εὐφυΐαν των. Ἐπίσης κληρονομικῶς μεταβάλλεται τὸ πολιτικὸν και στρατιωτικὸν πνεῦμα παρὰ τισιν οἰκογενείαις ἐπὶ πολλὰς γενεάς. Ἄλλ' ὅσον προχωροῦμεν ἐκ τῶν φυσιολογικῶν ἢ παθολογικῶν εἰς τὰ πνευματικὰ φαινόμενα, τοσοῦτω μᾶλλον ἐξασθενεῖ ὁ τῆς κληρονομίας νόμος, τὰ δὲ παραδείγματα ταῦτα τοσοῦτον ἐλαττοῦνται παραβαλλόμενα πρὸς τὰ ἐναντία, ὥστε δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐξαιρέσεις και οὐχὶ ὡς κανόν.

Μετὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην ἀφήγησιν τῶν φυσιολογικῶν και ψυχολογικῶν φαινομένων τοῦ κληρονομικοῦ νόμου, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅποιά τινὰ συμπεράσματα δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν συντελοῦντα εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Οἱ ἥρωες τοῦ Ὀμήρου ἐπεκαλοῦντο τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων και τῶν προγόνων των και τὸ εὐγενὲς αἷμα, ὑπερ ἔλαβον παρ' αὐτῶν. Τοῦτο βεβαίως μαρτυρεῖ φύσιν

εὐγενῆ, οἱ δὲ εὐλόγως δυνάμενοι νὰ καυχῶνται ἐπὶ τοῖς προγόνους αὐτῶν δικαιούνται νὰ ἐλπίζωσιν, ὅτι θέλουσι γίνεαι ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν τέκνων των. Τὰ κληρονομικὰ φαινόμενα προσεπιμαρτυροῦσι τῶντι, ὅτι οἱ καλῶς ἔχοντες τὸ σῶμα και τὸ πνεῦμα γονεῖς δύνανται νὰ προσδοκῶσιν, ὅτι θέλουσιν ἀπαντήσῃ ἀπογόνους ὁμοίους αὐτοῖς.

Ἄλλὰ τί πρέπει νὰ πράττωμεν, ἵνα ἐπιτυχάνωμεν συνοικίσι κατὰλληλα, ἐξ ὧν νὰ γενῶνται τέκνα καλῶς ἔχοντα τὰ σῶμα και τὴν ψυχὴν; Δυστυχῶς εἰς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα δὲν δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν λεπτομερῶς ἐνταῦθα. Ὁ διάσημος χειρουργὸς *Sédillot*, ὁ ἀπὸ πολλοῦ ἀσχολούμενος εἰς τὸ ζήτημα τοῦ πῶς δύνανται νὰ βελτιωθῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος, φρονεῖ, ὅτι ἐξετάζοντες τὴν γενεαλογίαν ἀνθρώπου τινὸς δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καλὰς πληροφορίας περὶ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἀξίας. Ἡ ἐπὶ τέσσαρας ἢ πέντε γενεὰς ἱστορία τῶν προγόνων του ἐξεταζομένη ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς διανοίας, τῆς ἠθικῆς, τῆς εὐρωστίας, τῆς ὑγείας, τῆς μακροβιότητος και τῆς κοινωνικῆς τάξεως περιέχει κατ' ἀρχὴν μέρος τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἱστορίας. Ἡ ἐξέτασις τῆς κεφαλῆς δύνανται ὡσαύτως νὰ δώσῃ ἡμῖν πολυτιμοτάτας πληροφορίας. Εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένον, ὅτι τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς δεικνύει μέχρι βαθμοῦ τινος τὴν διανοητικὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ λαοὶ παρετήρησαν τὴν μεταξὺ κεφαλῆς ὀγκώδους και τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ὑπάρχουσαν σχέσιν. Ὁ Περικλῆς διήγειρε τὸν θαυμασμὸν τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ὀγκώδη αὐτοῦ κεφαλὴν. Ὁ Κρομούελος, ὁ Καρτέσιος, ὁ Λεβνίτιος, ὁ Βολταῖρος, ὁ Βύρων, ὁ Ταλλεϋράνδος, ὁ Ναπολέων, ὁ Κυβιέρους και ἄλλοι μεγάλοι ἄνδρες εἶχον κεφαλὰς ὀγκώδεις. Τοῦ Κυβιέρους ὁ ἐγκέφαλος ἐζύγιζε 1829 γραμμάρια, ἐνῶ τὸ μέσον βῆρος τοῦ ἐγκεφάλου τῶν Εὐρωπαίων ζυγίζει, κατὰ τὸν Βρόκαν, 1350 ἕως 1400 γραμ-

μάρια. Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρωπολόγων παραδέχονται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἔχων περιφέρειαν τῆς κεφαλῆς 50 ἑκατοστομέτρων ἔχει ἀναντιρρήτως νοῦν μέτριον, ὁ δ' ἔχων 58 και ἐπέκεινα ἑκατοστομέτρων περιφέρειαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι πολλῶ ἀνώτερος κατὰ τὸ πνεῦμα. Εἶναι ἀληθές, ὅτι μνημονεύονται παραδείγματά τινὰ διασήμεων ἀνδρῶν, ὧν ἡ κεφαλὴ ἦτο μικρὰ οὔτοι ὅμως εἰσὶν οἱ διακρινόμενοι εἰς εἰδικὰ τινὰ ἔργα. Πλὴν αἱ διαστάσεις αὐταὶ τῆς κεφαλῆς δὲν εἶναι τὸ μόνον τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν κατὰ προσέγγισιν τὴν διανοητικὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου. Πρέπει πρὸς τούτοις νὰ παρατηρήσωμεν τὸ γενικὸν σχῆμα και τὰς σχετικὰς ἀναλογίας τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ κρανίου, δηλαδὴ τὴν ἀρμονίαν, ἣν ὀνομάζουσιν ὠραιότητα. Εὐκόλος τρόπος, κατὰ τὸν *Sédillot*, τοῦ νὰ ἐκτιμᾶ τις τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς εἶναι τὸ νὰ παρατηρῇ αὐτὴν ἐκ πλαγίου, ἢ ἄλλως, τὴν κατατομὴν αὐτῆς, ὀλίγον ἐκ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὰ ἐμπρός. Πᾶς ἄνθρωπος, οὔτινος αἱ ἀψίδες τῶν ὀφθαλμῶν ἐξέχουσιν, οἱ κρόταφοὶ εἰσὶ γυμνοὶ, εὐθεῖς ἢ σχεδὸν κάθετοι και ὑψηλοὶ, οὔτινος τὸ μέτωπον εἶναι ὑψηλὸν και εὐρὺ, ἢ δὲ φυσιολογία οὔτε ἀγρία, οὔτε νεαρὴ κωμμένη, δύνανται ἐν γένει νὰ θεωρηθῇ ὡς παριστῶν ἀληθῆ τύπον ἀνθρώπου, ἔχοντος ψυχὴν ἔξοχον. Διηγούνται ὅτι Ἄγγλος τις ἐστειλέ ποτε τὸν ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ εἰς τὸ καπλεῖον, ἵνα ζητήσῃ τὸν Σακεσπῆρον, ὅστις ἦτο φίλος του. « Πόθεν θὰ τὸν γνωρίσω; » τὸν ἠρώτησεν ὁ ὑπὲρ τῆς. « Εὐκολώτατα » ἀπεκρίθη ὁ κύριός του, « πᾶσα μορφή ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τινος ζώου, ἀλλ' ἅμα ἴδης τὸν Σακεσπῆρον, θὰ ἀναγνωρίσῃς ἀμέσως ὅτι εἶναι ἄνθρωπος. » Ὁ ἄνθρωπος ἄρα ἐν ὅλῃ τῇ ἀρμονικῇ αὐτοῦ ὠραιότητι εἶναι τὸ ἰδεώδες, οὔτινος πρὸς ἐκπλήρωσιν πρέπει νὰ τείνωσι πᾶσαι αἱ προσπάθειαι τῆς νῦν ἀτελοῦς ἀνθρωπότητος και εἶναι τῶντι κενὸς νὰ μὴ παραμελῶμεν οὐδὲν, ἵνα

τελειοποιήσωμεν διὰ προσφύους χρήσεως τοῦ κληρονομικοῦ νόμου, ἥτοι διὰ σκοπίμου τεκνογονίας, τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὥστε καὶ τὰ ἐλάχιστα ἔχνη τῆς ζωότητος νὰ ἐκλίπωσιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος νὰ μὴ ᾖ τὸσοῦτον σπάνιος.

Τίνος ἔνεκεν ἀρά γε ἡ ἀριστοκρατία τῆς Ἀγγλίας ἔχει τοσαύτην ὑπεροχὴν; Ἐνεκα τῆς σταθεράς, ἣν ἔχει ἰδέας τοῦ νὰ καταλίπη εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς τὰς ἐξοχωτέρας σωματικὰς, διανοητικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρετάς. Ὁ Ἀγγλος δὲν νυμφεύεται ἐξ ἰδιοτροπίας ἢ πάθους, νυμφεύεται ἔχων ὑπ' ἑψιν του, ὅτι πρέπει νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν εὐτυχίαν τῶν τέκνων του, ἐξ ἧς γινώσκει καλῶς, ὅτι ἐξαρτᾶται ἡ ἰδία αὐτοῦ εὐτυχία καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ὀνόματός του. Τὸ σέβας, ὅπερ προσφέρουσιν εἰς τὰς νέας Ἀγγλίδας, ἡ σώφρων ἐλευθερία, ἧς αὐταὶ ἀπολαμβάνουσιν, ἡ συνήθεια, ἣν ἔχουσι τοῦ νὰ μὴ δίδωσι τοσαύτην ἀξίαν εἰς τὴν περιουσίαν των, ὅσην εἰς τὰς προσωπικὰς αὐτῶν ἀρετάς, ταῦτα πάντα συντείνουσι νὰ ἐπαυξάνωσι παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς τοὺς σκοπίμους γάμους, καὶ ἐπομένως νὰ ἀναδεικνύωσι τὸν λαὸν τοῦτον. Πρέπει οἱ ἄνδρες νὰ ζητῶσιν παρὰ τῶν μελλονύμφων αὐτῶν οὐχὶ πλοῦτον, ἀλλ' ὠραιότητα, χαρακτῆρα καὶ ἀρετήν. Ἐνόςω νυμφεύονται γυναῖκας ἐκνευρισμένας ἢ ἐστερημένας διανοητικῶν ἀρετῶν, τὸ ἀνθρώπινον γένος θέλει βραίνει ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ θέλει ἐκφυλισθῆ. Τὰ αὐτὰ φέρει ἀποτελέσματα καὶ ὁ γάμος γυναικῶν ἀνεπτυγμένων καὶ εὐρώστων μετ' ἀνδρῶν οὕτως ἢ ἄλλως βεβλαμμένων. Εὐτυχῶς ἡ σύνεσις, ἡ ἔμφυτος ἀξιοπρέπεια τῶν γυναικῶν καὶ ἡ φυσικὴ αὐτῶν κλίσις πρὸς τὸ μεγαλεῖον ἐμποδίζουσι καὶ προφυλάττουσιν αὐτὰς συνήθως ἀπὸ τῶν ἐξευτελιστικῶν ἢ ἐπικινδύνων γάμων. Ἄντὶ νὰ παραφερώμεθα ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, λέγει ὁ Κύριος *Sédillot*, ὅστις εὐκόλως συγχίζει τὸν νοῦν, πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν, ἂν δυνάμεθα μετὰ τῆς γυναικὸς, ἧτις ἀρέσκει ἡμῖν, ν' ἀποκτήσωμεν τέκνα ὑγιᾶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ εἶναι τῶντι καιρὸς νὰ θυσιάζωμεν τὰς προσκαίρους ὠ-

φελείας ὑπὲρ τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν ἡδονῶν τοῦ μέλλοντος· οὕτω δὲ διὰ τῆς ἠθικῆς καὶ σωματικῆς ἀναπτύξεως δύνανται νὰ ἀναμορφωθῶσιν οἱ λαοί.

Μετὰ τὰ προλεχθέντα, οὐχὶ ἄσκοπον θεωροῦμεν νὰ εἴπωμεν καὶ ἑλίγα τινὰ περὶ τῶν προφυλακτικῶν μέσων, δι' ὧν δυνάμεθα νὰ προλάβωμεν ἢ ἐλαττώσωμεν κατὰ τὴν κληρονομικὴν μεταβίβασιν τῶν νόσων. Μήτηρ φθισικὴ ἢ προδιατεθειμένη εἰς τὴν φθίσιν δὲν πρέπει νὰ θηλάξῃ τὸ τέκνον της, ἀλλὰ νὰ τὸ παραδίδῃ εἰς τροφὸν ὑγιᾶ. Ἡ ζωικὴ τροφή δὲν εἶναι ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἔχοντας γονεῖς στηθικοὺς, μᾶλλον δὲ ὠφελούσιν αὐτοὺς τὰ λευκὰ κρέατα τῶν ὀρνίθων, λαγιδέων κλ. καὶ ἡ ἄνευ κρέατος τροφή. Πρέπει πρὸς τοῦτοις ν' ἀποφεύγωσι τὰς ἐργασίας, αἵτινες ἐκθέτουσιν αὐτοὺς ν' ἀναπνέωσι κοινότοτον, νὰ ἐκτίθωνται ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν θερμότητα καὶ τὸ ψῦχος καὶ νὰ κάμνωσι συχνὴν χρῆσιν τῆς φωνῆς· τὸ δὲ λυσιτελέστερον προφυλακτικὸν μέσον εἶναι νὰ διατρίβωσιν εἰς θερμὰ κλίματα, ἔνθα ἡ φθίσις εἶναι σπανία. Οἱ προδιατεθειμένοι εἰς τὰς χοιράδας πρέπει ν' ἀναπνέωσιν ἀέρα καθαρὸν, νὰ λαμβάνωσι θρεπτικὴν καὶ τονικὴν τροφήν καὶ νὰ ζῶσιν ὑπὸ θαλάσσιον ἀτμοσφαιραν, οἷα ἐστὶν ἡ τῶν βορειοδυτικῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης. Οἱ ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἀρθρίτιδα ἢ τὴν νεφρίτιδα πρέπει νὰ ἔχωσι μεγάλην ἐγκράτειαν καὶ νὰ γυμνάζωνται σωματικῶς ὅσον ἔνεστι πλείοτερον. Ἡ τακτικὴ καὶ ὁμοιόμορφος διαίτα εἶναι ὁ κανὼν, ἐν πρέπει νὰ ἀκολουθῶσιν οἱ προδιατεθειμένοι εἰς τὸν καρκίνον. Οἱ ἔχοντες ἐπιληπτικὸς μεταξὺ τῶν προγόνων των πρέπει νὰ καταβάλλωσι μεγάλην προσοχὴν περὶ τὴν διαίταν αὐτῶν. Τὴν αὐτὴν διαίταν πρέπει νὰ ἀκολουθῶσι καὶ οἱ προδιατεθειμένοι εἰς τὴν παραφροσύνην. Ἡ καταλληλοτέρα αὐτοῖς ζωὴ εἶναι ἐκείνη, καθ' ἣν δὲν ἀπαιτεῖται μεγάλη διανοητικὴ ἐργασία, οὐδὲ ἐξάπτονται τὰ πάθη αὐτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι ἀναγκαῖα, ἵνα ἀναστέλλωμεν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νοσηρῶν σπερμάτων, ἰδίως ὁμῶς πρέπει νὰ καταβάλλωμεν

πᾶσαν φροντίδα, ἵνα προλαμβάνωμεν τὴν μεταβίβασιν τῶν σπερμάτων τούτων εἰς τὰς νέας γενεάς. Πρὸς τοῦτο δὲ δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ πολλαπλασιάζωμεν καὶ διευκολύνωμεν τοὺς γάμους, οἵτινες εἰσι σύμφωνοι πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς ἠθικῆς, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ ἐμποδίζωμεν ἐκεῖνους, ἐξ ὧν δύνανται νὰ γεννηθῶσι τέκνα ἀτελῆ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Οἱ ἱατροὶ πρέπει νὰ καταβάλλωσι πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἐπιρροήν, ἵνα κωλύωσι τὴν ἔνωσιν συζύγων ἐχόντων ἐν ἑαυτοῖς σπέρματα νευρικῶν νόσων, φθίσεως, χοιράδων κλ. Ὅσακις ὁ ἕτερος τῶν δύο συζύγων, εἴτε ὁ ἀνὴρ, εἴτε ἡ γυνὴ, δεικνύει σημεῖα κληρονομικῶν νόσων, ὁ ἱατρὸς πρέπει νὰ ἐπιμένῃ, ὥστε ὁ τοιοῦτος νὰ λαμβάνῃ σύζυγον ἀπολαμβάνοντα ὑγείας ἐντελοῦς καὶ ἰσχυρᾶς γεννητικότητος, πρὸ πάντων δ' ἔχοντα ἀντίθετον ἰδiosisκράσιαν. Οὕτως ἐλαττόνομεν ὅσον ἔνεστι τὴν κληρονομικὴν μεταδοσιν τῶν νοσημάτων εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Ἐν Ρώμῃ αἱ μᾶλλον διακεκριμένοι καὶ σεβάσμιοι γυναῖκες μετέδιδον ἐνίοτε εἰς ἄλλην οἰκογένειαν τὴν συγκαταθέσει τοῦ συζύγου των τὴν ὑπεροχὴν τοῦ αἵματος αὐτῶν. Ὁ Κουίντιος Ὀρτένσιος, ὁ φίλος καὶ θαυμαστῆς τοῦ Κάτωνος, μὴ δυνήθεις νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν θυγατέρα του Πορκίαν, ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν σύζυγον τοῦ Μαρκίαν, ὃ δὲ Κάτων τὴν παρεχώρησεν αὐτῷ. Τοιαῦτα συνήθειαι εἰσι βεβαίως ἀγροῖκοι, ἀποδεικνύουσιν ὁμῶς, πόσῃ ἐπιθυμίαν εἶχον οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ρωμαϊκῆς οἰκογενείας νὰ καταλίπωσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν ὑγείαν ἐντελῆ καὶ ἀρετὰς βεβαίως.

Ἐπίσης εἶναι ἀνάγκη οἱ γονεῖς νὰ κατα-

βάλλωσι μεγίστην φροντίδα ἵνα δίδωσιν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ἀνατροφὴν σκόπιμον· πρὸς τοῦτο δὲ συνεχῶς πρέπει νὰ γυμνάζωσι σωματικῶς τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ ν' ἀποφεύγωσιν ὅσον οἶόν τε τὰς ἐργασίας τὰς δυνάμενας νὰ βλάβωσι τὴν ὑγείαν των. Πρέπει νὰ παιδεύωσιν αὐτὰ τὴν ἐγκύκλιον καὶ κλασικὴν παιδείαν καὶ νὰ προσφέρωσιν αὐτοῖς τοὺς θησαυροὺς τῆς λατινικῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας συνάμα μετὰ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Διὰ τοιαύτης δὲ σκοπίμου ἀνατροφῆς εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι δυνάμεθα, ἂν ὄχι νὰ μεταβάλλωμεν, κατὰ τὸν Λειβνίτιον, ὀλοτελῶς λαὸν τινα, ἀλλὰ νὰ ἐξαλείψωμεν τὰς πλείστας τῶν ἀφορμῶν τῆς παρακμῆς αὐτοῦ.

Ἡ πεποιθήσις τοῦ ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀναστειλωμεν τὰς κληρονομικὰς ἀσθενείας καὶ νὰ καταβάλωμεν τὴν φθοροποιὸν αὐτῶν τυραννίαν εἶναι ὠφέλιμος, οὐ μόνον διότι εἶναι ἀληθὴς, ἀλλὰ καὶ διότι ἐμπνέει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἰδέαν, ὅτι δύναται διὰ τῆς θελήσεώς του νὰ βελτιωθῆ, καὶ ὅτι δὲν εἶναι τὸ ἔρμαιον τύχης ἀδυσωπήτου, εἰς ἣν ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ὑποτάσσεται. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς δὲν εἶναι μόνον νὰ τελειοποιῇ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ πρέπει συνάμα νὰ ἐμπνέῃ αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς τελειοποιήσεως ἀποδεικνύουσα αὐτῷ ὅτι εἶναι ἐπιδεικτικὸς προαγωγῆς. Οὕτω δὲ δύνανται ν' ἀναπτυχθῶσιν τὰ ἔθνη ἅτινα ἐπιθυμοῦσι νὰ καθέξωσι διακεκριμένην ἐν τῷ κόσμῳ θέσιν.

(F. Papillon).

ὑπὸ Π. Περράκη.

Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

(Κατὰ τὸν Schiller.)

Ἀκούσατε. — Φαῖδρος ὁ Ζεὺς τὸ πάλαί ἐξυπνήσας,
Θνητοί! Τὸν κόσμον, ἔκραξε, χαρίζομαι ὑμῖν!
Γενέσθω ἡ ὑφήλιος, αἰώνιος νομή σας!
Ἐν μόνον θέλω παρ' ὑμῶν: καλήν διανομήν.

Κ' ἐνῶ ἡ χεὶρ του τῆς ζωῆς τὸν πλοῦτον δαφιλεύει,
Τρέχουσι νέοι, γέροντες, ὡς σμήνη μελισσῶν,
Ὁ γεωργὸς τοὺς ἀμητοὺς ἐπ' ἀμητῶν σωρεύει,
Οἱ εὐγενεῖς θηρεύουσι τοὺς κόσμους τῶν δασῶν.

Ὁ ἔμπορος τοὺς θόλους του πληροῖ ἐμπορευμάτων,
Ὁ ἱερεὺς τὸν ἄριστον ἐκλέγει τρυγητόν,
Ἐνῶ ἀμείλιχτος ζητεῖ τοὺς φόρους τῶν δεκάτων
Ὁ ἡγεμῶν, τὰς ἐξοχὰς ζωννύων με στρατόν.

Πορφύραν περιβάλλεται ὁ πρὶν γυμνὸς ἐπαίτης,
Ἀρχίζει νέα ὑπαρξίς, χρυσοῦς ζωῆς πηγὴ,
Καὶ χαίρων βλέπει ἄνωθεν ὁ Νεφεληγερέτης,
Καὶ ἑορτάζει ἀλλαγὴν αὐθέντου τῆς ἡ γῆ.

Πολὺ δὲ ὕστερον, ἀφοῦ τὸ πᾶν διενεμήθη,
Ἐρχεται τέλος, ἔρχεται κ' ὁ φίλος ποιητής·
Ῥεμβάζων καὶ ἀμέριμνος τὴν γῆν περιηγίθη
Κ' ἦλθε... Πλὴν, φεῦ! Γῆν ἔπαθεν ὁ περιηγητής.

Παραπονεῖται δι' αὐτὴν τὴν τερατώδη λήθην,
Καὶ γόνου κάμπτων ρίπτεται ἴστους πόδας τοῦ Διός·
Πῶς! Ὅλοι ἐπροικίσθησαν κ' ἐγὼ ἐλησημονήθην;
Ἐγ' ὁ πεφλημένος σου καὶ ἐκλεκτὸς υἱός;

Αἶ! Ἄν εἰς κόσμους χιμαιρῶν σὺ, φίλε, ἐπλανᾶσο,
Ἐῖπεν ὁ Ζεὺς, τί ὀρθηνωδεῖς κατόπιν ἑορτῆς;
Ὅτε ἦν ὦρα, μ' ὄνειρα χρυσᾶ ἀπεχοιμᾶσο!
Ποῦ ἔμενες; — Πλησίον σου, ἀντεῖπ' ὁ ποιητής.

Τῶν Οὐρανῶν σου ἤκουον τὴν ζῶσαν ἄρμονίαν,
Νὰ θίξω ἄπαξ τὰς χορδὰς τῆς λύρας των ποθῶν·
Συγγνώμην, ἀντὴν ἄπειρον θαυμάζων συμμετρίαν,
Ἀπόλεσα τὸ μέροςμα γῆινων ἀγαθῶν.

Τί ποιητέον; ἔκραξεν ὁ Ζεὺς· οὐδὲν μοι μένει!
Ὅλα ἐδόθησαν, ἀγροὶ, βουνά, ὠκεανοί·
Πλὴν πάλιν ἡ ἀγκάλῃ μου θερμὴ σὲ περιμένει,
Καὶ ὅταν ἔλθῃς, ἀνοιχτοὶ εἰσὶν οἱ Οὐρανοί!

Φ. Α. Β.

ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
ΤΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

Ἐν τῷ Α' μέρει τῆς παρουσίας πραγμα-
τείας περιγράφομεν προεισαγωγικῶς τὰ
περὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν Μάγων ἢ ἱερέων
τῆς Αἰγύπτου. Ἐν τῷ Β', ἰδίως καὶ ἐκτε-
νέστερον περὶ τῶν Μυστηρίων συνάμα τῶν
τε Αἰγυπτίων καὶ Ἑλλήνων, ἅπερ, ὡς
θέλομεν ἰδῆ, εἰσὶν ὅμοια πρὸς ἀλληλα.
Ἐν δὲ τῷ Γ' καὶ τελευταίῳ, περὶ τῶν
δοκιμασιῶν τῶν μεμνημένων καὶ τῆς ἰδιαι-
τέρας λατρείας τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων.

Οὐδόλως προτιθέμεθα ἐνταῦθα ν' ἀνα-
ζητήσωμεν τὴν καταγωγὴν τῶν Αἰγυ-
πτίων, οὐδὲ τὴν τῶν θεῶν, τῶν βασιλέων
ἢ τῶν ἱερέων αὐτῶν. Λέγομεν μόνον ὅτι,
ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ἑψιν τὰ ὑφ' ὧν τῶν
συγγραφέων, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων,
ἱστορούμενα, θέλομεν προθύμως ἀπονεί-
μῃ τὴν προσήκουσαν τιμὴν πρὸς τοὺς
Αἰγυπτίους ἱερεῖς, ἀνομολογοῦντες συγ-
χρόνως, ὅτι καὶ ἡ ἐμβριθὴς αὐτῶν ὀρθοκεία
(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Α')

οὐχ ἥττονος ἤξιούτο σεβασμοῦ. Οἱ Μάγοι
ἢ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου ἦσαν οἱ μόνοι εἰ-
δήμονες τῆς ἱστορίας, τῶν νόμων καὶ τῆς
ἠθικῆς. Οὗτοι μόνοι ἐκαλλιέργουν τὰ μα-
θηματικά, τὴν Γεωμετρίαν, τὴν Φυσικὴν,
τὴν Ἀστρονομίαν καὶ τὰς ἄλλας ἐπιστή-
μας. Οἱ ἱερεῖς ἦσαν μόνοι ἐμπειστευ-
μένοι τὴν ἀνατροφὴν τῶν βασιλέων, τῶν
μεγιστάνων καὶ τῶν μελλόντων νὰ κατέ-
χωσιν ἐξόχους θέσεις ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἐφ'
ὅσον οὗτοι διέμενον ἐνάρετοι τὰ ἦθη καὶ
τὸν βίον, διετέλουσαν ὄντες τὸ ὄργανον τῆς
εὐημερίας τοῦ λαοῦ· καθόσον ὅμως διε-
φθείροντο, καθίστανον τὰς γνώσεις των,
τὴν ὀρθοκείαν καὶ αὐτὰ τὰ σύμβολα τῆς
θεότητος, ὑπέρβας τῆς φιλαυτίας, τῆς
πλεονεξίας καὶ τῶν διαφόρων σκοπῶν οὐς
προὔτιθεντο. Ἄλλ' ἄς διέλθωμεν πρῶτον
τὰ περὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν.

Ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐκείνοις χρόνοις, οἱ
ἱερεῖς, ὅλως ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν μελέ-
την καὶ σπουδὴν τῆς φύσεως, καὶ εἰς τὴν
παρατήρησιν τῶν ἀστέρων, ἤξιούντο ἵνα
ᾧσι διερμηνεῖς τῆς θεότητος. Τὰ ἦθη αὐ-
τῶν, ἐπίσης ἀγνὰ ὡς καὶ ἡ ἠθικὴ των,
ἐπέβαλλον σέβας καὶ θαυμασμόν, καὶ
δικαίῳ τῷ λόγῳ προσωνομάζοντο σοφοί.
Ἐδίδασκον ὅτι ὑπῆρχεν εἰς μόνος θεός,
ὅστις εἶχε συλλάβῃ τὸν κόσμον διὰ τοῦ
πνεύματος, πρὶν ἢ ποιήσῃ αὐτὸν διὰ τῆς
εὐδοκίας αὐτοῦ. Τοσοῦτον δ' ἦσαν πεπει-

σμένοι περί τῆς ὑπάρξεως τοῦ ὑπερτάτου τούτου ὄντος, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξέτεινον τὸ σέβας καὶ τὴν λατρείαν αὐτοῦ, ὥστε οὐδέποτε ἐτόλμησαν ν' ἀποφανθῶσιν οὔτε ὁποία τις ἢ μορφή, οὔτε ὁποία ἢ δύναμις αὐτοῦ. Ὁ μηχανισμὸς τοῦ παντός καὶ ἡ οὐσία τῆς ὕλης, ἅπερ οὐδεὶς θνητὸς δύναται ἐνοῆσαι, ἐφαίνοντο τοῖς φιλοσόφοις τούτοις μυστήρια τοῦ Ὑψίστου. Θαυμάζοντες τὰ ἔργα αὐτοῦ, τὰ θεώρουν ὡς μαρτυρίαν δυνάμεως καὶ ἀπειροῦ διανοίας. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς καὶ τὰ χορηγούμενα ὠφελείας τοῖς ἀνθρώποις τοῖς ἐνέπνεον αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης. Πάντα τὰ φυσικὰ ἀποτελέσματα καὶ πάντα τὰ γεγονότα τὰ συντελοῦντα πρὸς διδασκαλίαν ἐσημειοῦντο διὰ χαρακτῆρων σχετικῶν, τῶν καλουμένων ἱερογλυφικῶν, καὶ ἐνεχαράσσοντο ἐν τοῖς ναοῖς ἢ ἐπὶ δημοσίων μνημείων. Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες καὶ τὰ στοιχεῖα ἐλάμβανον τὰς προσωνομίας των κατὰ τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἰδιότητος. Οὕτω, τὸ στοιχειῶδες πῦρ, τὸ διακεχυμένον εἰς ὅλα τὰ σώματα, ἐκαλεῖτο Φθὰ ἢ Κνέφ' λέξις ἐμφαντικῆ, καθὼ σημαίνουσα τὴν φυσικῶν δυνάμιν, τὴν πηγὴν παντὸς φωτός. Ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης οἱ Ἕλληνες προσέλαβον τὸν Ἡραϊστον αὐτῶν, ὃν προσωνόμαζον θεὸν τοῦ πυρός καὶ πηγὴν πάσης τελειότητος. Ἐντεῦθεν δὲ πλείστοι συγγραφεῖς ἀπατηθέντες ἐνόμισαν ὅτι ὁ Κνέφ' τῶν Αἰγυπτίων ἐθεωρεῖτο ἀνέκαθεν ὡς ὃν τι νοερὸν καὶ προσέτι ὡς ἡ ἀρχὴ τοῦ καλοῦ. Ὁ ἥλιος, ὁ κατὰ τὴν δοξασίαν τῶν ἀρχαίων μάγων εἰς σφαῖραν συμπυκνωθεὶς, ἀπετέλει ἰσχυρὸν μέρος τοῦ ἀρχικοῦ ἐκείνου πυρός διὸ οἱ Ἕλληνες τὸν θεώρουν ὡς υἱὸν τοῦ πρώτου, καὶ οὐχὶ ἀπλῶς τὸ μέγα καὶ ὑπέρτατον φῶς, ὡς ἐκεῖνοι. Ἄλλως τε αἱ ἰδιότητες τοῦ ἀστρου τούτου ἐπολλαπλασίαζον ἐπ' ἀπειρον τὰς προσωνομίας καὶ παραστάσεις αὐτοῦ. Ἐκεῖνο δὲ ὅπερ ἡμεῖς ἀποκαλοῦμεν μακαριότητα ἢ εὐδαιμονίαν, οὐδὲν εἶχε τὸ γελοῖον ἢ χιμαιρικὸν ὡς πρὸς τοὺς

ἀρχαίους τῆς Αἰγύπτου ἱερεῖς ἐνόμιζον αὐτὴν συνέπειαν τῆς προαιωνίου τάξεως, ἢ ἡ ἀρχέτυπος κινητικὴ δύναμις εἰσήγαγεν εἰς τὸ πᾶν, καὶ ἦν τὰ ἐντελέστερα αὐτῶν ὄντα συνησθάνοντο ἀδιαλείπτως ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ βαθὺς οὗτος συλλογισμὸς τοὺς ἔκαμνε νὰ θεωρῶσιν ὡς τσαυτὰ εὐεργετήματα τοῦ πλάστου πάντα τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν καὶ ἵνα σαφέστερον τοῦτο δηλωθῆ, ἐθετον πάντοτε πλησίον ἢ κατόπιν τῶν παραστάσεων τοῦ ἡλίου τὸν χαρακτηρὰ τὸν ἀπεικονίζοντα τὸ αἴτιον τῶν εὐτυχημάτων. Τοῦτο δὲ, ὡς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, προσωνόμαζον καλὴν ἀρχὴν ἢ Ἀγαθοδαίμονα. Ἀναγινώσκωμεν λοιπὸν τὰ ὀνόματα τῶν Αἰγυπτιακῶν ἢ Ἑλληνικῶν τούτων θεοτήτων ἐν τοιαύτῃ βαθμολογικῇ κατατάξει: α'. Κνέφ' ἢ Ἡραϊστος. β'. Ἡλιος, υἱὸς τοῦ πρώτου. γ'. Ἀγαθοδαίμων ἢ καλὴ ἀρχή. Τέλος, παρίστανον τὸν Χρόνον, τὴν Φύσιν καὶ τὸ Λογικὸν εἰς τρόπον διδασκικόν, ἢ τοῦλάχιστον παραστατικὸν τῆς σχέσεως τῆς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων εὐεργετημάτων. Οὕτως οἱ Αἰγύπτιοι ὡς καὶ οἱ Φοίνικες παρίστανον τὸν Χρόνον δι' ἐνὸς δράκοντος ἢ ὄφραως κυκλοειδῶς ἐστραμμένου καὶ τὴν οὐρὰν αὐτοῦ δάκνοντος, ἢ διὰ γέροντος, ἐξ οὗ οἱ Ἕλληνες ἐσηματίσαν τὸν Κρόνον. Τὴν δὲ Φύσιν διὰ δύο ἀγαλμάτων: τὸ τοῦ Ὀσίριδος, ὅστις μὲ ἀκτῖνας περὶ τὴν κεφαλὴν ἢ μὲ σκῆπτρον εἰς τὴν χεῖρα παρίστανε τὸν Ἡλίον. (Συγγραφεῖς τινες θέτουν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ μίτραν ἢ πῖλον ὀζυκόρουφον ἢ σφαῖραν ἢ προδοσκίδα ἐλέφαντος ἢ πυκνὴν φυλλάδα. Ἄλλοι δὲ τινες ἀντὶ ἀνθρώπινου κεφαλῆς τῷ δίδουσι κεφαλὴν ἱερακοῦ, εἰς δὲ τὴν χεῖρα ἐν Τ' προσηρησμένον διὰ κρίκου.) καὶ τὸ τῆς Ἰσιδος, ὅπερ παρίστανε γυναῖκα γόνιμον, κεκαλυμμένην τὸ πρόσωπον, φέρουσαν μέδιμνον ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μάσχαλιν ὑδρίαν κεκλιμένην, σύμβολον τῆς γῆς. Οἱ μάγοι ἐκάλουν αὐτοὺς βασιλεῖα

καὶ βασιλίσσαν τῆς φύσεως κοινῶς δ' ἐκαλοῦντο ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή, ἢ ἀνδρόγυνον, ἵνα ὑποδείξωσιν ὅτι ἀμφοτέροι ἦσαν ἔργον τοῦ Ὑψίστου, καὶ ὅτι ὁ μὲν συνετέλει πρὸς τὴν τοῦ ἄλλου καρποφορίαν. Τὸ δὲ Λογικὸν παρίστατο δι' ἐνὸς παιδίου, καλουμένου Ὁρου, ὅπερ ἢ Ἰσις ὑπὸ τοῦ Ὀσίριδος βοηθουμένη ἐκράτει ἐνώπιον αὐτῆς, ὑποδηλοῦντος ὅτι τὸ ἀνθρώπινον λογικὸν, ἀσθενὲς ὄν, χρῆζει ἀντιλήψεως. Κάτωθι τοῦ Χρόνου, παρὰ τῇ Φύσει κοί τῷ Λογικῷ, παρίστατο ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ. Ἐποποθεῖτο δ' οὕτω πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι αἱ ταλαιπωρίαι τῆς ἀνθρωπότητος εἰσιν ἀποτέλεσμα ἐλευθέρως ἐνεργείας παραχωρηθείσης τῇ ὕλῃ ὑπὸ τοῦ Ὑψίστου Δημιουργοῦ. Καίτοι δὲ τὸ σύμβολον τοῦτο ἐποίκιλλε κατὰ τὰ διάφορα αὐτοῦ φαινόμενα, παρίστατο συνήθως δι' ἐνὸς τέρατος, Τυφῶνος καλουμένου, λέξεως σημερινούσης τὸ ἀντίθετον τοῦ καλοῦ. Μία κατ' ἐξέχουσα, εἰς λιμὸς καὶ πλείσται ἄλλαι μάστιγες τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἐφήρμοζον αὐτῷ σχήματα καὶ προσόντα ἀλλόκοτα. Κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν ἡ κεφαλὴ τοῦ ὑψοῦτο μέχρι τῶν ἀστέρων, ἢ μία τοῦ χειρὸς ἤγγιζε τὴν Ἀνατολήν, ἢ ἐτέρα τὴν Δύσιν, ὑπὸ δὲ τῶν βωθῶν του φλόγες ἐξίρουοντο.

Ἐνταῦθα ἐτελείονον οἱ χαρακτηρῆς τῆς πρώτης τάξεως κατόπιν ἐπήρχοντο οἱ τῆς δευτέρας. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι παρίστανον τοὺς ἐφευρετὰς τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν π. χ. τὸν Θῶτ' ἢ Τῶτ' ἢ Ἐρμῆν, πρὸς ὃν ἀποδίδουσι τὰς πρώτας ἀστρονομικὰς γνώσεις καὶ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν συμβολικῶν γραμμάτων τὸν Ἀσκληπιὸν ὡς σπουδάσαντα καὶ διδάξαντα τὴν λατρίαν καὶ πλείστους ὁμοίους αὐτοῖς. Παρίστανον πρὸς τούτοις τοὺς βασιλεῖς τοὺς εἴτε σοφῶς ἢ τυραννικῶς κυβερνήσαντας τοὺς ὑπουργοὺς τοὺς πρὸς τὴν εὐημερίαν ἢ τὴν κακοδαιμονίαν τῶν λαῶν συντελέσαντας, καὶ τέλος τοὺς μαχητὰς τοὺς τὴν πατρίδα προστατεύσαντας ἢ προδόντας. Ὁ βοῦς ὁ τοσοῦτω χρήσιμος τῇ γεωργίᾳ παρίστα πολλάκις αὐτὴν τὴν γεωργικὴν. Ἡ τέχνη αὕτη, ἢ διὰ παντὸς ἐ-

πωφελὴς τοῖς ἀνθρώποις, ἐτιμᾶτο μεγάλως ἐν Αἰγύπτῳ διόπερ οὐδενὸς ἐφείδοντο ὅπως εὐκολύνωσι τὴν ἐκμάθησιν αὐτῆς. Ἐπειδὴ δ' ὁ γεωργὸς οὐδόλως ἐκέκτητο πλειοτέρας τῶν ἄλλων γνώσεις, οἱ ἱερεῖς ἤγειρον δημοσίους στήλας ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Γῆς, τῆς Φύσεως (παρισταμένης, ὡς εἴρηται, διὰ τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἰσιδος τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Δήμητρος καλουμένης) καὶ ἐν διαφόροις μέρεσιν ἐφ' ὧν ἐσημειοῦν τὴν περίοδον τοῦ Ἥλιου, τὰς φάσεις τῆς Σελήνης, τὰς ὥρας τοῦ ἑνιαυτοῦ, καὶ τέλος τοὺς μῆνας, εἰκονιζομένους διὰ διαφορῶν τῆς γῆς προῶντων καὶ τῶν τὴν δεῖνα ἢ τὴν δεῖνα ἐποχὴν γεννωμένων ζώων. Δικαιούμεθα ὅθεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἀπένειμαν οὕτω τὰς γνωστὰς ἐπωνυμίας τοῖς δώδεκα σημείοις ἢ ἀστερισμοῖς τοῦ Ζωδιακοῦ, ἐξείκονισαντες τὴν ἐναρξιν τῆς ἀλείας διὰ τῶν Ἰχθύων, τὴν γέννησιν τοῦ ἀρνίου διὰ τοῦ Κριοῦ, πατῆρς αὐτοῦ, τὴν παλινοδρομικὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου διὰ τοῦ Καρκίνου, τὸν ἰσχυρὸν καύσωνα τοῦ θέρους, διὰ τοῦ Λέοντος, τὰς ἰσημερίας διὰ τοῦ Ζυγοῦ, καὶ οὕτω καθεξῆς. Πρὸς δὲ τούτοις ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἀλληγορικῶς παρίσταντο ἤτοι, οἱ ἐτησῖαι, διὰ τοῦ ἱερακοῦ, οἱ μεσημβρινοὶ ἄνθρωποι διὰ τοῦ ἔποπος, καὶ οἱ ἄλλοι διὰ διαφορῶν πτηνῶν, ἐστραμμένων πρὸς ἀναλόγους διευθύνσεις (ὅθεν ὁ τὰ νῦν ἐπίτινων οἰκοδομημάτων ἢ κωδωνοστασίων ἰστάμενος ἀλέκτωρ, ἐστίν, οὕτως εἰπεῖν, λείψανον τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἀληθείας.) Πρὸς ταῦτα λοιπὸν ὁ γεωργὸς προσήρχετο ἵνα διδαχθῆ περὶ τοῦ πρακτέου καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν προσδοκωμένης ὠφελείας. Καὶ οἱ βασιλεῖς πολλάκις ἀνήγειρον οἰκοδομὰς προσομοίας ταῖς ἱεραῖς ταύταις στήλαις. Ὁ διερχόμενος τὰ περίχωρα τῶν Θεῶν καὶ τῆς Μέμφιδος, ἀπῆντα οὕτως εἰς ἕκαστον βῆμα ἐβελίσκους, στήλας καὶ πυραμίδας, ὧν αἱ ἐξωτερικαὶ ἐπιφάνειαι ἦσαν ἀφιερωμέναι πρὸς τὸ δημόσιον καλόν. Τὰ μὲν, κεκαλυμμένα ὑπὸ συμβολικῶν χαρακτῆρων, περιείχον ἀξιόλογα τινα σημεῖα τῆς ἀστρονομίας ἢ τὰς τακτικὰς τοῦ Νεῖλου πλημμύρας καὶ τὰς

βαθμιαίας αὐτοῦ ἀναβάσεις. Ὁ Σείριος π. χ. ἀστὴρ, ὅστις ἐφαίνεται κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτῶν, παρίστατο διὰ τοῦ κυνός, συμβόλου εὐσταθείας, καὶ πρὸς δῆλων προσέτι τῆς διαρκείας τῆς τῶν ὑδάτων κατακλύσεως. συμβαινούσης ὑπὸ τοὺς ἀστερισμοὺς τοῦ Λέοντος καὶ τῆς Παρθένου, οἱ ἱερεῖς κατεσκεύασαν ἀγάλματα Σφιγῶν ἐξαισίου μεγέθους, ἔχοντα σῶμα λέοντος, κεφαλὴν δὲ γυναικὸς ἢ ἀνδρός. Ὑπῆρχον δὲ καὶ Σφιγγες ἐσηματισμένα ὑπὸ τριῶν συνάμα φύσεων, γυναικός, λέοντος καὶ κυνός. Ἐπὶ τῶν ρηθέντων ὀβελίσκων κ. λ. ἐσημειοῦντο πρὸς τούτους τὰ βλαβερά ζῶα μετὰ τῶν καταστρεφόντων αὐτὰ ὄϊον ὁ κροκόδειλος, ὁ ἰχθυόμων, ὁ ἵπποπόταμος καὶ ἡ ἴβις καὶ τὰ μᾶλλον ὠφέλιμα καὶ ὑγιεινά φυτὰ, ὡς τὸ λίνον, ὁ λωτὸς καὶ τὰ ὄσπρια. Πυράμιδες τινὲς πάλιν ἦσαν ἀληθεῖς μεσημβρινοί, δεικνύουσαι τὰ πρῶτιστα τέσσαρα σημεῖα τοῦ δρίζοντος. Τὸ ἔνδον τῶν μεγαλοφανῶν τούτων οἰκοδομημάτων ἐχρησίμευε πρὸς ταφὴν τῶν καλῶν βασιλέων, καὶ ἐνυπῆρχεν, ὡς λέγεται, καὶ εἰσοδος ζοφερῶν ὑπογείων ἀποληγόντων εἰς ναοὺς, ἐνθα οἱ ἱερεῖς προσέφερον τὰς θυσίας τῶν καὶ ἠσκοῦντο εἰς μοναστικὰ σκληραγωγίαις.

Ἰδοὺ μικρὰ τις ἀφήγησις τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων μάγων καὶ τῶν μέσων, αἵτινα μετεχειρίζοντο πρὸς διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ φιλοσοφία, ἡ μᾶλλον τὸ ἀνθρώπινον λογικὸν εἶναι ἐπίσης σφαλερὸν, ὡς καὶ τὸ ἄτομον εἰς ὃ ἐμπνέει τοσαύτην ἀλαζονείαν, ἡ μεταβολὴ τῶν χρόνων ἠλλοίωσε τὰ πάντα ἢ πληθὺς τῶν ἱερογλυφικῶν χαρακτήρων, τῶν αἰεὶ διατελούντων ἐν τοῖς ναοῖς, ἐν τοῖς δημοσίοις μνημείοις καὶ ταῖς διαφόροις θέσεσι τῶν ἀγορῶν καὶ τῶν πανηγύρεων, ἐχορήγει τῷ χυδαίῳ λαῷ πλείστας ὕσας εὐκαιρίας τοῦ νὰ παραμένῃ ἐκθαμβὸς ἐνώπιον τῶν συμβόλων τούτων. Γινώσκων οὗτος ἀσαφῶς πως ὅτι τὰ σχήματα ταῦτα ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ ζῶων εἶχον σχέσιν πρὸς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τὴν γῆν

καὶ τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους κ. λ., ἐξέλαβεν ἀμέσως τὸ σύμβολον ὡς πραγματικὸν τι εἶναι, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐκάστη τοῦτου παράστασις κατέστη δι' αὐτὸν εἰδωλον ἐφελκύνον τὸν σεβασμὸν, τὴν λατρείαν καὶ τὸν φόβον του. Ὅθεν ὁ Ὅσιρις ἢ ἥλιος ἐγένετο θεὸς κατοικήσας ἄλλοτε εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' ἤδη εἰς οὐρανὸν, τὸ βασιλείον αὐτοῦ ἐπανελθὼν, προνοεῖ ὑπὲρ αὐτῆς. Ἡ δὲ Ἰσις ἢ γῆ ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἢ σύζυγος τοῦ Ὅσιριδος καὶ βασίλισσα τοῦ οὐρανοῦ τὰ δὲ λοιπὰ σημεῖα ἀπετέλουν τὴν συνοδίαν τῶν πρωτίστων τούτων θεοτήτων.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τοῦ βασιλείου, τῆς βασιλείας καὶ τῆς στρατιᾶς τῶν οὐρανῶν, ἅπερ ἐλατρεύοντο παρά τισιν ἀρχαίοις Ἀσιανοῖς λαοῖς.

Οἱ ἱστορικοὶ μάλιστα, οἵτινες, χωρὶς ἀκριβῶς νὰ ἐμβαθύνωσιν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, ἠθέλησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὰ ἱερογλυφικά, ἐνόμισαν ὅτι ἀνεύρισκον ἐν τοῖς συμβόλοις τούτοις τοσαύτας ἀφηγήσεις καὶ λεπτομερείας τῶν ὅσα συνέβησαν εἰς τὸν ἰδρυτὴν τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀποικίας. Οὕτω λοιπὸν ἐκ τῶν ἀπλουστάτων τούτων σημείων παρήχθησαν αἱ πλάναι τῆς εἰδωλολατρείας καὶ δεισιδαιμονίας τὰ δὲ ἠθικὰ ἀγάλματα, ἐφ' ὧν ταῦτα ἐνεχαράσσοντο δι' ἑλλειψιν γραφῆς, μετετρέπησαν ἐκ τῆς ἀμαθείας εἰς τοσαύτας ἐπουρανίους, ἐπιγεῖους καὶ καταχθονίους δυνάμεις. Τὸ δ' ἀξιοθαύμαστον, οἱ ἱερεῖς, οἱ κατέχοντες τὰς ἐμθροιστέρας γνώσεις, ἀντὶ νὰ καταργήσωσι τὴν γελιώδη ταύτην λατρείαν, ἢ καὶ ἀναστείλωσι τὴν πρόοδον αὐτῆς, ἀνακρηρῦττοντες διαρρήδην τὴν ἀλήθειαν, προσεπάθουν ὅπως ἐπαυξάνωσι τὴν πλάνην οὕτω δὲ πράττοντες προϋτίθεντο τὴν διατήρησιν τῆς ἐξουσίας ἣν ἐξήσκουν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ, καὶ ἤτις ἠλαττοῦτο καθόσον οἱ ἡγεμόνες καθίσταντο ἰσχυρότεροι. Εἶναι βέβαιον ὅτι, ἀφοῦ ἀπαξ οἱ ἱερεῖς ἐσεβήλωσαν τὴν θρησκείαν, ἐπιτρέψαντες οὕτω καὶ πιστώσαντες τὴν πρὸς τὰ ὑλικά

σχήματα εὐλάβειαν, ἀπώλεσαν τὴν ἀθωότητα καὶ τὴν σοφίαν αὐτῶν. Ὅπως δὲ ποτε, δικαιούμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι, ἐπὶ τῆς βασιλείας ἀπανθρώπων τινῶν καὶ ἀδίκων βασιλέων, οἱ μάγοι, οἱ τοσοῦτω περιδοξοὶ ἐνεκεν τῆς φιλοσοφίας των, ἀπετόλμησαν τὸ πρῶτον νὰ προσφύγωσιν εἰς τοὺς χρησμούς καὶ τὰ θαύματα. Ἐνόμισαν ἀναμφιβόλως ὅτι οὐδεὶς ἄλλος τρόπος ὑπῆρχε τοῦ νὰ καταπλήξωσι τοὺς τυράννους καὶ νὰ ἐπιθέσωσι φραγμὸν τινα κατὰ τῆς ὠμότητος αὐτῶν, εἰμὴ τὸ ν' ἀντιτάξωσιν αὐτοῖς ὑπερφυσικὴν τινα δύναμιν, ἣν οὐδέποτε ἤθελον δυνηθῆ νὰ ὑπεκφύγωσιν. Ἡ φωνὴ ὅθεν τῶν ὑποτιθεμένων τούτων θεοτήτων δὲν ἐβράδυνεν ἵνα ἐπιβάλῃ τὰς δεούσας καὶ ἀναποδράστους ἐξελικτικὰς τῶν ἐγκλημάτων ποινάς. Βασιλεῖς, πρίγκηπες, ὑπουργοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ χειρῶνακτες ὑπέκειντο ἐξίσου εἰς αὐτάς. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἅπαντες οὗτοι, πλὴν τῶν τελευταίων, μαθηταὶ τῶν ἱερέων διατελέσαντες, διετήρουν πρὸς αὐτοὺς μέγα σέβας καὶ τιμὴν, καὶ ταῖς ἀπένεμον πλείστα προνόμια τοῦθ' ὅπερ ἐπηύζανε τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν. Ἡ μεγάλη δ' ἡμέρα τοῦ ἐξιλασμοῦ τῶν ρηθέντων ἀμαρτημάτων ἦτο ἡ τελευταία ἢ ἡ δεκάτη τοῦ ἔτους.

Τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ μέγας ἱερεὺς ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἄδυτον τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ θεὸς ἐξεδηλοῦτο αὐτῷ κατ' ἰδιαιτέρον τρόπον. Πρὶν δ' ἢ εἰσέλθῃ, ἐξωμολόγει δημοσίᾳ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ τε καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ πρὸ πάντων τῶν μεγιστάνων, ἐξιλασκόμενος αὐτάς διὰ πλουσίων προσφορῶν καὶ ἐξαιρέτων θυσιῶν.

Ὁ θαρραλέος καὶ εὐσεβὴς οὗτος τρόπος τοῦ σαφρονίζειν τοὺς ἀνθρώπους κατέστησε μὲν τοὺς ἱερεῖς ἡγεμόνας τοῦ παντός, ἀλλὰ παρήγαγε συγχρόνως τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ τὸν φανατισμὸν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἅπαντα τὰ δεινὰ, αἵτινα τὰ τέρατα ταῦτα συνεπάγουσι μεθ' ἑαυτῶν. Οἱ ἡγεμόνες ἐγένοντο δεισιδαίμονες,

ὑποκριταὶ ἢ τύραννοι (1), οἱ δὲ ἱερεῖς ἀπατεῶνες, ὑπεροπτικοὶ καὶ φιλοκερδεῖς.

Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς χρονολογεῖται, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἤρξαντο οὗτοι μετέρχεσθαι ἀπάσας τὰς γνώσεις αὐτῶν (ἦσαν δὲ τότε οἱ μόνον κατέχοντες τοιαύτας), ἅπαντα τὰ μέσα τὰ ὑπὸ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς γενικῆς ὑπολήψεως χορηγούμενα, ὅπως ὑπερσχύσωσι τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς. Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς προσεπάθησαν ἵνα ἐπιτείνωσι τὴν ἀμαθειαν καὶ τὴν πλάνην ἐν τῷ ἀνθρώπινῳ πνεύματι καὶ νὰ πληρώσωσιν αὐτὸ μυθῶδων καὶ γελοιοῶδων ἱστοριῶν, αἵτινες ἐξευτελίζουσι τὸ λογικόν, περιυβρίζουσαι συνάμα καὶ τὸ Ὑπέροτατον Ὄν, τὸν πλάστην καὶ δημιουργὸν τοῦ παντός. Τοῦτο οὐδὲν ἤθελε συμβῆ, ἂν αἱ βίβλοι αἱ περιέχουσαι τὰς ἱερὰς καὶ ἠθικὰς ἀληθείας ἐγνωστοποιεῖντο πρὸς τὸ δημόσιον, καὶ ἂν ἕκαστος οἶκος ἰσραηλῆος, ἀντὶ δοχείου ἀλαζονείας καὶ ψεύδους, ἦτο μᾶλλον σχολαστικὸν ἄμισθον πρὸς διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ. Ἐκτοτε τέλος ὑπὸ φανατισμοῦ καὶ πλεονεξίας ἐμπορούμενον περιεκλείοντο ἐν τοῖς δάσεσιν ἐντὸς τῶν δρυῶν, ἵνα ἐκφέρωσι βαρβάρους χρησμούς καὶ κηρύττωσι ψευδεῖς ὀπτασίας (2).

(1) Ὁ Καμβύσης, συμβουλευθὼν τὸν υἱὸν τοῦ Κύρον, λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους τὰδε: «Ὅσα « μὲν ἔστι μαθόντα εἰδέναι, μαθὼν ἂν, ὡς περ « τὰ τακτικά ἐμβαθεῖ ὅσα δὲ ἀνθρώποις οὕτε « μαθητὰ οὕτε προορατὰ ἀνθρώπινῃ προνοίᾳ, « διὰ μαντικῆς ἂν παρά θεῶν πυνθανόμενος « φρονιμώτερος ἄλλων ἂν εἴη. Καὶ παρακατιῶν: « Παρὰ γὰρ ἱερὰ καὶ οἰωνοὺς μήτ' ἐν ἑαυτῷ « μηδέποτε μητ' ἐν στρατιᾷ κινδυνεύσης » (Ἐνοφ Κυρ. Παῖδ. Βιβλ. Α'. Κεφ. VI.) Τούτῃστιν ἡ μαντικὴ χρησιμεύει πρὸς τὴν πολιτικὴν.

(2) Ἐπιθὶ τὸν Σουῖδαν εἰς τὴν λέξιν Δωδώνη, καὶ τὸν Vandale. Ἱστορ. τῶν Χρησίων. Πρὸς τοὺς ἄλλους, γνωστός ἐστὶν ὁ τοῦ Γύγη χρησμός. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος τοῦ βασιλείου τῆς Λυδίας ἐδολοφόνησε τὸν ἡγεμόνα του Κανδαύλην, ἐνυμφεῦθη τὴν σύζυγον καὶ κατέσχε τὸν θρόνον αὐτοῦ. Οἱ Λυδοὶ ἠρώτησαν τὸν χρησμὸν τῶν Δελφῶν πῶς νὰ τιμωρήσωσι τὸν κακοῦργον, ἀλλ' οἱ ἱερεῖς δωροδοκηθέντες ὑπὸ

Κατά συνέπειαν δὲ τούτων ἔσχον τὸ αἰσχρὸν καὶ ἐπονείδιστον ἔθος ἐν Θήβαις καὶ ἐν Βαβυλῶνι, ταῖς δύο μεγίσταις ταύταις πόλεσι τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τοῦ νὰ παρεισάγωσι καθ' ἑκάστην νύκτα, μίαν τῶν ὠραιότερων γυναικῶν ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῶν, ἵνα πιστώσωσι τοὺς λαοὺς ὅτι τὰ εἰς αὐτῶν γεννώμενα τέκνα εἰσὶ τοσοῦτοι θεοὶ καὶ ἡμίθεοι οὓς ὤφειλον ἐπίσης νὰ λατρεύωσι (3). Ἴδού, παρατηρεῖ ὁ σοφὸς μυθολόγος Ἀββᾶς *Banier*, πῶς οἱ πανοῦργοι ἱερεῖς κατεχράσθησαν τῆς εὐπιστίας τῶν θνητῶν.

Οὕτως, ἀντὶ μάγων φιλοσόφων, σεβασμίων καὶ ἐναρέτων ἱερέων, οὓς δικαίως τὸ κατ' ἀρχὰς ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐγένοντο τέρατα, διασπείραντα διχονοίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλοιώσαντα τὸ ἀνθρώπινον λογικὸν, καταστρέψαντα τὰ κράτη καὶ προσβαλόντα καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τῶν βασιλείων. Ἐγένοντο τέλος ἀσεβεῖς καὶ ἱερόσυλοι, οἵτινες ἀπὸ περᾶτων μέχρι περᾶτων τῆς οἰκουμένης ἐβδελήλωσαν τὰ προσόντα τῆς θεότητος καὶ ἀπεκήρυξαν σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν καθαρὰν ἰδέαν, ἣν πᾶν ὄν λογικὸν συλλαμβάνει περὶ τῆς αἰωνίου Προνοίας τῆς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγούσης αὐτό.

Ἐμ. Γιαρρακόπουλος.

τοῦ Γύγη, προσνεγκόντος αὐτοῖς 6 κόπελλα χρυσᾶ, ἐγνωμοδοτήσαν ὑπὲρ αὐτοῦ.

(3) Ὁ Ἡρόδοτος ὅστις εἶχε σπουδάσει παρὰ τοῖς ἱερεῦσι βεβαίως τὸ γεγονός τοῦτο. Ἄλλως τε εὐρίσκωμεν τραγῆν τοῦτου ἀπόδειξιν ἐν τοῖς ἱστοροῦμένοις περὶ τοῦ Μοῦνδου Ὁ νέος οὗτος, ἀνατραφεὶς ἐν μέσῳ τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν κακοφυγημάτων, ἄτινα ἐπεκράτουν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Τιβερίου Κλαυδίου, ἠβουλήθη νὰ ἀτιμάσῃ τὴν Παυλίην, σύζυγον τοῦ διοικητοῦ τῆς Συρίας Σατουρνίνου. Ὅπως δ' ἐπιτόχη τοῦ ποθομένου, συνανοήθη μετὰ τῶν ἱερέων τῆς Ἰσιδος, οἵτινες ἀνήγγειλαν τῇ Παυλίῃ ὅτι ὁ θεὸς Ἄνουβις ἐπέθυμι νὰ τὴν ἴδῃ. Ἡ λίαν εὐπιστος ἀλλὰ τιμία ῥωμαῖς μετέβη νύκτωρ εἰς τὸν ναόν. Τὴν ἐπιούσαν ὠμολόγησεν αὐτῇ τὰ γενόμενα τῇ σύγγῃ αὐτῆς, ὅστις ἄμεσως τὰ ἐκοινοποίησε τῇ Αὐτοκράτορι. Ὁ Τιβερίος διέταξεν αὐθροεῖ νὰ

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ ΚΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Ἡ ἀρχὴ τῆς Νέας Ὑόρκης ἀνάγεται εἰς τὸ 1614 καὶ τὰ θεμέλια τῆς μελούσης μεγαλοπόλεως ἔθηκαν πρῶτοι οἱ Ὀλλανδοὶ, ἀποκαλέσαντες τὸ πόλισμα Νέον Ἀμστελοδάμον· πλησίον δ' αὐτοῦ, ἦτοι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Οὐδσωνος (α), συνέστησαν καὶ ἕτερον κατάστημα, σταθμὸν στρατιωτικὸν τουτέστι καὶ ἐμπορεῖον, τὸ Φόρτ Ὀράνζ· ἀλλ' οἱ γείτονες Ἀγγλοὶ, οἱ πρὸ ἱκανοῦ χρόνου ἀποκατασταθέντες ἐν Ἀμερικῇ, δὲν εἶδον μὲ καλὸν ὄμμα τὴν ἔλευσιν τῶν Ὀλλανδῶν, καὶ ἐν ἔτει 1664 διὰ λόγους μηδαμινούς ἤρπασαν τὰς κτήσεις αὐτῶν, τὰς γνωστὰς τότε ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέα Ὀλλανδία. Μετὰ τινὰ ἔτη οἱ Ὀλλανδοὶ ἐγένοντο καὶ αὐθις κύριοι τῶν κτήσεων τῶν, ἀλλ' οἱ Ἀγγλοὶ ἀποκατέστησαν ὀριστικῶς τῷ 1674 καὶ μετέλλαξαν τ' ὄνομα τοῦ Νέου Ἀμστελοδάμου εἰς Νέαν Ὑόρκην καὶ τὸ τοῦ Φόρτ Ὀράνζ εἰς Ἀλμπάνυ.

Ἡ πόλις ἐκτίσθη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Οὐδσωνος ἐπὶ τῆς νήσου Μαναττάν, ὅτε δὲ διετέλει ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ὀλλανδῶν μόνις ἠρίθμει ἑκατοντάδας τινὰς τολμηρῶν ἐμπόρων, οἵτινες ἐμπορεύοντο πρὸς τοὺς Μοσχῶν καὶ τοὺς Μοϊκανοὺς, τοὺς Ἰνδοὺς δηλ. τῶν ἱροικῶν

ἀπαγγονίσωσι τοὺς ἱερεῖς, νὰ κατεδαφίσωσι τὸν ναόν, καὶ νὰ ῥίψωσιν εἰς τὸν Τιβερίον τὸ ἀγαλμα τῆς Ἰσιδος, τὸν δὲ Μοῦνδον εἰς ἑξορίαν κατεδίκασε.

(α) Τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἀμερικῆς ἀνεκάλυψε τῷ 1609 ὁ ἐν ὑπηρεσίᾳ τῆς Ὀλλανδίας διατελὼν Ἀγγλος θαλασσοπόρος Ἐρρίκος Οὐδσων ἐν ᾧ ἀνεζήτει, μετὰ τὸσους ἄλλους, τὴν περιφημὸν διάβασιν, ἣτις ἔμελλε νὰ φέρῃ εἰς Ἀμερικῆς κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰς Ἰνδίας· εἰς αὐτοῦ δ' ὠνομάσθη καὶ ὁ ποταμὸς Οὐδσων ἢ Οὐδσωνίσις.

καὶ ἀλγογκινῶν ἐθνῶν, διφθέρας καὶ ἰδίως καστῶρων δέρματα. Οἱ τοῦ Φόρτ Ὀράνζ καὶ τοῦ Νέου Ἀμστελοδάμου ἐμποροὶ ἀντήλλασσον τὰς διφθέρας αὐτὰς πρὸς ὄπλα, πολεμφοδία καὶ οἰνόπνευμα, τὰς δὲ διφθέρας ἔστελλον εἰς τὰς Κάτω Χώρας, ὅθεν ἐπορίζοντο τροφίμα, ποτὰ διάφορα καὶ ἄνδρας ἐργατικούς. Μετ' ὀλίγον ἤρξαντο καλλιεργοῦντες καπνὸν, ὄσπρια, σίτον καὶ τρέφοντες ζῶα. Διοικηταὶ ἐξ Εὐρώπης στελλόμενοι ἢ ὑπὸ τῶν ἀντιβασιλέων διοριζόμενοι διείπον τὰ τῆς μικρᾶς ἀποικίας, φρούριον δὲ, οὗ τὰ ἔχνη καὶ σήμερον φαίνονται, ἐδέσποζε τῆς εἰσόδου τοῦ Οὐδσωνος.

Οἱ κάτοικοι ταχέως πύξθησαν καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἀγγλικῆς κυριαρχίας συνεποσούντο εἰς τινὰς χιλιάδας. Τὸ ἐμπόριον ἤρχισε ν' ἀναπτύσσεται πολὺ, διὸ συνέστησαν ἀγορὰν δούλων καὶ ἐξέδωκαν ἐφημερίδα. Ἐπὶ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου (1776) ἡ Νέα Ὑόρκη διετέλεσε τὸ μέρος, εἰς ὃ συνεκεντρούντο αἱ ἀγγλικαὶ στρατιωτικαὶ δυνάμεις, καὶ μόνις ἐξεκενώθη τῷ 1783, ὅτε ὑπεγράφη ἡ εἰρήνη.

Τῷ 1793 ἡ πόλις ἠρίθμει 35,000 κατοίκους, ὃ δὲ πληθυσμὸς ὑπερβαίνει ἤδη τὸ ἐν ἑκατομμύριον!

Τὸ φρούριον, ἐν ᾧ διέμενε ποτε ὁ διοικητῆς, σήμερον ὀνομάζεται *Castle Garden*: εἶναι δὲ ὅλως μεταβεβλημένον καὶ χρησιμεύει ὡς ἀποβάθρα τῶν ἀπέιρων μεταναστῶν, οἵτινες ἔρχονται ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν τῆς ὑψηλίου ἵνα ζητήσωσι καλλιτέραν τύχην. Τὸν ἀσφαλῆ ὄρμον διαπλέουσιν ἑκατοντάδες πλοιαρίων καὶ πολλὰ ἀτμοβάρεις ὀμολογουμένως δὲ τὸ θέαμα εἶναι μαγευτικώτατον.

Ἡ πρὸ τοῦ ὄρμου μεγάλη ὁδὸς δὲν περιγράφεται, διότι ἡ κίνησις εἶναι ἀένναος, καὶ τοιαύτην οὐδ' εἰς αὐτὸ τὸ περίφημον Ἄστυ τοῦ Λονδίνου ἀπαντᾷ τις. Ὅχηματα διαφόρων εἰδῶν, φορτηγοὶ ἄμαζαι τρέχουν ὀλονέν, καὶ μόνις οἱ πεζοὶ δύνανται νὰ διαβαίνωσιν ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων· οὐδεμίαν ὄμως ἀπαντᾷ τις γυναῖκα ἐν τῇ

Πλατεία ὀδῶ (Broadway), ὡς καλοῦσιν αὐτὴν. Ἡ κίνησις αὕτη διαρκεῖ ἐπὶ ὀκτὼ συνεχεῖς ὥρας εἰς ἑκτασιν ἐπέκεινα τῶν τεσσάρων χιλιαμέτρων, ἦγουν ἀπὸ τοῦ Προμαχῶνος μέχρι τῆς *Union Square*. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις ὁδοῖς ἡ αὕτη παρατηρεῖται κίνησις καὶ ὁ θόρυβος καταπαύει τὴν Κυριακὴν μόνον, ὅτε τὰ πάντα ἡρεμοῦσιν ἐν τῇ ἀπέιρῳ πόλει, ὅπου τὰ παραγγέλματα τῆς Γραφῆς εἰσὶ σεβαστά.

Ὅπου στρέψῃ τις τοὺς ὀφθαλμοὺς βλέπει ἐργαστήρια μὲ ἐπαγωγὸς ἐπιγραφὰς καὶ σημείωσιν τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων καὶ καταστήματα ἢ γραφεῖα ἐμπόρων, οἰκονομολόγων καὶ λοιπῶν. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ἐκεῖνῃ, τῇ πάλαι προσφιλεῖ τοῖς ἀριστοκράταις, ὅλα τὰ δωμάτια τῶν οἰκιῶν μετεβλήθησαν εἰς γραφεῖα καὶ μόνις τοῦ φύλακος ἢ οἰκογένεια εὐρίσκει μέρος ἐν ᾧ νὰ κατοικῇ. Τὸ ἰσόγειον καὶ τὸ ὑπόγειον εἰσι προωρισμένα δι' ἀποθήκας, ἦτοι διὰ νὰ θέτωσι πραγματείας· πρὸς μετακίνησιν δ' αὐτῶν θέτουσιν εἰς ἐνέργειαν διαφόρους μηχανὰς, διότι οἱ ἀχθοφόροι εἶναι καὶ ὀλίγοι καὶ ζητοῦν ἀδράν πληρωμῆν, τῶν πολλῶν ἐργατῶν ἀποστρεφόμενων τὴν τοιαύτην ἐργασίαν.

Ἡ *Wall-street* εἶναι ἡ συνοικία τῶν οἰκονομολόγων, τὸ κέντρον τῶν τραπεζιτικῶν ἐργασιῶν, ὡς καὶ δύο ἢ τρεῖς ἄλλαι παρακείμεναι ὁδοί. Ἐν τῇ γωνίᾳ ἐκεῖνῃ τῆς πόλεως χιλιάδες συναλλαγμάτων ὑπογράφονται καθ' ἑκάστην καὶ ἐκκαθαρίζονται (εἰς δωμάτιον τῶν ἐξοφλήσεων λεγόμενον) 470 δισεκατομμύρια φράγκων κατ' ἔτος! Ἐξήκοντα τραπεζιτικὰ καταστήματα ἀνταλλάσσωσι καθ' ἑκάστην τὸ χαρτίον τῶν καὶ δι' ἀνταποδόσεων γραμματίων, ἃς ἐπιφέρουσι φυσικῶ τῷ λόγῳ αἱ ἐμπορικαὶ καὶ τραπεζιτικαὶ σχέσεις, κατορθοῦσι νὰ πληρῶνωσιν ἄνευ χρημάτων τρόπον τινά. Κατὰ τὸ 1874 ἐπὶ ποσοῦ συναλλαγῶν 470 δισεκατομμυρίων μόνις ἐπληρώθησαν εἰς μετρητὰ 5 δισεκατομμύρια, διὰ δὲ τ' ἄλλα ἀντηλλάχθησαν χαρτῖα ἢ γραμμάτια. Ἡ εὐφροσύνη αὕτη

ἐφεύρεσις τῶν ἐξοφλήσεων εἰσῆχθη ἐξ Ἀγγλίας ἀπὸ τοῦ 1853.

Παρὰ τῷ καταστήματι τῶν ἐξοφλήσεων, εἰς μέρος ὅπου καλοῦσι δωμάτιον χρυσοῦ ἢ Χρηματιστήριον, διαπραγματεύονται καθ' ἑκάστην, ἀπὸ τῆς δεκάτης ἐωθινῆς ὥρας μέχρι τῆς δευτέρας μετὰ μεσημβρίαν, τὴν ὑπερτίμησιν τοῦ χρυσοῦ — διότι ἀπὸ τοῦ τελευταίου πολέμου τὸ χαρτονομίσμα εἶναι ἢ βῆσις τοῦ νομισματικοῦ συστήματος — καὶ τὴν ἀξίαν τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν τῆς κυβερνήσεως καὶ μετοχῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, σιδηροδρόμων, διωρύχων, μεταλλείων· ἀδύνατον δὲ νὰ περιγράψῃ τις τὸν θόρυβον ὅστις ἐπικρατεῖ περὶ μεσημβρίαν. Ὁ ἀγνοῶν τί συμβαίνει ἤθελεν ἐκλάβει τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους τρελλούς· ἄπορον δ' ἀληθῶς πῶς συνεννοοῦνται ἐν μέσῳ τῶσδε θορύβου.

Τὸ Χρηματιστήριον εἶναι μεγαλοπρεπῆς οἰκοδομὴ ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ Wall-street. Εἰς τοὺς ἐκ τοῦ προχείρου ἀναδειχθέντας ἑκατομμυριοῦχος ἐκείνους ἀπαιτοῦνται μέγαρα καὶ δι' αὐτὰς τὰς τραπεζιτικὰς ἐργασίας τῶν. Ὁ οἰκονομολόγος Φίλακ, ὁ ἱταμὸς ἐκείνος τυχοδιώκτης, ὃν σφαῖρα ἀντεραστοῦ καὶ ἀνταγωνιστοῦ ἐνταυτῷ ἐν ταῖς τραπεζιτικαῖς ἐπιχειρήσεσιν ἔρριψε νεκρὸν πρὸ δύο ἐτῶν, πρῶτος ἔδωκε τὸ παράδειγμα ἀνεγέρσεως τοιούτων μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν. Τοῦτον ἐμιμήθη ὁ Τζαὶ Κοὺκ, ὅστις τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1873 ἔπεσε τὴν πτώσιν ἐκείνην τὴν ἐπενεγκοῦσαν τόσας ἄλλας, ὧν ἔνεκεν οἱ οἰκονομολόγοι ὑπὸ πανικοῦ κατελήθησαν φόβου καὶ τὸ Χρηματιστήριον τῆς Νέας Ὑόρκης ἐδέησε νὰ κλείσῃ ἐπὶ δέκα ἡμέρας, ἵνα κατευνασθῇ ἡ κρίσις ἢ μέχρι τοῦδε διαρκούσα ἐν Ἀμερικῇ. Καὶ ἄλλοι δὲ τραπεζίται ἠκολούθησαν τὸν συρμόν καὶ ἤγειραν ναὸν εἰς τὴν οἰκονομίαν ἢ τὸν πλοῦτον. Ἐν Λονδίῳ καὶ Λιβερπούλ, τοῖς ἀντιζήλοις αὐτοῖς τῆς Νέας Ὑόρκης, σοὶ δίδουσι κάθισμά τι εἰς τὸ κεκοιναμένον ἢ σκοτεινὸν γραφεῖον τοῦ τραπεζίτου, ἀλλ' ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κάθησαι ἐπὶ θρόνου πολυ-

τελοῦς ἐν αἰθούσῃ πλουσιῶς κεκοσμημένῃ καὶ καταφώτῳ.

Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τὰ πάντα θέλουσιν ἀναπαυτικά. Ἐνῷ οἱ ἄγρυπνοι συναλλαγματομεσίται τοῦ Χρηματιστηρίου σημειοῦσιν ἐν τῷ προχείρῳ τὴν ὑποτίμησιν ἢ ἀνατίμησιν τῶν διαφόρων ἀξιών, ὁ τραπεζίτης δὲν ἔχει ἀνάγκην τόσων πραγμάτων ἵνα μάθῃ τὰς διαφόρους φάσεις αὐτῶν. Τηλεγραφικὸν σύρμα, ἀπολήγον εἰς γωνίαν τῶν γραφείων του, οὗ ὁ θόρυβος σὲ προειδοποιεῖ ὡς τοῦ ὁρολογίου ὁ κτύπος ὅτι ἔχει νὰ σοὶ μεταδώσῃ πληροφορίας, ἐκτυπῶναι ἀδιαλείπτως σχεδὸν ἐπὶ ταινίας χάρτου, ἐκτυλισσομένης πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, τὴν τιμὴν ὄλων τῶν ἀξιών ἐν ᾧ χρόνῳ ἐκφωνεῖται ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ· δὲν παραλείπει δὲ καὶ τὰς ἐξ Εὐρώπης ἢ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀφιχθείσας τηλεγραφικὰς εἰδήσεις, καὶ ἕκαστος δύναται νὰ εὐρῆ ἐν τῷ μηχανισμῷ αὐτῷ, τῷ ὑπάρχοντι εἰς ὅλα τὰ γραφεῖα, τὴν πληροφορίαν δι' ἣν ἐνδιαφέρεται. Ἀλλὰ καὶ ἄλλη χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ γίνεται. Εἰς τινὰ λ. χ. καταστήματα ὑπάρχει σήμαντρον χρησιμεῖον εἰς τὸ νὰ εἰδοποιῇ ἀμέσως τὴν ἀστυνομίαν, ἂν τυχὸν ἐνεργηθῇ κλοπὴ ἐν τῷ καταστήματι ὑπὸ δολίου θαμῶνος. Εὐθὺς τότε προσέρχεται ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος καὶ ὁ κλέπτης συλλαμβάνεται ἐπ' αὐτοφῶρον.

Εἰς τοὺς ἀενάως κινουμένους ἀνθρώπους αὐτοῦς ἀπαιτεῖται τὸ ἀκαριαῖον τοῦ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος. Ὁ πλουσιώτατος τῶν τῆς Νέας Ὑόρκης ξενοδόχων, ὁ Δελμόνικος, ὁ πολλὰ κεκτημένος ἑκατομμύρια καὶ παρ' ᾧ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς Wall-street καὶ τῶν παρακειμένων ὁδῶν περὶ τὴν μίαν ὥραν ἔρχονται νὰ προγευματίσωσιν ἐν σπουδῇ καὶ ὄρθοι καὶ νὰ πῶσιν τι, ἐπροθυμοποιήθη νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ κατάστημά του τὸν πολύτιμον τηλεγραφόν, τὸν σημειοῦντα τὰς διακυμάνσεις τοῦ Χρηματιστηρίου. Τὸ σύρμα εὑρίσκειται εἰς πρόδομον κομψότατον· νομίζει δὲ ὁ ἐν τῷ κατακεκοσμημένῳ προδόμῳ εἰσερχόμενος ὅτι βλέπει ναῖσκον Ἑλληνικὸν

ἢ Ἰταλικόν. Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ὁ Βάτελ οὗτος τῆς Νέας Ὑόρκης κερδαίνει δέκα χιλιάδας φράγκων καθ' ἑκάστην.

Ἄλλ' ἐνῷ πυρετοφόροι παῖκται συμβουλεύονται τὴν ἀδιαλείπτως ἐργαζομένην μηχανὴν, εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ἐστιατήριον. Εἰδοποίησις προσκαλεῖ τοὺς εἰσερχομένους, ὅσοι μασσῶσι καπνὸν, νὰ εὐαρεστηθῶσι νὰ σεβασθῶν τὰ μάρμαρα. Ἄπαντες ἐσθίουσιν ὄρθοι, φέροντες τοὺς πῖλους ἐπὶ κεφαλῇ· μόλις δ' ὀλίγοι ἄβροὶ κάθηνται εἰς στενὴν γωνίαν τραπεζῆς. Ἐπὶ τραπεζῆς εἰσὶ τεταγμένα πλείστα ὄσα ἐδέσματα ἐρεθίζοντα τὴν ἕρξιν παντὸς ἀνθρώπου σπουδῆς δεομένου, ἥτοι ἀφύαι τεταριχευμένοι, κρύα κρέατα, σαλάται, ζωμὸς ἀπὸ ὄστρεϊδία, ἐν ᾧ ἐπιπλέουσι μικρὰ δίπυρα, πολυειδῆ γλυκίσματα, κτλ. κτλ., ἅτινα οἱ πειναλέοι καταβροχθίζουσι διὰ μιᾶς· μετὰ τὰ ἐδέσματα ἔπονται παντοῖα ποτὰ, καμπανίτης καὶ ἄλλοι οἶνοι, οὐδίσκῃ, αἶ.λ., πόρτερ καὶ ζῦθος γερμανικὸς, καὶ παρὰ ταῖς ποτοῖς αὐτοῖς εὐρίσκειται λάγνηος ὕδατος ψυχροῦ διὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς νηφαλιότητος. Προσεκτικὸι οἰνοχόοι κερνῶσι τὰ ποτὰ ἢ σοὶ μεταδίδουσι τὴν φιάλην, ἂν ἀσχολῶνται εἰς τὸ νὰ προπαρασκευάσωσι δι' ἄλλους ποτὸν μικτόν, ὑπερ τὸσον προσφιλες εἶναι τοῖς Ἀμερικανοῖς. Ἀφοῦ δὲ πῖωσι, λαμβάνουσι σιγάρον τῆς Ἀβάνας, ὅπερ μᾶλλον μασσῶσιν ἢ καπνίζουσι, καὶ τρέχουσι πάλιν εἰς τὸ Χρηματιστήριον, ὅπου μένουσι μέχρι τῆς τετάρτης ὥρας. Οὐδεὶς ὀμιλεῖ, οὐδεὶς γελά· διότι ταῦτα θεωροῦνται χρόνου ἀπώλεια.

Ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ ὑπάρχουσι καὶ τὰ Καταλλακτήρια τῶν βαμβακίων, γεννημάτων, ἀλατισμένων κρεάτων, πετρελαίου, καπνῶν, ὅπου καθ' ἑκάστην πωλοῦνται καὶ ἀγοράζονται πραγματεῖαι ἀξίας πολλῶν ἑκατομμυρίων δολλαρίων, πάσης φύσεως τράπεζαι, γραφεῖα σιδηροδρόμων, ἀτμοπλῶν, ὑποθηκῶν, παραγγελιῶν κτλ. ἐπίσης δ' εὐρηνται καὶ τὰ λεγόμενα safe deposits (κατάστημα παρα-

καταθηκῶν) ἐν οἷς ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς κατὰ μῆνα ἐταιρεῖται, ἔχουσαι τὴν ἀδειαν τῆς ἐξουσίας καὶ ἐγγεγραμμέναι εἰς βιβλίον ἐπὶ τούτῳ ὀρισμένον, σοὶ ἐνοικιάζουσι κιβώτιον — εἶδος συρταρίου ἐκ χάλυβος (συρταρίου ἠριθμημένου) — ὅπερ εἶναι ἐκτισμένον εἰς ὑπόγειον τοῖχον ἐκ γρανίτου. Ἐκεῖ θέτεις ἢ κρύπτεις ἐγγράφα ἢ πολύτιμα πράγματα, ἅτινα ἐπιποθεῖς νὰ μὴ ἦναι ἐκτεθειμένα εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ πυρὸς ἢ τῶν κλεπτῶν. Ἡ ἐταιρεία σοὶ δίδει τὴν κλεῖδα, ἣν ἀδύνατον νὰ παραποιήσῃ τις, ἂν δὲν ἔχη τὸ πρότυπον, καὶ ὁσάκις θέλῃς, ἔρχεσαι νὰ ἐπιθεωρήσῃς τὸ κιβώτιόν σου, ὅπερ μεταφέρεις εἰς γραφεῖον κεκλεισμένον, ὅπου οὐδεὶς σὲ βλέπει, καὶ ἐκεῖ μετρᾷς τὰ ἐγγράφα καὶ λαμβάνεις οἷς θέλεις σημειώσεις. Οὐδεμίαν σοὶ δίδουσι ἀπόδειξιν ἢ ἐγγύησιν διὰ τὴν παρακαταθήκην, ἀλλ' ἄγρυπνοι φύλακες νύκτα καὶ ἡμέραν φυλάττουσιν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ καταστήματος, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἄχρι τοῦδε κλέπτης ἀπεπειράθη νὰ εἰσδύσῃ, καὶ ὅλα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα εἰσὶ διατεταγμένα κατὰ ἐνδεχομένης πυρκαϊᾶς, ἂν ποτε πυρκαϊὰ ἦναι δυνατόν νὰ ἐκραγῇ εἰς τὰ ἐκ γρανίτου καὶ χάλυβος ὑπόγεια αὐτά. Λέγεται ὅτι ἡ ἰδέα τοιούτων ἐταιρειῶν παρακαταθήκης ἤλθεν ἐξ Ἀγγλίας, διότι δὲν ὑπῆρχον πρὶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ· σήμερον ὅμως ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Πλατεῖαν ὁδὸν δώδεκα καταστήματα, ἅτινα δίδουσι καλὰ μερίσματα εἰς τοὺς μετόχους.

Πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος (ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ) κεῖται εὐρὺ ἐκ γρανίτου οἰκοδόμημα, ρυθμοῦ σοβαροῦ, λίαν τιμῶντος τὴν ἀμερικανικὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Αὐτοῦ πρόκειται νὰ ἐγκαθιδρυθῶσιν ὀριστικῶς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ τὸ τελωνεῖον· πλησίον δὲ κεῖται καὶ τὸ Δημαρχεῖον. Οὐ μακρὰν εὐρηνται τὰ μεγαλοπρεπῆ γραφεῖα τῶν μεγαλειτέρων τῆς Νέας Ὑόρκης ἐφημερίδων, ἢ δὲ λαμπρὰ πρόσσφισ τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν οἰκοδομῶν ἐπισκιάζει τὴν τῶν δημοσίων. Ἐκεῖ

εκδίδονται ὁ *Κήρυξ*, ὁ *Χρόνος*, τὸ *Βῆμα* καὶ ἡ *Ἐφημερίς τοῦ Κράτους* (*Staats Zeitung*), ἡ τελευταία γερμανική. Τῶν ἐφημερίδων τούτων τινὲς ἐκτυποῦσιν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας φύλλων τὴν ἡμέραν καὶ ἐνίοτε περιέχουσι δεκάδες στήλας κειμένου καὶ εἰδοποιήσεων εἰς πυκνοτάτους χαρακτῆρας. Ἡ τιμὴ τῶν εἶναι μετρία — 3 ἢ 4 ἑκατοστὰ τοῦ δολλαρίου τὸ φύλλον. Ὁ *Χρόνος* καὶ ὁ *Κήρυξ* τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπερτεροῦσι τοῦ λονδινίου *Χρόνου*, ἡ δὲ αὐτόματος μηχανὴ, ἡ ἐκτυπούσα τὸν *Κήρυκα* καὶ ἡ ἐνεργοῦσα μόνη ὄλην τὴν ἐργασίαν, εἶναι ἡ ταχυτάτη καὶ ἰσχυρωτάτη πασῶν ὕσας ὁ ἄνθρωπος εἶδεν ἄχρι τοῦδε.

Γνωστὸν ὅτι ὁ ἀμερικανικὸς τύπος τιμὴν θεωρεῖ τὸ νὰ διατελῇ φρουρὸς ἀγρυπνος τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ νὰ ᾖ ἐνήμερος τῶν διατρεχόντων. Πανταχοῦ, εἰς ἀμφότερα δηλ. τὰ ἡμισφαίρια, ἐξαπέστειλε τὸ τάγμα τῶν ἀπολωλότων τέκνων του, τοὺς ἀτάκτους ἐκείνους οὓς ἀποκαλοῦσι *συντάκτας ἐκθέσεων* (*reporters*), οἵτινες ἐντολὴν ἔχουσι νὰ ἀφηγῶνται τὰ πάντα καὶ οὓς οὐδὲν διαφεύγει. Τινὲς αὐτῶν εἰσὶ πρώτης τάξεως παρατηρηταί. Οὐδεμιᾶς πρὸς τοῦτο φείδονται δαπάνης αἱ ἐφημερίδες καὶ ἀπολαύουσι κέρδη μέγιστα ἐνίοτε δὲ ἔλαβον καὶ μετέδωκαν εἰδήσεις πολιτικὰς πρὶν ἢ αὐταὶ αἱ κυβερνήσεις μάθωσι τι. Ἐπὶ τοῦ πολέμου πρὸς τὴν Ἀβουσσινίαν πρῶτος ὁ *Κήρυξ* μετέδωκε τῇ Ἀγγλίᾳ τηλεγράφημα δι' οὗ ἠγγέλλετο ἡ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἄλωσις τῶν Μαγδάλων, καὶ ὁ *Κήρυξ*, ἡ εἰς τῶν συντακτῶν του, διάστημα καταστάς ἐκτοτε, ὁ Κ. Στάνλυ, εὖρε τὸν Λιθιγκῶνα, ὃς ἀπὸ χρόνων ἐθεωρεῖτο ἀπολεσθεὶς εἰς τὰς μεγάλας λίμνας τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Τὸν *Κήρυκα* συνέστησεν ὁ Κ. Μπέννετ, πτωχὸς Σκώτος μετανάστης, ὃς εἰς ἀπέκτησε κολοσιαιάν περιουσίαν καὶ ὅστις ἀπέβιασεν ἐσχάτως, καταλιπὼν τὴν ἐφημερίδα εἰς τὸν υἱὸν του. Ὑπολογίζουσιν ὅτι μόνον ἐκ τῶν εἰδοποιήσεων κερδαίνει κατ'

ἔτος 10 ἑκατομμύρια φράγκων. Ὑλὴ τῆς ἐφημερίδος ταύτης περιεργατάτη, ἀπαντωμένη εἰς τὴν πρώτην στήλην, εἶναι τὰ προσωπικά. Οἱ ἐρωτόληπτοι μετ' ἐπιμονῆς ἀκαταπαύστου ἀποκαλύπτουσι τὰ βάσανά των καὶ ζητοῦσι συνεντεύξεις, κτλ.

Ὁ *Κήρυξ*, καίπερ δημοκρατικὸς, ἀπέκρουσεν ἐντόνως τὴν ἐκ τρίτου ἐκλογὴν τοῦ στρατηγοῦ Γράν εἰς τὴν προεδρίαν τῆς δημοκρατίας καὶ πρῶτος κατέδειξε τοὺς κινδύνους τοῦ καισαρισμοῦ, ὑφ' οὗ ἠπειλεῖτο ἡ ἀμερικανικὴ δημοκρατία. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐφημερίδος ἐπέτυχε πληρῆστα, διότι ὁ στρατηγὸς Γράν δημοσίᾳ ἀνήγγειλε διὰ τῶν φίλων του ὅτι, πιστὸς διατελὼν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Οὐασινγκτῶνος καθιερωθέντα προηγούμενα, δὲν θὰ κατέλιθαι καὶ τρίτον εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα.

Ἐὰν ὁ *Κήρυξ* ᾖ ἐντυχεῖς ἀντίπαλος τοῦ *Χρόνου* τοῦ Λονδίνου, τὸ *Βῆμα* δὲν ἔχει ἀντίζηλον ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις διὰ τὴν εὐστάθειαν, τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν τιμιότητα τῶν συντακτῶν του. Ὁ ἀποβιώσας Ὁράτιος Γκρήλυ, ὁ ἄριστος ἐφημεριδογράφος καὶ ἐνταυτῷ ἄριστος ἀγρονόμος, ὁ παρ' ὀλίγον κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας νὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ στρατηγοῦ Γράν, διετέλεσε μέχρι τοῦ θανάτου του ἡ ψυχὴ τοῦ *Βήματος*. Πρῶτος αὐτὸς ἐκήρυξε τὴν χειραφέτησιν τῶν δούλων καὶ ἐκήρυχθη κατὰ τῶν Νοτίων, καὶ πρῶτος αὐτὸς πρὸ τεσσάρων ἐτῶν κατήγγειλε δημοσίως τοὺς δόλους ἀναιδοῦς δημοχρίας καὶ ἐπλήρωσεν ἐκ τοῦ βαλαντίου του ἀντίγραφον παραπεποιημένων βιβλίων, ἅτινα ἐπέτρεψαν αὐτῷ νὰ πείσῃ τὸ δικαστήριον περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν κατηγορουμένων καὶ νὰ τιμωρηθῶσιν οὗτοι. Τὸ δημόσιον ἐσέβητο τὸν ἄνδρα, ὅστις ἦν ὀπωσοῦν παραδοξολόγος καὶ εἶχε τρόπους ἀπρηχαιωμένους, διότι ἐγνώριζεν αὐτὸν ἀκέραιον ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς ὁ μεταγενέστερος Φραγκλίνος τῆς Νέας Ὑόρκης.

Τὰ ξενοδοχεῖα εἰσιν ἄριστα, πλεῖστα δ' αὐτῶν διατελοῦσιν ἀνοικτὰ ἡμέραν καὶ νύκτα. Αἱ οἰκοδομαὶ εἰσι μεγαλοπρεπεῖς καὶ εὐρίσκει ὁ προσερχόμενος πᾶσαν ἀνάπαυσιν. Κλίμακες κουφαί, τάπητες ἀναπαυτικοί, λαμπρὰ ἐστιατόρια, δωμάτια ἰδιαίτερα διὰ τοὺς ἔδοιπόρους, τὰς ἀποσκευὰς των, τοὺς ὑπρέτας των, αἰθουσαι ὑποδοχῆς, κυλικεῖα ἢ δωμάτια ἰδιαίτερα διὰ τὰ ἐνδύονται καὶ κοσμεῖνται αἱ κυραὶ — τὰ πάντα ὑπάρχουσι δὲν παρέλειψαν δὲ καὶ ἰδιαίτερον πάτωμα διὰ τοὺς νεογάμους. Ψυχρὸν καὶ θερμὸν ὕδωρ ἀνέρχεται καὶ εἰς τὸν ἐλάχιστον δόμον καὶ φωταερίον φωτίζει τὰ πάντα — τοῦ σπερμασοκηρίου, ὅπερ εἶναι σύνηθες ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς ξενοδοχείοις, ὄντος ἀγνώστου Ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει γραφεῖον ἐν ᾧ σοὶ δίδουσιν εἰσιτήριον διὰ σιδηρόδρομον ἢ ἀτμόπλουον, κουρεῦς, ἐφημεριδοπώλης, ἔμπορος ἀντικειμένων τοῦ συρμοῦ ἢ ἀθυρμάτων, ἀδαμαντοπώλης, σιγαροπώλης, φαρμακοποιὸς, ράπτης, πιλοποιός. Τὰ ἰδιαίτερος ἐν αὐτῷ τῷ ξενοδοχείῳ πωλούμενα οἶνοπνεύματα καὶ ἄλλα ποτὰ εἰσιν ἄφθονα καὶ καλὰ, παρὰ τῷ δωματίῳ δ' αὐτῷ ὑπάρχει αἰθουσα μὲ ἐξ σφαιριστήρια.

Ἀπὸ τῆς πέμπτης ἐωθινῆς ὥρας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου γίνονται ἀληθῆ συμπίσια — παρατίθενται δὲ ἄριστον, γεῦμα, τέτι καὶ δεῖπνον καθ' ὠρισμένας ὥρας. Δύνασαι νὰ γευματίσῃς πεντάκις τῆς ἡμέρας, πεντάκις νὰ παρακαθίσῃς εἰς τὴν τράπεζαν μὴ ἐρυθρία δὲ, διότι πολλοὶ οὕτω πράττουσιν. Ἐπὶ χάριτος πελωρίου ὑπάρχουσιν ἐγγεγραμμένα ὅλα τὰ ἐδέσματα, ἐκλεξὼν ὅθεν ὅσα θέλεις, διότι οὐδεὶς ὑπάρχει περιορισμὸς, οὐδὲ λεπτόν θὰ πληρώσῃς περισσύτερον. Τὰ ἐδέσματα οὔτε τόσο καλὰ εἶναι, οὔτε τόσο καλῶς παρασκευάζονται, ἀλλὰ σοὶ τὰ παραθέτουσι κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν τρόπον, δηλ. πολλὰ διὰ μιᾶς, καὶ ἔχεις ἐνώπιόν σου φιάλας ὀλοκλήρου χημικοῦ ἐργαστηρίου ἕνα καρυκεύσεως αὐτὰ κατὰ τὴν ὀρεξίν σου. Οἱ ἐν τοῖς ξενο-

δοχείοις ὑπηρετοῦντες πληροῦνται καλὰ καὶ εἰς διευθυντῆς δύναται νὰ κερδαίνει μέχρι 2,000 φράγκων τὸν μῆνα.

Ὁ ἀφελὴς ξένος φυσικῶ τῷ λόγῳ στενοχωρεῖται ἐν τοιοῦτοις ξενοδοχείοις· ἀλλ' οὐδεὶς ἔχει καιρὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ παρατηρήσεις του ἢ τυχὸν τὰ παράπονά του, διότι οὐδένα διὰ τῆς βίας θέλουσι νὰ κρατήσωσι, καθ' ὅσον μάλιστα ἔχουσι περισσύτερους θαμῶνας ἢ ὅσους θέλουσιν. Ἐνῶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πρέπει ν' ἀφήσῃ εἰς τὴν θύραν τὸν ἴδιον σεαυτοῦ χαρακτῆρα, διότι εἶσαι πλέον ἀριθμὸς πληρόνων τόσα καθ' ἡμέραν, ἐκτὸς τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἐκτάκτων, ἅτινα ἀπαιτοῦσι δαπάνην πολλήν. Ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ ταύτῃ, ἡν ξενοδοχεῖα ἀποκαλοῦσιν, ὀφείλεις νὰ πληρώσῃς (ἐκτὸς τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἐκτάκτων) 4 — 5 τάλληρα καθ' ἐκάστην καὶ οὐδεὶς σοῦ ἀπαιτεῖ τι, οὐδὲ οἱ μικροὶ Ἴρλανδοὶ ἢ μαῦροί, οἵτινες καλῶς ἢ κακῶς σοὶ ὑπηρετοῦσιν ὀπωσῆποτε. Πολλὰ οἰκογένεια ἀγαπῶσι τὸν βίον αὐτὸν καὶ προθύμως κατοικοῦσιν εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, διότι εἶναι οἰκονομικώτερον εἰς τὰς οἰκογενεῖας νὰ διαμένωσιν ἐν αὐτοῖς ἢ νὰ διατηρῶσιν ἴδιον οἶκον, ἀπαιτοῦντα ἐπιπλα τοῦ συρμοῦ, συναναστροφὰς καὶ τόσα ἄλλα. Οἱ τοιαύτης φύσεως θαμῶνες, οἱ τῶσον πολυάριθμοι ἐν τοῖς ξενοδοχείοις ὅσον καὶ οἱ ἔδοιπόροι, ταχέως συνάπτουσι σχέσεις. Τὴν ἐσπέραν αἱ κυραὶ, φέρουσαι ἔνδυμα χοροῦ καὶ ἄνω ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ οὔσαι δεκαλιτέ, τρώγουσιν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, ἀλλὰ τρώγουσι μετὰ σπουδῆς, πίνουσι τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα ψυχρότατον ὕδωρ καὶ καμπανίτην, καὶ ἔπειτα ἐξέρχονται εἰς περίπατον ἐν ταῖς μακραῖς στοαῖς, ταῖς κεκοσμημέναις ἀπὸ κάτοπτρα καὶ λαμπρῶς πεφωτισμέναις· ἐκεῖ εἶναι τῶν ὄντι ἡ ἀγορὰ, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ματαιοφροσύνης. Οἱ ἄνδρες, ὅσοι δὲν θέλουσι νὰ ἐπιδειξώσιν ἑαυτοὺς, ἀφίνουσι τὴν συναναστροφὴν τῶν γυναικῶν καὶ ἀποσύρονται εἰς ἄλλο τοῦ ξενοδοχείου μέρος, εἰς τὸ

ἄπειρον προνόπιον τῆς εισόδου, ἵνα μασήσῃ σιγηλῶς τὸν καπνὸν τῶν ἐκεῖ δὲ στηρίζοντες τοὺς πόδας τῶν εἰς θρηκνία ἢ εἰς τὰ κάγκελα διέρχονται μόνοι ὀλοκλήρους ὄρας, ἀναπολοῦντες εἰς τὸν ἐγκέφαλόν τῶν τὰς πράξεις τῆς ἡμέρας ἢ ὄνειρευόμενοι, ἐν ᾧ κοιμῶνται, τὰς τῆς αὔριον.

Τὰ μεγάλα καταστήματα ἀνθαμιλλῶνται κατὰ τε τὴν πρόσοψιν καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν οἰκοδομῶν πρὸς τὰ καλλίτερα ξενοδοχεῖα. Ὁ περιφημὸς ἔμπορος νεωτερισμῶν Στούαρ, ὅστις ἀπὸ πτωχοῦ Ἰρλανδοῦ μετανάστου ἀπεδείχθη *πρίγκηψ ἔμπορος*, ἔχει δύο καταστήματα ἐν τῇ Πλατεῖᾳ Ὀδῶ — κτίρια μεγαλοπρεπῆ, ἐν οἷς ἄπειροι ὑπάλληλοι μετροῦσι, κόπτουσιν, ἐπισυνδέουσιν ἀπὸ πρῶτας μέχρι ἐσπέρας μεταξωτὰ ὑφάσματα καὶ πληθὸς ἄλλων γυναικείων λήρων — λέγεται δὲ ὅτι ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ ἔκλειε μὲ κέρδος 3 ἑκατομμυρίων ταλλήρων ἐτησίως.

Καὶ τὰ θεάτρα δ' εἰσὶ μεγαλοπρεπῆ λίαν καὶ τοιαῦτα ὑπάρχουσι πολλά. Εἰς τὴν διακωμωδοῦνται πρόσωπα σύγχρονα. Κυρίως εἰπεῖν, ἐθνικὸν θέατρον δὲν ὑπάρχει, οἱ δὲ καλλίτεροι ἠθοποιοὶ ἔρχονται ἐξ Εὐρώπης καὶ τὰ παριστάμενά εἰσι μεταφράσεις ἢ ἀπομιμήσεις ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Ἐκτὸς τῶν θεάτρων δὲ καὶ ἄλλαι διασκεδάσεις ὑπάρχουσιν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καὶ ὁ ἵππόδρομος τοῦ περιφήμου Βαρνοῦμ ἐπ' ἐσχάτων διεκρίθη λίαν. Ἐν κοινῶνίᾳ τόσον θρησκευτικῇ, κατὰ τὸ φαινόμενον τοῦλάχιστον, οἷα ἡ ἀμερικανικῇ, ὑπάρχει κανὼν τὰ θεάτρα νὰ διαμένωσιν τὴν Κυριακὴν κεκλεισμένα· ἀλλὰ πολλοὶ εὐρίσκουσι τρόπον ν' ἀνοίγωσιν αὐτὰ, ὁ δὲ τρόπος οὗτος δὲν πρέπει νὰ ξενίσῃ τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἀγγλοσαξόνων. Πρὸ πάντων πρέπει νὰ διατηρηθῶσιν οἱ τύποι ἀγγέλλουσι λοιπὸν πνευματικὴν συμφωνίαν, θρησκευτικὴν τοὔτεστι μουσικὴν, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ παιανίζουσι μελοδράματα καὶ ἄλλο.

Ἡ Νέα Ὑόρκη, ἢ κατ' ἀρχὰς κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς νήσου Μαναντάν, ἦν περικυκλωσὶ

τὰ ὕδατα τοῦ Οὐδσωνος καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ ποταμοῦ, ὀλονὲν ἐκτείνεται, ὑπερέβη δὲ τὸν ποταμὸν καὶ ἠνώθη πρὸς τὴν πλησιόχωρον κομητείαν τοῦ Οὐεστσέστερ· ἀλλὰ δὲν θὰ σταματήσῃ αὐτοῦ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ Βρωκλὸν, τὸ *Ἄστν τῶν Ἐκκλησιῶν*. Ἐπειδὴ τὰ τοῦ βίου εἶναι εὐθηνότερα εἰς Βρωκλὸν, ἐκεῖ διανυκτερεύουσι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων τῆς Νέας Ὑόρκης, οἵτινες τὸ πρῶτ' ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς ἐργασίας τῶν. Τὸ κυριώτερον κομητήριον τῆς Νέας Ὑόρκης εἶναι ἐπίσης ἐν τῷ Βρωκλῶν, ἀριθμοῦντι ἤδη 500,000 κατοίκων. Ὡστε μετὰ 20 ἔτη, ἅμα ἐνωθῇ ἡ Νέα Ὑόρκη πρὸς αὐτὸ, ὁ ὅλος πληθυσμὸς θ' ἀνέλθῃ εἰς 2 ἑκατομμύρια, εἰς 30 ἔτη εἰς 3 ἑκατομμύρια καὶ οὕτω καθεξῆς, ἕως οὗ ἡ Νέα Ὑόρκη ἀποκτήσῃ πληθυσμὸν μεγαλειότερον τοῦ Λονδίνου, ὅπερ ὑπερέβη, ὡς γνωστὸν, τὸ Μεκλίνον.

Οἱ κάτοικοι τῆς Νέας Ὑόρκης θεωροῦσιν ἀνεπαρκῆ τὴν δι' ἀτμῶν συγκοινωνίαν πρὸς τὸ Βρωκλὸν διὰ ἔξευξάν διαγεφύρας τὸν ἀνατολικὸν ποταμὸν. Τὰ ὑπόθεσθαι τῆς γεφύρας ἔχουσιν ὕψος μέτρων 85 ἀπὸ τοῦ ὕδατος, τὸ δὲ ὕψος τοῦ στρώματος εἶναι 40 μέτρων, ὥστε τὸ μεγαλιότερον πλοῖον δύναται νὰ διαβαίῃ ὑπὸ τὴν γιγαντιαίαν γέφυραν μὲ ἀναπεπταμένα ἰστία. Τὸ μήκος εἶναι 1800 μέτρων καὶ τὸ πλάτος 26· οὕτω δὲ θὰ δυνηθῶσιν νὰ κατασκευάσωσιν ἐπὶ τοῦ ἀριστουργήματος τούτου τῆς ἐπινοίας τῶν μηχανικῶν σιδηρόδρομον, ἀμαξιτὴν ὁδὸν καὶ πεζοδρόμιον. Ὅποια τῶντι καταπληκτικὴ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καὶ ὁποῖα ἡ ἀνάπτυξις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας! Ἡ κρεμαστὴ αὐτὴ γέφυρα εἶναι μοναδικὴ διὰ τε τὴν στερεότητα καὶ διὰ τὸ μήκος καὶ ὕψος τῆς.

Ἐν τοῖς νησιδίοις τοῦ Ἀνατολικοῦ, πέραν τοῦ Βρωκλῶν, ὑπάρχουσι τὸ σωφρονιστήριον, τὸ φρενοκομεῖον, τὸ νοσοκομεῖον τῶν μεταναστῶν καὶ διάφορα ἄλλα ἄσυλα ἢ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἅτινα τιμῶσι τὴν Νέαν Ὑόρκην.

Ἡ κίνησις τοῦ λιμένος τῆς Νέας Ὑόρ-

κης εἶναι μοναδική. Μόνον ἐξ Εὐρώπης καταπλέουσι τρία ἢ τέσσαρα ἀτμόπλοια καθ' ἑκάστην, οὐκ ὀλίγα δὲ εἶναι τὰ καταπλέοντα ἐκ Κίνας, Ἰνδικῆς, διαφόρων μερῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὡς καὶ τ' ἀποπλέοντα. Ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου 1872 μέχρι τῆς 30 Ἰουνίου 1873 κατέπλευσαν ἐν τῷ λιμένι 5700 πλοῖα, τόννων 4,300,000 (ἀτμόπλοια κατέπλευσαν ἐκ τοῦ Ὀκεανοῦ περὶ τὰ 4000, τόννων 2,460,000), ἐνῶ εἰς ὄλους τοὺς λοιποὺς λιμένας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν μόλις κατέπλευσαν 32,000 πλοῖα, χωρητικότητος 42 ἑκατομμυρίων τόννων. Σημειωτέον ὅτι τῶν ἀτμοπλῶν τῶν ὑπηρετούντων μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Εὐρώπης οὐδὲν εἶναι ἀμερικανικόν, ἐκ δὲ τῶν ἰστιοφόρων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ ξένη σημαία· τοῦτο δὲ συμβαίνει ἐνεκεν τῶν τελωνιακῶν, προστατευτικῶν καὶ ἀπαγορευτικῶν μέτρων, ἅτινα αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι παρεδέχθησαν μετὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ προαγάγῃ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῶν καὶ νὰ πληρώσῃ τὰ χρεῖα τῶν. Τὰ μέτρα ταῦτα ἔβλαψαν τὴν ναυτιλίαν, καίτοι προήγαγον πολὺ βιομηχανίας τινὰς, ἦτοι τῶν ὑφασμάτων, τοῦ σιδήρου, τοῦ χάλυβος καὶ τοῦ χαλκοῦ· συνετέλεσαν δὲ ἵνα αὐξηθῶσι τόσον τὰ ἡμερομίσθια, ὥστε οὔτε ἀτμόπλοιον συμφέρει νὰ ναυπηγηθῇ, οὔτε ἰστιοφόρον, ἅτινα εὐθηνότερον πολὺ ἐπιτυγχάνονται ἐν Εὐρώπῃ. Διὰ ταῦτα τὰ πρῶτην νυκθημερὸν ἐργαζόμενα ναυπηγεῖα τῆς Νέας Ἀμερικῆς ἀργοῦσιν ἤδη κατὰ μέγα μέρος καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ, « τὰ θαλασσοπούλια » αὐτὰ, οἵτινες εἶχον τὸν φοβερώτατον τῶν ἐμπορικῶν στόλων καὶ ἔπλεον ταχέως καὶ οικονομικῶς, παρεχώρησαν τὰ πρωτεῖα, διὰ παντὸς ἴσως, εἰς τοὺς Ἀγγλοῦς.

Ἡ συρροὴ τῶν πραγματειῶν ἐν τοῖς νεωρίοις καὶ τοῖς παραλίοις μέρεσι δὲν περιγράφεται· ἀτυχῶς ὅμως λίαν στενὸς εἶναι ὁ χώρος ἐν ᾧ ἀποβιβάζονται αὐταὶ ἢ φορτῶνται· δὲν ὑπάρχει δὲ καὶ ἡ δέ-

ουτα τάξις καὶ ἐπιτήρησις τῶν ὁδῶν ἀπὸ μέρους τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν, αἵτινες πολλάκις ἀπεδείχθησαν κακῆς πίστεως, σφετερισθεῖσαι τὰ χρήματα τῶν φορολογουμένων. Ὁ μὴ ἰδὼν τὴν κακὴν κατάστασιν τῶν προκουμαίων τοῦ Οὐδσωνος καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ ποταμοῦ, ὡς καὶ τῶν περικειμένων ὁδῶν, δὲν δύναται νὰ συλλαβῇ ἰδέαν ἀκριβῆ τῶν πραγμάτων. Ἐπ' ἐσχάτων ὁ Κήρυξ ἔλεγεν· « Ἡ Νέα Ὑόρκη δαπανᾷ περισσώτερα τῶν Παρισίων πρὸς διατήρησιν τῶν ὁδῶν τῆς, καὶ ὅμως τὸ λιθόστρωμα εἶναι μυριάκις χειρόν τῶν Παρισίων. » Τὰ κρεατοπωλεῖα μάλιστα καὶ ἰχθυοπωλεῖα εἶναι ἐλεεινά — ἀληθῆς ἐστὶ μιάσματος. Νομίζει τις ὅτι ἐν τῇ ἀπαίρῳ πόλει δὲν ὑπάρχει γεωμέτρης, διότι καὶ ἡ ρυμοτομία εἶναι κακῆ, καὶ οἱ ὄχθοι δυσανάλογοι ὅλως, καὶ ἀναθροσῖαι πολλὰ ἐπισωρεθόνται εἰς τὰ πεζοδρόμια (καὶ θνησιμαῖα ζῶα ἀπαντώνται πολλάκις). Οἱ ἄνθρωποι εἶναι, φαίνεται, ἀνάληθοι· πρὸ μικροῦ δ' ἐθέθη τις κολλῶν εἰς τὴν ἐξωγκωμένῃν γαστέρα ἵππου, ἀποθανόντος ἐκ καμάτου, τὰς εἰδοποιήσεις τοῦ ἐπίστευε, καὶ οὕτως ἐγένεν, ὅτι διπλοῦν συμφέρον ἤθελεν ὠθήσει ἐκεῖ τοὺς περιέργους, καὶ ὅτι οὕτως θὰ ἐπετύγγανε τοῦ σκοποῦ του. Ἐννοεῖται ὅτι τὸν χειμῶνα αἱ ὁδοὶ εἶναι ἐλεεινά.

Οἱ ἔμποροι καὶ οἱ ὑπάλληλοι ἐκ τῶν οἰκημάτων αὐτῶν, κειμένων εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς πόλεως, μεταβαίνουσιν εἰς τὰ καταστήματά τῶν, εὐρισκόμενα εἰς τὰ κάτω, διὰ τῶν τροχιοδρόμων· ἕκαστος δὲ ἐπιβάτης τελεῖ ὃ ἑκατοστὰ τοῦ ταλλήρου, οἷαδὴποτε καὶ ἂν ἦ ἡ ἀπόστασις ἦν θὰ διατρέξῃ. Τὰς ἀμάξας, κυλιόμενας ἐπὶ σιδηρῶν ἐλασμάτων, σύρουσιν ἵπποι. Ἡ ἀμάξα εἶναι τετράγωνος καὶ εὐρυτάτη, ὁ δὲ ἀμαξηλάτης, ἰστάμενος ἔρθιος, ἠνιοχεῖ, μηδὲ ὅλως χρώμενος μάλιστα. Συνήθως οἱ ἐπιβάται ἀτάκτως ὀρμῶσιν εἰς τὴν ἀμαξάν, ἐν ᾧ κινεῖται, καὶ καταλαμβάνουσιν οἷαν εὐρωσι θέσιν, ἂν δὲ αἱ θέσεις ἄπασαι ἦναι πεπληρωμέναι, ἴστανται ἔρθιοι,

καὶ καταβαίνουσιν ὅπου ἂν θελήσωσιν. Ἐν ἐκάστη ἀμάξῃ ὑπάρχει εἰσπράκτωρ, ὅστις περιφέρεται κρατῶν εἰς χεῖρας χάρτην ἠριθμημένον καὶ μικρὰν ἐκ μετάλλου μηχανὴν ἅμα δὲ λάβη χρήματα, στίζει τὸν χάρτην μὲ τὴν μηχανὴν αὐτὴν, ἥτις ἔχει ἔλασμα σῦρον τὰ χρήματα. Δόλος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ, διότι πρέπει νὰ ἐγγραφῇ πᾶσα πληρωμὴ. Ἡ μηχανὴ ἔχει καὶ σήμαντρον, δι' οὗ εἰδοποιούνται οἱ ἐπιλήρηνοι, οὗς οἰκείως ὠθεῖ ἐνίοτε ἐκ τῶν ὤμων ὁ εἰσπράκτωρ ἅμα ταχέως δὲν πληρώσῃ. Συνεχῶς ἐπὶ τῆς ἀμάξης, ἐχούσης θέσιν διὰ 24 ἀνθρώπους, ὑπάρχουσιν 60 ἐπιβάται, εἶναι δὲ περίεργον νὰ βλέπῃ τις, ἰδίως τὴν ἐσπέραν, ὅτε παύουσι τὴν ἐργασίαν ἐν τοῖς καταστήμασι, πόσοι στοιβάσσονται. Καὶ ὅμως οὐδεὶς θόρυβος, οὐδεμία ἐξέρχεται λέξις· ἕκαστος συμπυκνοῦται ἵνα κάμῃ τόσον εἰς τὸν πλησίον του, οὐδ' ἀποβάλλουσι τοὺς εἰσερχομένους μὲ δέματα. Οἱ ἐπιβάται εἰσὶ λίαν περιποιητικοὶ πρὸς τὰς κυρίας, καὶ ἐγείρονται ἵνα παραχωρήσωσι τὴν θέσιν των, ἀλλ' αὐταὶ οὐδὲ διὰ μειδιάματος ἢ ἀπλοῦ βλέμματος εὐχαριστοῦσιν. Ἀνάγκη μόνον νὰ προσέχης τοὺς βαλαντιοτόμους, καὶ τοῦτο ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην σου ἐπιγραφή κολλημένη εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

Ἐναέριος σιδηρόδρομος, στηριζόμενος ἐπὶ στηλῶν ἐκ σιδήρου χυτοῦ, ὑπηρετεῖ μεταξὺ τῆς 30 ὁδοῦ καὶ τοῦ Προμαχῶνος καὶ συναγωνίζεται πρὸς τοὺς τροχιοδρόμους. Κατ' ἀρχὰς ἐδίσταζον νὰ ὁδοιπορῶσιν ἐπὶ τῆς γραμμῆς ἐκείνης, διότι ἡ ἀμαξοστοιχία κατέπεσεν· ἀλλὰ τὰ δυστυχῆματα ἐκεῖνα ἐλησμονήθησαν καὶ ὁ ἐναέριος σιδηρόδρομος ἐργάζεται ἤδη καλᾶ.

Ἄλλα μέσα συγκοινωνίας εἶναι τὰ λεωφορεῖα καὶ διαφόρων εἰδῶν ἅμαξαι. Αἱ κυρία προτιμῶσι τὰ λεωφορεῖα, καὶ ἄλλοτε δόσκις δὲν εὕρισκον θέσιν οὐδὲ ὅπως ἐμελεν αὐταῖς νὰ καθίσωσιν ἐπὶ τῶν γονάτων τῶν ἀνδρῶν. Τὸ λεωφορεῖον βαίνει βραδέως, ὁ δὲ ἡνίοχος, προφυλαττόμενος

τὸ θέρος ὑπὸ ἀλεξιλήλου, ὄντος προσηρμοσμένου εἰς τι μέρος, καὶ φέροντος εἰδοποιήσεις, ἅμα ἴδη ἐπιβάτην νεύει αὐτῷ νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἀφίνων ἱμάντα περιδεδεμένον περὶ τὸν πόδα του ἀνοίγει τὴν θύραν. Ὁ ἐπιβάτης ἅμα εἰσέλθῃ, ρίπτει τὸ ἀργύριόν του (ποσὸν ὠρισμένον) εἰς μικρὸν μηχανικὸν κιβώτιον, κερφωμένον εἰς τὸ βάθος τοῦ λεωφορείου καὶ ἔχον εἰς τὰς πλευρὰς διαφανεῖς ὑέλους. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνδίκτης ἢ παγίς ἐγείρεται μόνη καὶ ἐλκύει τὸ νόμισμα εἰς τὸν ἀόρατον μυχόν. Ἡ θορυβώδης κίνησις τῆς παγίδος, ἣν νομίζει τις ἐμψυχον ὄν, ὅπερ ἐξοργίζεται κατὰ τῶν χαλκίνων νομισμάτων ἢ τμημάτων χαρτονομίσματος, ἅτινα δὲν θέλουσι νὰ πέσωσι διὰ μιᾶς, εἶναι λίαν πρωτότυπος. Ἐὰν θέλῃς νὰ ἀλλάξῃς νόμισμα, σημαίνει σήμαντρον τι· εὐθὺς δὲ διὰ τινος ὀπῆς οὐ παρουσιάζεται χεῖρ — τοῦ ἡνίοχου — μεταβιβάζεις αὐτὴν τὸ νόμισμά σου καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ὀπῆς, δίχως νὰ σταματήσῃ τοὺς ἵππους, ὁ ἡνίοχος σοὶ δίδει ἐν ἐσφραγισμένῳ περικαλύμματι, φέροντι σημειωμένον τὸ ποσόν, τὸ ἰσότημον εἰς ψιλὰ τοῦ νομισματός σου. Ἀποσφραγίζεις τὸ περικάλυμμα καὶ ρίπτεις εἰς τὸ κιβώτιον τὸ τίμημα. Τὸ μυστηριώδες κιβώτιον, ὅπερ ἐσχάτως ἐφήρμοσαν, ἐξήρθεσι τοὺς τῶν λεωφορείων ἡνίοχους, οἵτινες πρὶν ἐδύναντο εὐλόγως νὰ κλέπτωσι· διὸ κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον αἰφνης ἐστασίασαν, ζητοῦντες αὐξήσιν μισθοῦ. Ἡ ὑπηρεσία τῶν λεωφορείων διεκόπη ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἐπειδὴ δὲ δὲν εὕρισκοντο διάδοχοί των ἀξιοί, ἐπέτυχον αὐξήσιν τοῦ μισθοῦ των κατὰ ἓν τέταρτον.

Ἡ Νέα Ὑόρκη τοῦ 1874 διαιρεῖται εἰς 24 wards ἢ τμήματα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἀστυνομικὸν κατάστημα καὶ τηλεγραφεῖον ἵνα ἀγγέλλῃ τὰς πυρκαϊάς. Ἄμα ἐκραγῇ που πῦρ, τίθενται εἰς ἐνέργειαν ἀτμοκίνητοι ἀντλῖαι, συρόμεναι ὑπὸ εὐφυῶν ἵππων. Ἡ ὑπηρεσία

τῶν πυροσβεστῶν εἶναι θαυμασία καὶ ἀποτελεσματικὴ.

Ὁ καλὸς λεγόμενος κόσμος κατοικεῖ πλησίον ὠραίου Ἄλσους. Οἱ πλοῦσοι ἔμποροι, οἱ μεγάλοι τραπεζίται, οἱ ἑκατομμυριούχοι ἐκεῖ ἤγειραν μεγαλοπρεπῆ μέγαλα καὶ ἐκεῖ διαμένουσι προσωρινῶς· λέγομεν δὲ προσωρινῶς, διότι, ὡς προοδεύει ἡ πόλις, οὐδὲ ὅπως παράδοξον συντόμως νὰ ἐπεκταθῶσι μέχρι τοῦ Ἄλσους τὰ καταστήματα καὶ ἀλλαγῶν νὰ μεταοικήσωσιν οἱ νῦν κάτοικοι, ὅπως ἀπειράκις συνέβησαν αἱ μετοικεῖσαι αὐταὶ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς πόλεως. Ὁ Ἀμερικανὸς δὲν εἶναι πολὺ προσηλωμένος εἰς τὸ γενέθλιον ἔδαφος, τὸ *natale solium* δι' ὃ ἐθρῆνει ὁ Ὀβίδιος, καὶ οὐδεὶς κατοικεῖ ἤδη ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν πατέρων του, εἰς τὸ μέρος ἐν ᾧ ἐγεννήθη. Ἄλλοτε ἡ ἀριστοκρατία κατῴκει ἐν τῇ 5 εἰσόδῳ (*avenue*) καὶ ἐκεῖ ἀπῆντα τις τὰς Κυριακὰς μετὰ τὴν λειτουργίαν τὰς ὠραίας ὕλας τῆς Νέας Ὑόρκης μὲ τὰς κομφὰς ἐνδυμασίας τῶν ἀλλὰ τὰ οἰκήματα ἐκεῖνα τῆς ἀριστοκρατίας κατελήφθησαν ὑπὸ κυριῶν πωλουτῶν ἐνδύματα τοῦ συρμοῦ, ὑπὸ ραπτῶν, ξενοδόχων, κτλ., οἱ δὲ ἀριστοκράται μετῴκησαν ἐν ἄλλαις ὁδοῖς. Ὁ σεβάσμιος ἐφευρέτης τοῦ ηλεκτρικοῦ τηλεγράφου Κ. Μόρς, ὁ πολλὴν περιβληθεὶς δόξαν καὶ ὑπέργηρος καταστάς, κατοικῶν τῷ 1869 ἐν τῇ 22 ὁδῷ ἔλεγε δι' ὕφους λυπηροῦ: «Θὰ γείνη ἀνάγκη νὰ πωλήσω τὸ οἶκημά μου, νὰ μετοικήσω μακρύτερον· οἱ ἔμποροι κατέλαβον τὴν συνοικίαν ταύτην, τὴν χθὲς ἔτι τόσον ἥσυχον, τόσον καλῶς κατοικημένην.» Μετὰ δύο ἔτη ὁ θάνατος ἀφήρησε τὸν γεραιὸν σοφόν, ὅστις εὗρεν ἀλλαγῶν τὴν ἥσυχίαν, ἣν μάτην ἐπέζητει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Αἱ ὁδοὶ αἱ ἄγουσαι ἀπὸ τῆς 26 εἰς τὴν 33 χθὲς ἔτι ὡκοῦντο ὑπὸ κοινωρίας ἐκλεκτῆς· ἀλλ' ἤδη ἐν μέρει κατέχονται ὑπὸ καταστημάτων χαρτοπαικτῶν ἢ ἄλλων χειρίστων, ὅπου οἱ φαῦλοι διαιτῶνται ὅλην τὴν νύκτα. Πασῶν τῶν ἀμερι-

κανικῶν πόλειον ἡ Νέα Ὑόρκη εἶναι παραδεδομένη ταῖς οὐ καλαῖς ἡδοναῖς.

Ἐν γένει αἱ οἰκίαι τῶν πλουσίων εἰσὶ μεγαλοπρεπεῖς, ἔχουσαι προσόψεις κομφὰς, καίτοι μονοτόνους· ἅπασιν δ' ἔχουσι λιθίνους ἐξώστους καὶ κηπάριον ἢ αὐλὴν μὲ ἀναδενδράδας. Προθύμως οἱ κατοικοῦντες τανύουσι μεταξὺ τῶν δένδρων σχοινία ἵνα ξηράνωσι τὰ ἀσπρόρουχά των, διότι ἐν τῇ οἰκίᾳ πλύνουσιν αὐτά. Κηποί τινες τυγχάνουσι καλῆς περιποιήσεως καὶ φέρουσι σπάνια φυτὰ, ἐν πολλαῖς δ' οἰκίαις ἀπαντᾶ τις ὠραίας καλλιτεχνικὰς συλλογὰς. Ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς αὐτοῖς ἐνδαιτήμασι κατοικοῦσιν αἱ ἀεικίνητοι μίς (δεσποινίδες), αἵτινες ζῶσι μόνον διὰ νὰ διασκεδάζωσιν· εἰσὶ δὲ ἐλεύθεραι καθ' ὅλα, διότι τ' ἀμερικανικὰ ἤθη δὲν εἶναι αὐστηρὰ ὡς τὰ τῶν Ἀγγλῶν· εὐτυχῶς ὅμως αἱ Ἀμερικανίδες, καίτοι ὑπερβολικῶς ἀγαπῶσι τὰς ἡδονὰς καὶ τὸν θόρυβον, ἔχουσι ἰδιοσυγκρασίαν λελογισμένην, ἀναχαιτίζουσιν αὐτὰς συνεχῶς εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου. Εἶναι μὲν ἄφρων ἢ κεφαλὴ, ἀλλ' ἡ καρδία διαμένει ψυχρά. Οἱ νόμοι πατάσσουσιν εὐκόλως τὸν διαφθορέα καὶ εἰσὶ φραγμὸς διὰ τὸν ἀνδρα. Αἱ δεσποινίδες τὴν ἡμέραν ἐξέρχονται μὲ τὰς φίλας των ἢ συνοδεύονται ὑπὸ τῶν ἐχόντων τὴν τιμὴν νὰ ὦσιν ἐρασταί των, διατρέχουσιν ἔφιπποι τὸ κεντρικὸν Ἄλσος ἢ περιφέρονται ἐφ' ἀμάξης, τὸν δὲ χειμῶνα ἢ τρέχουσι μὲ ἔλκηθρα ἢ ἐν ὑποσιδήροις ὑποδήμασι τὸν πάγον διατρέχουσιν, ἢ περιφέρονται περιεργείας χάριν εἰς τὰ καταστήματα τῆς Πλατείας Ὀδοῦ. Ἐκεῖ ζητοῦσι νὰ ἴδωσι τὰ μεταξωτὰ ὅλα, πληροφοροῦνται περὶ τῆς τιμῆς καὶ ἀπέρχονται μηδὲν ἀγοράζουσαι. Ὁ ἀπαθὴς ὑπάλληλος, ἐνῶ τόσον κοπιᾶζει ἵνα τόσα ἐκτυλίξῃ πράγματα, οὐδεμίαν δεικνύει δυσἀρέσκειαν, διότι συνείθισε τὰ τοιαῦτα καὶ δὲν τὰ θεωρεῖ ἐχληρά. Αἱ Ἀμερικανίδες καὶ ἄλλην ἔχουσι συνήθειαν· εἰσέρχονται ἀνά

πάσαν ὥραν εἰς τὰ ζαχαροπλαστεία καὶ μετ' ἄκρας ἀδιαφορίας τρώγουσι παγωτά καὶ γλυκίσματα· εἰσὶ δὲ ἀδηφάγοι. Τὴν ἐσπέραν ἀπαντᾶ τις αὐτὰς εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ, ἂν που δίδηται μέγας χορὸς, εἶναι τις βέβαιος ὅτι θὰ τὰς συναντήσῃ. Τὸ θέρος παντοῖαι διασκεδάσεις ἔλκουσιν αὐτὰς εἰς τὰς πόλεις, ἐν αἷς γίνονται λουτρά, εἰς Νιὺ πὸρτ, εἰς Σαρατόγαν, εἰς Long-Branch, ὅπου πολλάκις τῆς ἡμέρας ἀλλάζουσιν ἐνδυμασίας δαπανηροτάτας, δυναμένας νὰ καταστρέψωσιν εἴκοσι συζύγους· πολλαὶ δὲ μεταβαίνουν εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης χάριν διασκεδάσεως. Αἱ τόσοσιν *ε-λαγραὶ* αὐταὶ δεσποινίδες γίνονται ἐν τούτοις μητέρες ἀγαθαί.

Πολλὰ ἀπόπειραι ἐγένοντο ἵνα εἰσαχθῇ ἐν Ἀμερικῇ ἡ τῆς Εὐρώπης αὐστηρὰ μέθοδος τῆς ἀνατροφῆς τῶν κορασίων, ἀλλ' ἀπέτυχον, διότι πᾶς τόπος ἔχει καὶ τὰ ἦθη του.

Ἀπ' ἐναντίας οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἡσυχώτεροι καὶ μᾶλλον περισκευμένοι, τοῦλάχιστον κατὰ τὸ φαινόμενον· λίαν δ' ἐνωρίς ἔρχονται ἐργαζόμενοι, διότι μικροὶ ἐξέρχονται τοῦ σχολείου, καὶ μετὰ προθυμίας μεγάλης ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὰς τραπεζιτικὰς ἐργασίας. Πολλοὶ περιηγοῦνται καὶ μόνον ὅταν ἀποκτήσωσι περιουσίαν ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰ ἴδια. Οὐδεὶς ἔχει τὰς ἐλπίδας του εἰς κληρονομίαν πατρικὴν καὶ ἡ προῖξ εἶναι πρᾶγμα ἀγνωστον καὶ δι' αὐτὰς τὰς θυγατέρας. Ὁ σήμερον ἑκατομμυριούχος πατήρ, αὖριον πιθανὸν νὰ καταστραφῇ ἐπὶ τίνα λοιπὸν πρέπει νὰ ἐλπίζωσιν; — Ἐφ' ἑαυτοῦς μόνον· καὶ τοῦτο ἕκαστος πράττει.

Οἱ ἄνδρες, οἱ κυρίως περὶ τὴν ὕλην ἀσχολούμενοι, εἰσὶν ἀγροῖκοι τοὺς τρόπους, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς γυναῖκας, οὐσας εὐγενεῖς καὶ περιποιητικὰς· διὰ τοῦτο καὶ διότι αἱ ἄθῳαι μὲς ἐπιθυμοῦσι ν' ἀποκτήσωσιν ὅ,τι ἐν τῇ πατρίδι των ἀπαγορεύεται, πολλαὶ Ἀμερικανίδες

ὑπανδρεύονται ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐπανέρχονται κόμπουσαι καὶ μαρκησῖαι εἰς Νέαν Ὑόρκην, Τσίκαγον καὶ Βοστώνα. Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι οἱ ἄνδρες ἤρχισαν ἤδη ἀποκαθιστάμενοι εὐγενέστεροι.

Ἐν τῇ τόσοσιν τεταραγμένη ταύτῃ κοινωνίᾳ πολλοὶ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὧν αἱ περιουσίαι ἐξισοῦνται πρὸς τὰς τῶν βασιλέων καὶ οἵτινες ἤρξαντο ἐκ μικρῶν. Ὁ Στουάρ, Ἴρλανδὸς μετανάστης, κατ' ἀρχὰς ἦν πτωχὸς γραμματοδιδάσκαλος. Ὁ Ἰωάννης Ἰακώβος Ἀστὼρ, Γερμανὸς μετανάστης, ἐλθὼν εἰς Νέαν Ὑόρκην ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος αἰῶνος μὲ ἐν καὶ μόνον σκουδον, κατέλιπεν εἰς τὸν υἱὸν του κτήματα ἀξίας 100 ἑκατομμυρίων φράγκων. Ὁ Βανδερβιλτ, ἀπόγονος τῶν πρώτων Ὀλλανδῶν μεταναστῶν, ἦν πορθμεὺς, ἀλλὰ σήμερον ἔχει περιουσίαν τοῦλάχιστον ἴσην πρὸς τὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀστὼρ. Ἐπὶ τίνα χρόνον εἶχεν δλόκληρον στόλον ἀτμοπλοίων, ὥστε τὸν ἀπεκάλουν *μοίραρχον* ἢ *μέγαρ ταύραρχον*· σήμερον δὲ εἶναι ὁ ἀριστος διευθυντὴς σιδηροδρόμων, καὶ ὁ σιδηροδρόμος ἀπὸ Νέας Ὑόρκης μέχρι Τσίκαγου εἶναι εἰς χεῖράς του. Τὴν ἐπιχείρησιν διεξάγει ἀνεξελέγκτως, αὐτοκρατορικῶς, αἱ μετοχαὶ εἰσὶν εἰς ὑπερτίμησιν καὶ τὸ Κρηματιστήριον τῆς Νέας Ὑόρκης τόσοσιν ἐνδιαφέρεται εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ βασιλέως τούτου τῶν οἰκονομολόγων, ὥστε κατὰ τὸν ἀπελθόντα Σεπτέμβριον ἡ εἰδήσις, ἡ εὐτυχῶς διαψευθεῖσα, ὅτι ἡδιαθέτει, ἐπέφερον ἐκπεσμὸν εἰς τὰ δημόσια χρεώγραφα. Ὁ ἀκάματος αὐτός βιομηχανός, ὁ ἀπαραμίλλος ἐργάτης ἐν χώρα ἐν ἡ πάντες ἐργάζονται, ἔχει ἡλικίαν 84 ἐτῶν.

Ἡ Νέα Ὑόρκη ἔχει ἐξησφαλισμένον τὸ μέλλον τῆς· μετ' ὀλίγα δ' ἔτη ἔσεται ἡ πολυανθρωποτέρα πόλις τῆς ὑψηλοῦ, μέλλουσα νὰ ὑπερβῇ κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ αὐτὸ τὸ Λονδίνον.

***